

Nota van B&W

Portefeuille C. van Velzen
Auteur Mevr. A.M. de Groot
Telefoon 5113294
E-mail: agroot@haarlem.nl
CS/CF Reg.nr. CS/CF 2007/61
Bijlagen kopiëren: A
B & W-vergadering van 8 mei 2007

Onderwerp

Kadernota 2007

Bestuurlijke context

Raadsparagraaf: De raad stelt de financiële kaders vast. Vaststelling van de kadernota is dan ook een bevoegdheid die is voorbehouden aan de raad (*kaderstellend*).

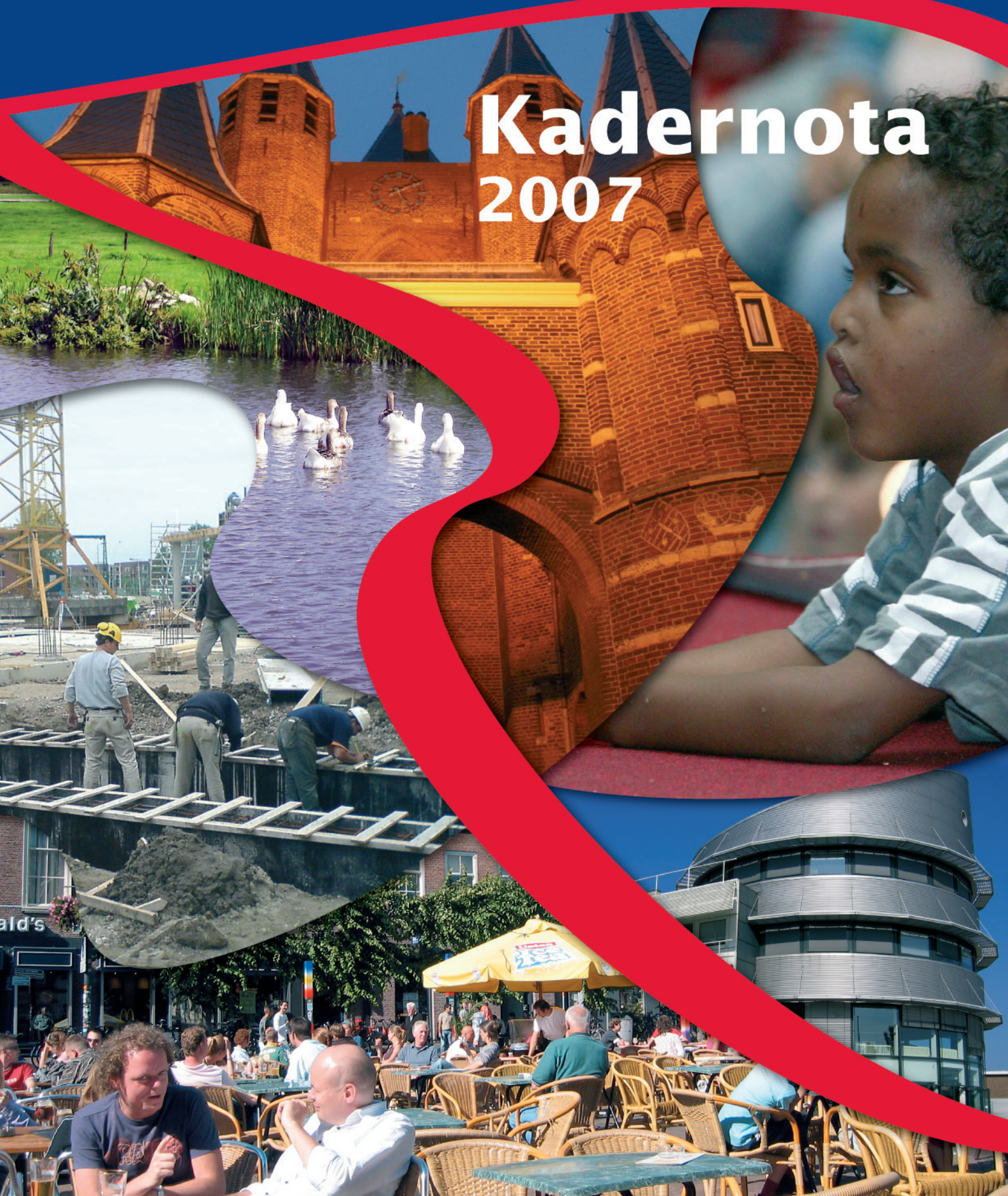
B&W-besluit:

1. Het college stelt de raad voor om de kadernota 2007 vast te stellen, met inbegrip van het financieel meerjarenbeeld zoals opgenomen in hoofdstuk 4 van de kadernota.
2. Het college stelt de raad voor om kennis te nemen van de voortgang uitvoering Grote Steden Beleid en de risico's die zijn opgetreden sinds het jaarverslag 2006.
Tevens stelt het college voor om de openstaande prestatie-afspraken van het GSB vast te stellen en het college te mandateren voor het zonodig aanpassen van afspraken met het rijk.
3. Het college stelt de raad voor om:
 - a. de bestemmingsreserve Wet Werk en Bijstand op te heffen en het batige saldo toe te voegen aan de Algemene Reserve;
 - b. eenmalig € 2,5 miljoen toe te voegen aan de bestemmingsreserve verzelfstandigingen.
4. Het college stelt de raad voor om kennis te nemen van het voorgenomen begrotingsonderzoek door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
5. Communicatie: publicatie van de kadernota vindt plaats op 10 mei a.s. door middel van een presentatie aan de pers. De raad ontvangt tevens een aanbiedingsbrief, waarin de procedure voor het stellen van vragen naar aanleiding van o.a. de kadernota wordt toegelicht.
6. Het raadsstuk wordt voorgelegd aan de gemeenteraad.

Haarlem

Kadernota 2007

Kadernota 2007

Gemeente Haarlem

Colofon

Uitgave gemeente Haarlem
Mei 2007

Informatie

Centrale nummer gemeente Haarlem : 023-5113000
Internet: www.haarlem.nl ; ook voor een digitale versie

Stadhuis, Grote Markt 2
Postbus 511
2003 PB Haarlem

INHOUDSOPGAVE

1.	VOORWOORD	5
2.	SAMENVATTING	7
3.	PRIORITEITEN COLLEGEPERIODE 2006-2010	11
4.	DE BEGROTING 2008-2012	15
5.	TUSSENBALANS OPH (midtermreview)	29
6.	FINANCIELE BELEIDSRUIMTE EN BEINVLOEDINGSMOGELIJKHEDEN	33
7.	GRONDBELEID	37
8.	RESERVES EN VOORZIENINGEN	39
9.	RISICO'S	41
10.	VOORTGANG ORGANISATIEVERANDERING: DE ANDERE ORGANISATIE	43
11.	VISIE OP PLANNING EN CONTROL EN DE TOTSTANDKOMING VAN DE..... PROGRAMMABEGROTING 2008	45 45
12.	DE BEGROTING, LOKALE LASTENDRUK EN EXTERNE INHUUR VAN HAARLEM VERGELEKEN MET ANDERE GEMEENTEN	49
13.	RAADSVOORSTEL	51
14.	RAADSBESLUIT.....	53
	Bijlage 1: MIDTERMREVIEW.....	55
	Bijlage 2: NOG TE REALISEREN OMBUIGINGEN	73
	Bijlage 3: BEGRIPPEN EN AFKORTINGEN.....	77

1. VOORWOORD

In de kadernota, die elk jaar door uw raad wordt behandeld, is de financiële balans opgemaakt en wordt vooruit gekeken naar de komende jaren. De inhoudelijke kaders zijn vastgelegd in het coalitieakkoord “Sociaal en Solide”. Over de voortgang daarvan informeren wij u in deze kadernota. Daarnaast wordt het financiële meerjarenperspectief geactualiseerd, op basis waarvan de mogelijkheden en onmogelijkheden van onze ambities bepaald (kunnen) worden.

De belangrijkste financiële prioriteiten uit het coalitieakkoord zijn: een sluitende meerjarenbegroting en een robuustere reservepositie.

In het coalitieprogramma zijn middelen voor nieuw beleid gereserveerd. In deze kadernota doen wij voorstellen hoe deze middelen kunnen worden besteed.

Bij de kadernota vindt de integrale afweging plaats van beleid en financiën. Deze kadernota bevat daarmee het richtinggevende kader voor de begroting 2008, die in november in de raad wordt vastgesteld, inclusief de door uw raad besloten aanpassingen en wijzigingen. Door het inhoudelijke zwaartepunt voor wat betreft de financiën neer te leggen bij de kadernota en de uitwerking van de beleidsinhoudelijke voornemens op te nemen in de begroting, wordt een sturende en kaderstellende rol van de gemeenteraad in het begrotingsproces verder versterkt.

Samen staan wij, bestuur én organisatie, voor de opdracht om de goede dingen te doen voor de stad. En die moeten we op de goede manier aanpakken. Samen moeten wij nadenken over hoe wij onze beleidsdoelen zo goed mogelijk kunnen realiseren en welke maatregelen we daarvoor moeten nemen. En daarbij mogen we de financiële kaders niet uit het oog verliezen.

Dit betekent dat wij moeten durven kiezen. Elk beleidsterrein kent zijn eigen prioriteiten. Wij moeten er echter voor waken dat deelbelangen de boventoon voeren bij het maken van keuzes. Het algemeen belang vraagt om een integrale afweging.

Voor de organisatie betekent dit dat zij binnen de door het bestuur vastgestelde kaders haar taken zo goed en efficiënt mogelijk moet uitvoeren, en dat ze daarbij binnen de beschikbare budgetten moet blijven. Het coalitieakkoord is daar helder in: “Vastgestelde budgetten zijn taakstellend voor de eigen begroting van de portefeuille, sector of afdeling. Nadelen worden eveneens binnen de eigen begroting afgedekt.”

Gelijktijdig met deze kadernota ontvangt u het investeringsplan 2007-2012 en de eerste bestuursrapportage 2007. De structurele doorwerking van besluiten die uit deze documenten voortkomen zijn in deze kadernota verwerkt.

Kadernota, investeringsplan en bestuursrapportage worden door de gemeenteraad behandeld op 18, 20 en 21 juni aanstaande.

*College van Burgemeester & Wethouders
Haarlem, 8 mei 2007*

2. SAMENVATTING

In deze kadernota wordt het financiële beeld zoals dat voor het laatst door uw raad is vastgesteld (bij de 3^e bestuursrapportage 2006), bijgesteld naar aanleiding van een aantal mutaties. Elk van deze mutaties wordt in een afzonderlijke paragraaf toegelicht. Het betreft:

- de financiële gevolgen van de raadsbesluiten die zijn genomen na het opstellen van de begroting 2007;
- de structurele financiële doorwerking van de eerste bestuursrapportage 2007;
- de financiële gevolgen van het niet kunnen realiseren van een aantal bezuinigingen en het instellen van een stelpost voor eventueel niet te realiseren bezuinigingen;
- de financiële gevolgen van het Investeringsplan 2007 – 2012;
- de voorgestelde posten voor nieuw beleid;
- de overige financiële ontwikkelingen vanaf 2008.

Onderstaande tabel laat zien wat de financiële gevolgen zijn van bovenstaande mutaties, en tot welke nieuwe prognose van de begrotingsuitkomst dit leidt in de jaren 2008 tot en met 2012.

	Omschrijving	Budgettair effect (bedragen x € 1.000; v (-) is voordelig; n is nadelig)					
		2008	2009	2010	2011	2012	
1	Uitkomst na 3e bestuursrapportage 2006 en begroting 2007-2011 (zie blz 5 bestuursrapportage 2006-3)	-205 v	135 n	-555 v	-675 v	-675 v	Zie paragraaf 4.1
	Mutaties						
2	Financiële consequenties raadsbesluiten na vaststelling begroting	0 v	0 v	0 v	0 v	0 v	Zie paragraaf 4.2
3	Bestuursrapportage 2007-1	-1.562 v	-1.379 v	-966 v	-431 v	-431 v	Zie paragraaf 4.3
4	Voortgang ombuigingstaakstelling	3.026 n	5.299 n	7.257 n	6.707 n	6.207 n	Zie paragraaf 4.4
5	Het investeringsplan 2007-2012	-828 v	-716 v	-237 v	38 n	70 n	Zie paragraaf 4.5
6	Nieuw beleid	0 v	0 v	0 v	0 v	0 v	Zie paragraaf 4.6
7	Overige ontwikkelingen	-3.298 v	-3.473 v	-3.534 v	-3.637 v	-2.929 v	Zie paragraaf 4.7
8	Nog nader in te vullen ombuigingen			-2.000 v	-2.050 v	-2.300 v	
	Prognose begrotingsuitkomst 2008-2012	-2.867 v	-134 v	-35 v	-48 v	-58 v	

Het financieel meerjarenbeeld 2008-2012 laat een positief resultaat zien.. Voor de jaren vanaf 2010 is voor een bedrag van ruim € 2 miljoen per jaar aan ombuigingen ingeboekt. Bij de kadernota 2008 zullen wij deze nader concretiseren en onderbouwen. Daarbij denken wij in de volgende richtingen:

- het terugbrengen van de externe inhuur. Naar onze mening moet hier nog een bezuiniging op kunnen worden gerealiseerd als de organisatieverandering is afgerond en een aantal gemeentelijke organisatie-onderdelen zijn verzelfstandigd;
- de komende maanden laten wij de begroting nader onderzoeken door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkszaken (zie hoofdstuk 10). Het college verwacht op basis van de uitkomsten daarvan concrete ombuigingen te kunnen voorleggen aan uw raad.

Wat niet direct blijkt uit bovenstaande tabel, maar wat wel degelijk van belang is voor een goede beoordeling van de financiële positie van de gemeente, zijn de volgende maatregelen:

- bij de jaarrekening 2006 hebben wij een aantal financiële hangpunten opgelost, die het meerjarenbeeld structureel verlichten;
- alle bezuinigingen waartoe de raad de afgelopen jaren heeft besloten zijn onder de loep genomen. Vanaf 2010 gaat het om een bedrag van ruim € 34 miljoen. Het overgrote deel van deze bezuinigingen wordt gerealiseerd. Voor dat deel van de bezuinigingen waarvan wij denken dat het realiseren ervan mogelijk problemen kan opleveren, stellen wij voor om in de begroting een risicopost op te nemen;

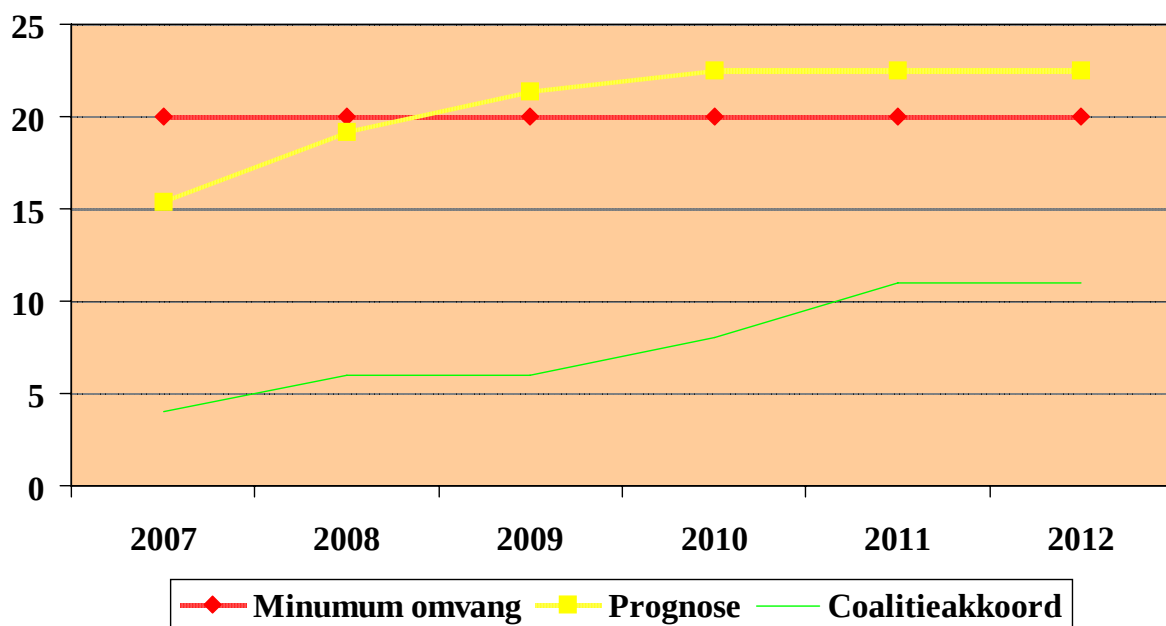
- wij stellen voor om het Parkeerfonds (zie separate nota) en de bestemmingsreserve Wet Werk en Bijstand op te heffen en de vrijkomende saldi toe te voegen aan de Algemene Reserve;
- wij stellen voor om middelen apart te zetten om – daar waar nodig, en onder voorwaarden - te verzelfstandigen organisatie-onderdelen een voldoende financiële basis mee te geven om op eigen benen te kunnen staan;
- afhankelijk van het resultaat van de tweede bestuursrapportage 2007 (deze verschijnt na het zomerreces) doen wij voorstellen om de afspraak uit het coalitieakkoord uit te voeren om op termijn de afschrijving van personeelslasten op investeringsprojecten te beëindigen.

Mede door bovenstaande maatregelen zijn wij van mening dat wij een stap vooruit maken bij het realiseren van een meer degelijke en solide begroting.

Uiteraard is het meerjarenbeeld gebaseerd op inschattingen. Ontwikkelingen in de maatschappij, wijzigingen in de (rijks-)regelgeving en gerechtelijke uitspraken kunnen dat beeld doen wijzigen. Denkt u daarbij aan de invloed die de algemene uitkering kan hebben op onze gemeentefinanciën (nadelig of voordelig, zie hoofdstuk 9 Risico's). Of de financiële gevolgen van een gerechtelijke uitspraak over het heffen van precariobelasting of het risico inzake de vordering Kennemersporthal en Planeet (NOVA).

Ontwikkeling van de stand van de Algemene Reserve

Rekening houden met de financiële ontwikkelingen zoals verwerkt in bovenstaande meerjarenprognose is de stand van de Algemene Reserve de komende jaren als volgt:

De Algemene Reserve zal de komende jaren toenemen, meer nog dan wij vorig jaar met elkaar hebben afgesproken bij het opstellen van het coalitieakkoord. In relatie tot de risico's waarmee Haarlem wordt geconfronteerd (het meest recente risico-overzicht is opgenomen in het jaarverslag 2006, in deze kadernota staan enkele aanvullende onderwerpen) is deze reservepositie zeker noodzakelijk. Het weerstandvermogen van Haarlem wordt in belangrijke mate bepaald door de omvang van de algemene reserve. Het weerstandvermogen zegt iets over de mate waarin de gemeente Haarlem in staat is om het hoofd te kunnen bieden aan de financiële risico's waarmee zij wordt geconfronteerd. In de risicoparagraaf zijn alle risico's opgenomen waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen en voor zover die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie. De laatste jaren zien wij dat deze risico's in aantal en omvang toenemen, bijvoorbeeld door de invoering van de Wet Werk en Bijstand en de Wt Maatschappelijke Ondersteuning. Daarnaast nemen ook de bedrijfsvoeringsrisico's waarmee

de gemeente wordt geconfronteerd toe. Dit vraagt om een algemene reserve die minimaal € 20 miljoen zou moeten bedragen.

Voor een onderbouwing van bovenstaande tabel verwijzen wij naar hoofdstuk 8 Reserves en voorzieningen.

Leeswijzer

Behalve de totstandkoming van de nieuwe prognose van de begrotingsuitkomst voor de jaren 2008 tot en met 2012 in hoofdstuk 4, komen in deze kadernota de volgende onderwerpen aan de orde:

Hoofdstuk 3: de voortgang van het coalitieakkoord “Sociaal en Solide”;

Hoofdstuk 5: de Midtermreview OPH en de nog te maken prestatie-afspraken met het rijk;

Hoofdstuk 6: een toelichting op de mate van budgetflexibiliteit in de begroting (met andere woorden: in hoeverre kan de raad de inkomsten en uitgaven in de begroting beïnvloeden);

Hoofdstuk 7: het grondbeleid inhoudelijk en een actuele prognose van met name de bestemmingsreserve grondexploitaties;

Hoofdstuk 8: de reservepositie van de gemeente;

Hoofdstuk 9: een aantal risico's die nieuw zijn ten opzichte van het jaarverslag 2006;

Hoofdstuk 10: de organisatieverandering en gemeentelijke huisvesting;

Hoofdstuk 11: de stand van zaken van de verbetermaatregelen die worden genomen naar aanleiding van de Visie op planning en control. Ook wordt de inhoudelijke en procesmatige voorbereiding van de programmabegroting 2008 toegelicht;

Hoofdstuk 12: een vergelijking van de begroting van Haarlem met die van andere gemeente, met name wat betreft de lokale lastendruk en de kosten van externe inhuur.

3. PRIORITEITEN COLLEGEPERIODE 2006-2010

De inhoud van het coalitieakkoord “Sociaal en Solide” hebben wij concreet vertaald in prioriteiten, doelen en inspanningen in onze Programmabegroting. Daarbij richten we ons op de volgende resultaten:

- *goed onderhouden straten, bruggen, kades, groen en sport- en onderwijsaccommodaties*
- *een sluitend huishoudboekje dat investeringen in de stad ook in de toekomst makkelijk maakt*
- *meer mensen aan het werk en minder in de bijstand*
- *goede samenwerking tussen bestuur en stad welke onder meer tot uiting komt door een gerichte wijkaanpak*
- *een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven dat resulteert in meer vestigingen in de stad*
- *uitvoeren en afmaken van projecten die van belang zijn voor de stad*
- *een aantrekkelijke stad voor jongeren*

Naast deze prioriteiten wordt natuurlijk ook gewerkt aan zaken die bijna vanzelfsprekend van belang zijn voor de stad, zoals bijvoorbeeld de verdere ontwikkeling van onze dienstverlening aan burgers, het op peil houden van het veiligheidsniveau in stad en regio, etcetera.

In deze kadernota gaan wij in op hoe wij deze prioriteiten uit het coalitieakkoord de komende jaren gaan uitvoeren. Over de feitelijke realisatie zullen wij jaarlijks aan de raad verantwoording afleggen in het jaarverslag.

3.1 Haarlem investeert in onderhoud

De onderhoudsbudgetten voor de openbare ruimte worden op normniveau gebracht. Ook is extra geld beschikbaar om achterstallig onderhoud in te lopen. Voor de aanwending van de extra beschikbare middelen geldt dat we snel zichtbare resultaten willen bereiken.

Voor de normbudgetten betekent dit dat groen, straatmeubilair en verlichting in 2008 op normniveau zijn; oevers in 2009 en verhardingen pas na 2010. Vaste bruggen en speelvoorzieningen zitten al in 2007 op de norm.

Achterstallig onderhoud wordt ingelopen door budget voor groot onderhoud of vervanging toe te voegen nadat het normbudget bereikt is. Dat inlopen geldt vanaf 2008 voor bruggen, groen, straatmeubilair en verlichting en vanaf 2009 voor de oevers. Hoewel de verhardingen in drie jaar tijd een flinke kwaliteitsimpuls zullen krijgen, duurt het toch nog tot na 2010 voordat de onderhoudsachterstand in haar geheel weggewerkt gaat worden.

Aan de hand van het meerjarenprogramma wordt in het jaar 2007 ruim 31 miljoen euro in de openbare ruimte geïnvesteerd. Op korte termijn – nog voor de zomer van 2007 – zal de financiële onderbouwing van normbudgetten en achterstallig onderhoud worden geactualiseerd.

In het kader van het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs wordt er gewerkt aan een aanpak van achterstallig onderhoud aan de schoolgebouwen en nieuwbouw van schoolgebouwen als deze niet meer aansluiten bij de eisen van nu. Door de aanleg van kunstgrasvelden en de renovatie van kleedgebouwen wordt er gewerkt aan de aanpak van het achterstallig onderhoud van sportaccommodaties.

3.2 Haarlem brengt haar financiële positie op orde

Voor de stand van zaken verwijzen wij u naar de samenvatting in hoofdstuk 2 van deze kadernota.

Een van de actiepunten uit het coalitieakkoord is het op termijn beëindigen van het afschrijven van personeelslasten op investeringsprojecten. Het aantal fte waarvoor in de begroting geen reguliere dekking bestaat wordt fors teruggebracht. Wij overwegen om later dit jaar, als de verwachte rekeninguitkomst over 2007 daar ruimte voor biedt (hier over rapporteren wij u bij de 2^e bestuursrapportage), een bestemmingsreserve in te stellen waarmee de in beginsel hogere kosten door het afschaffen van afschrijven op personeelskosten worden gedekt. Op termijn zal een structureel voordeel ontstaan door deze maatregel, en draagt deze maatregel bij aan een gezondere begroting.

Wij zullen ons voorstel tot instellen van een bestemmingsreserve onderbouwen met een berekening van de te verwachten extra kosten en de (structureel) lagere kosten.

3.3 Haarlem investeert in de sociale kwaliteit van de stad

De aantrekkende economie en de inspanningen van de afdeling Sociale Zaken en Werkgelegenheid zijn nu ook te merken aan de omvang van het aantal bijstandsgerechtigden. Er is sprake van een bestandsafname van 230 bijstandsgerechtigden in 2006, waardoor het bestand is gedaald naar ruim 3.100 cliënten. De daling van het bestand ligt iets hoger dan het landelijk gemiddelde (8%). Onze ambitie is om in 2010 een bestandsomvang te realiseren van 2.600 cliënten. Hiertoe intensiveren wij onze reïntegratie-inspanningen. Wij moeten de komende tijd alle kansen benutten die de aantrekkende economie biedt. Een kritische succesfactor voor het slagen van onze reïntegratiedoelstellingen is meer aandacht voor de klant. Om die reden hebben wij inmiddels de caseload van de casemanagers verlaagd van 120 naar uiteindelijk 80, waardoor er meer tijd ontstaat voor de klant en er meer aandacht kan worden besteed aan reïntegratie.

Het aantal minima in Haarlem bedraagt circa 9.500 huishoudens en blijft daarmee redelijk stabiel. Wij voeren een ruimhartig minimabeleid, dat in 2007 wordt geëvalueerd en geactualiseerd. Ook zijn alle werkprocessen vereenvoudigd waardoor de doorlooptijden ook voor de klant merkbaar korter zullen worden.

Met de Wet Maatschappelijke ondersteuning (WMO) wordt de gemeente het 'loket' waar inwoners terecht kunnen voor advies, hulp en ondersteuning op het gebied van wonen, zorg en welzijn. De WMO vormt een belangrijk instrument om meer samenhang te creëren tussen de diverse terreinen binnen de sociale pijler en daarmee het sociaal beleid als geheel te versterken.

In het Haarlems WMO-beleid staat de (vraag van de) burger centraal. Meedoen is het motto. Wij willen de participatie van alle burgers en met name de meer kwetsbare waarborgen. In onze visie heeft de burger een eigen verantwoordelijkheid, maar waar nodig neemt de gemeente (met maatschappelijke partners) maatregelen om maatschappelijke uitval te voorkomen of te beperken.

In het eerste half jaar 2007 wordt het beleidsplan WMO 2008-2011 voorbereid. In dit beleidsplan moet in ieder geval worden beschreven welke resultaten de gemeente denkt te behalen

Het beleidsplan zal in juli 2007 gepresenteerd worden, waarna het zal worden besproken met maatschappelijke organisaties, professionele zorg- en hulpverleners, belangenorganisaties enz, alvorens het ter bespreking en besluitvorming aan de raad wordt aangeboden.

3.4 Haarlem kiest voor een sterke wijkaanpak

Veel van onze ambities voor de komende periode zijn samen te bundelen in een krachtige wijkaanpak. Met een sterkere wijkaanpak en een verschuiving van beleid naar uitvoering richten wij ons nadrukkelijk op het concreet aanpakken van problemen, in samenwerking met bewoners en partners in de stad. Een leefbare stad en leefbare wijken is niet alleen een zaak van de gemeente alleen. Het is ook een verantwoordelijkheid van de bewoners en ondernemers. Deze verantwoordelijkheid kan het best worden waargemaakt in een gerichte wijkaanpak, waarin de activiteiten van de verschillende disciplines die voor die leefbaarheid zorg dragen (gemeente, politie, welzijnswerk, corporaties, bewonersorganisaties, bedrijfsleven) elkaar versterken.

Onder regie van de gemeente wordt een tweejarig wijkcontract opgesteld. In dit contract staan de belangrijkste uit te voeren inspanningen van betrokken partijen. Het contract komt tot stand na raadpleging van alle betrokken partijen. In het wijkcontract worden door de betrokken partijen niet vrijblijvende afspraken vastgelegd. Duidelijk is wie wat wanneer met welke middelen uitvoert

Een van de uitgangspunten van de nieuwe wijkaanpak is dat uitgegaan wordt van de positie en de belangen van de bewoner. Concreet betekent de nieuwe wijkaanpak voor bewoners vooral meedoen en waar mogelijk initiatief nemen. Dit komt tot uitdrukking door:

- samenspel van actieve mensen die in de wijk van alles aanpakken en de professionals die mensen begeleiden, ondersteunen, de weg wijzen, etc.;
- samenwerken met organisaties als gemeente, politie, corporaties, welzijnswerk;

- meepraten, adviseren en gehoord worden in gestructureerd overleg binnen de wijken;
- inbreng van hun deskundigheid over de eigen woonomgeving;
- een gelijkwaardige positie van de wijk in onderhandelingen met de gemeente en andere instanties;
- de beschikking over een eigen budget voor het oplossen van kleine problemen;
- zo mogelijk zelf de handen uit de mouwen steken.

Op grond van ervaringen in vijf pilot-wijken willen wij eind 2007 het aantal wijken met wijkcontracten met nog eens 5 uitbreiden. Afhankelijk van de noodzaak en de ervaringen wordt in 2008 besloten of en met hoeveel wijken de wijkaanpak nog verder wordt uitgebreid. Het is in ieder geval onze ambitie om in deze collegeperiode de nieuwe wijkaanpak uit te rollen voor alle wijken die daarvoor in aanmerking komen.

3.5 Haarlem versterkt haar economische positie

In het coalitieakkoord hebben wij gekozen voor versterking van de economische positie van Haarlem. In 2006 hebben wij de economische agenda opgesteld. De economische agenda bevat de speerpunten van het economisch beleid van Haarlem tot en met 2010. Deze speerpunten zijn inmiddels vertaald in een uitvoeringsprogramma. De economische agenda is in nauw overleg met het bedrijfsleven en andere partners tot stand gekomen. Ook bij de uitvoering trekt het gemeentebestuur samen op met het bedrijfsleven.

De komende jaren zal – vanuit een oriëntatie op de Noordvleugel - geïnvesteerd blijven worden in:

- een versterking van de gemeentelijke dienstverlening aan ondernemers (bedrijvenloket, digitale dienstverlening, lokale deregulering, Ondernemend Werven);
- stimuleren startende ondernemingen (verruimen huisvestingsmogelijkheden voor starters);
- een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt (oprichting Platform Arbeidsmarkt en Onderwijs, verminderen schooluitval, meer stageplaatsen, stimuleren innovatie);
- een aanscherping van de aanpak van toerisme en promotie (fusie VVV-Hapro e.a tot één citymarketingorganisatie);
- het centrummanagement (convenant binnenstad);
- een goed bereikbare (binnen)stad met voldoende parkeergelegenheid;
- de herstructurering en de bereikbaarheid van de Waarderpolder;
- stimuleren detailhandel in de binnenstad en andere winkelcentra.

3.6 Haarlem investeert in regionale samenwerking

Haarlem heeft een strategische ligging tussen het Noordzeekanaalgebied en Schiphol. Het economisch kerngebied bestaat primair uit de as IJmond-Amsterdam-Schiphol-Haarlemmermeer-Almere. Haarlem heeft een gedifferentieerde economische structuur en is regionaal sterk in zakelijke dienstverlening, toerisme en non-profit (overheid, zorg).

Maar deze positie is aan erosie onderhevig. De economische groei en de groei van arbeidsplaatsen blijven in vergelijking met de rest van de Noordvleugel achter. Haarlem heeft geen ruimte voor grootschalige bedrijventerreinen. De strategische ligging wordt door bedrijven anders ervaren. Haarlem ligt weliswaar nabij Schiphol en Amsterdam, maar wel aan het ‘einde’ van het stedelijk netwerk. Na Haarlem volgen alleen nog maar de duinen en de zee. De bereikbaarheid zowel per auto als per openbaar vervoer op het stedelijk netwerk van de Noordvleugel behoeft nog steeds verbetering.

Uitgangspunt voor regionale samenwerking is dat Haarlem zich vanuit haar centrumfunctie die zij vervult voor de gemeenten in Zuid Kennemerland richt op intensivering van de samenwerking op het nivo van de Noordvleugel. Haarlem schakelt in schalen: voor de oplossing van bepaalde zaken is samenwerking op het nivo van Zuid Kennemerland nodig, voor andere vraagstukken is de blik gericht op Haarlemmermeer, Velsen, etc. en weer voor andere vraagstukken richt Haarlem zich (vanuit zijn positie in Zuid Kennemerland) op de hele Noordvleugel van de Randstad.

Vanuit onze overtuiging dat de toekomst van onze stad zeer verbonden is met de toekomst van de regio zullen wij ook de komende jaren blijvend investeren in regionale samenwerking en een betere positionering van Haarlem (en Zuid Kennemerland) in de Noordvleugel.

3.7 Haarlem blijft aantrekkelijk voor jongeren

Haarlem wil een aantrekkelijke stad zijn voor jongeren van alle leeftijden. Een stad die jongeren optimale kansen biedt om zich te ontwikkelen en zich er thuis te voelen. Dat begint al van jongs af aan. Kleine kinderen moeten zich prettig voelen in de stad. Zij moeten kunnen spelen op straat of in het park, veilig naar school kunnen gaan en voldoende sport- en andere mogelijkheden hebben om zich verder te ontwikkelen.

Maar ook voor oudere jongeren is het van belang dat de stad voldoende mogelijkheden en uitdaging biedt. Dat er voldoende sportfaciliteiten zijn, clubhuizen en een prettige buurt, dat er een divers aanbod is aan cultuur en uitgaansmogelijkheden en voldoende onderwijsvoorzieningen om zich goed te kunnen ontplooiën. Zodat het ook voor jongeren prettig leven is in de stad.

Jongeren zorgen voor vitaliteit in de stad. Zij maken een stad aantrekkelijk en levendig en daarom is hun aanwezigheid voor Haarlem van groot belang. De gemeente wil dan ook investeren in voldoende betaalbare huisvesting voor jongeren, zodat zij ook na hun studie in de stad kunnen blijven wonen. Daarnaast zijn er afspraken gemaakt tussen onderwijsinstellingen, bedrijfsleven en gemeente, opdat jongeren na hun studie ook in Haarlem interessant werk kunnen vinden.

3.8 We liggen op koers

De uitvoering van het coalitieprogramma ligt op koers. Er wordt een flinke slag gemaakt bij het inhalen van achterstallig onderhoud en er wordt stevig geïnvesteerd in het sociale beleid van de stad. De economische agenda is opgesteld en wordt uitgevoerd. Daarvoor is een robuuste positionering van Haarlem in de Noordvleugel van belang. En met de aanscherping van de wijkaanpak vindt een verschuiving plaats van beleid naar uitvoering en richten wij ons nadrukkelijk op het concreet aanpakken van problemen, in samenwerking met bewoners en met partners in onze stad.

4. DE BEGROTING 2008-2012

In de samenvatting van hoofdstuk 2 van deze kadernota is een tabel opgenomen dat inzicht geeft in de geprognosticeerde uitkomst van de begroting 2008-2012. In dit hoofdstuk geven wij inzicht de mutaties die leiden tot die geraamde financiële uitkomsten van de begroting 2008-2012.

Het startpunt hiervoor is de laatste door uw raad vastgestelde meerjarenraming (zie bladzijde 5 van de derde bestuursrapportage 2006). Hierop worden vervolgens de navolgende gegevens gemuteerd:

- de financiële effecten van de raadsbesluiten die zijn genomen sinds de begroting 2007-2011 is vastgesteld (zie paragraaf 4.2)
- de structurele financiële doorwerking van de eerste bestuursrapportage 2007 (zie paragraaf 4.3);
- de realisatie van de ombuigingstaakstelling (zie paragraaf 4.4);
- de uitkomsten van het Investeringsplan 2007-2012 (zie paragraaf 4.5);
- de invulling van nieuw beleid 2008-2012 (zie paragraaf 4.6);
- de overige financiële ontwikkelingen (zie paragraaf 4.7).

4.1 De uitgangspositie (basis is de meerjarenraming 2007-2011)

Onderstaande tabel laat de uitkomsten van de begroting 2007-2011 zien na vaststelling van de begroting 2007 en de derde bestuursrapportage 2006.

Omschrijving	Budgettaire effect (bedragen x € 1.000; v (-) is voordelig; n is nadelig)				
	2008	2009	2010	2011	2012
Uitkomst na 3e bestuursrapportage 2006 en begroting 2007-2011 (zie pagina 5 van de 3e bestuursrapportage 2006)	-205 v	135 n	-555 v	-675 v	-675 v

De basis voor de begroting 2007-2011 werd gevormd door het coalitieakkoord Sociaal en Solide. Belangrijke onderdelen en uitgangspunten van die begroting zijn:

- een ombuigingstaakstelling die oploopt tot in totaal € 34,2 miljoen vanaf 2010 (zie ook paragraaf 4.4);
- een jaarlijkse stijging voor lonen en prijzen van:
 - 2% voor de loonontwikkelingen (inclusief 0,5% incidenteel);
 - 1% voor de prijsontwikkeling van de materiële budgetten;
- een omslagrente van 5%;
- een jaarlijkse stijging van de OZB-opbrengst van 3% voor de periode 2007-2010.

4.2 De financiële effecten van tussentijds genomen raadsbesluiten

Sinds het vaststellen van de begroting 2007-2011 zijn door uw gemeenteraad een aantal besluiten genomen die invloed hebben op de meerjarenraming. In onderstaande tabel worden deze zichtbaar gemaakt.

Omschrijving	Budgettaire effect (bedragen x € 1.000; v (-) is voordelig; n is nadelig)				
	2008	2009	2010	2011	2012
Financiële effecten raadsbesluiten na vaststellen begroting 2007-2011					
Kostendekkendheid bouwleges					
Meerjarenplan Bestemmingsplannen (inhaalslag)					
Uitvoeringsplan Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs (SHO) 2007-2010	-1.311 v	417 n	476 n	-88 v	395 n
Toevoeging/onttrekking egalisatiereserve SHO	1.311 n	-417 v	-476 v	88 n	-395 v
Totaal financiële effecten raadsbesluiten	0 v	0 v	0 v	0 v	0 v

De in de tabel opgenomen raadsbesluiten worden hieronder toegelicht.

Kostendekkendheid bouwleges

Om tot kostendekkende tarieven te komen is in maart 2007 besloten om het tarief van de bouwleges te verhogen. Deze verhoging gaat in per 1 juli 2007 (raadsbesluit 31/2007).

Zie ook de bestuursrapportage, programma 9.

Meerjarenplan (inhaalslag) Bestemmingsplannen

In het meerjarenplan bestemmingsplannen worden concrete voorstellen gedaan een inhaalslag te maken. Voor de jaren 2008 tot en met 2012 wordt in totaal € 1.052.500 beschikbaar gesteld (raadsbesluit 32/2007).

Zie ook de bestuursrapportage, programma 9.

Uitvoeringsplan Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs (SHO) 2007-2010

Toevoeging / onttrekking egalisereserve SHO

Het uitvoeringsplan SHO omvat de investeringen in de schoolgebouwen die de komende jaren worden verwacht. Op dit moment is nog geen rekening gehouden met de meeropbrengst van verkoop vrijkomende schoolgebouwen en de vrijval van kapitaallasten van de investeringen vanaf het jaar 2007. Besloten is de middelen die beschikbaar (kunnen) komen en niet noodzakelijk zijn voor de financiering van deze investeringen, te gebruiken om binnen de gemeentebegroting structurele ruimte te realiseren ten behoeve van het verlagen van de afschrijvingstermijnen van 60 jaar naar 40 jaar (raadsbesluit 73/2007).

Beslispunt

Het college stelt de raad voor om kennis te nemen van de financiële effecten die voortvloeien uit bovenstaande raadsbesluiten en deze te verwerken in de begroting 2008-2012

4.3 De structurele doorwerking van de eerste bestuursrapportage 2007

De structurele financiële effecten die voortvloeien uit de eerste bestuursrapportage van 2007 worden in onderstaande tabel samengevat. In deze uitkomsten is ook de structurele doorwerking van de uitkomst van de jaarrekening 2006 verwerkt.

Voor een toelichting verwijzen wij naar de bestuursrapportage.

Omschrijving	Budgettair effect (bedragen x € 1.000; v (-) is voordelig; n is nadelig)				
	2008	2009	2010	2011	2012
Bestuursrapportage 2007-1					
Structurele doorwerkingen bestuursrapportage 2007-1	-1.562 v	-1.379 v	-966 v	-431 v	-431 v

Beslispunt

Het college stelt de raad voor om kennis te nemen van de structurele financiële doorwerking van de eerste bestuursrapportage 2007 en deze te verwerken in de begroting 2008-2012

4.4 Voortgang ombuigingstaakstelling

In de (meerjaren)begroting 2007–2011 is een groot aantal bezuinigingen verwerkt. Het gaat om bezuinigingen uit de vorige collegeperiode (taken- en doelmatigheidsdiscussie) en de huidige collegeperiode (het coalitieakkoord).

Bij de oorspronkelijke raming van de bezuinigingen is in een aantal gevallen niet aangegeven welke gemeentelijke taken moeten vervallen en daarmee niet benoemd hoe die bezuinigingen daadwerkelijk

moeten worden gerealiseerd. Deze bezuinigingen werden daarom veelal als stelpost in de (meerjaren)begroting opgenomen. Voorbeelden hiervan zijn de formatiereductie uit de huidige collegeperiode en de stelposten van € 3 miljoen (efficiency centrale huisvesting) en € 1 miljoen (verzelfstandigingen) uit de vorige periode. Vanaf 2010 bedraagt de totale ombuigingstaakstelling € 34,2 miljoen.

In de afgelopen periode zijn alle bezuinigingen en taakstellingen ambtelijk onder de loep genomen. De resultaten daarvan vindt u in onderstaande tabel.

Omschrijving	Budgettaire effect (bedragen x € 1.000; v (-) is voordelig; n is nadelig)				
	2008	2009	2010	2011	2012
Voortgang ombuigingen					
Taakstelling	-23.083 v	-29.856 v	-34.219 v	-34.219 v	-34.219 v
Taakstelling van voor 2006	-283 v	-283 v	-283 v	-283 v	-283 v
Gerealiseerd (begroot en reëel)	-12.571 v	-12.905 v	-13.605 v	-14.105 v	-14.105 v
Restant taakstelling	-10.795 v	-17.234 v	-20.897 v	-20.397 v	-20.397 v
Af: nog te realiseren (realiseerbaar na treffen maatregelen)	-7.769 v	-11.935 v	-13.640 v	-13.690 v	-14.190 v
Restant	3.026 n	5.299 n	7.257 n	6.707 n	6.207 n
Waarvan:					
a. Niet te realiseren bezuinigingen	2.027 n	3.720 n	5.428 n	4.878 n	4.378 n
b. Saldo risicoraming voor eventueel niet te realiseren bezuinigingen	999 n	1.579 n	1.829 n	1.829 n	1.829 n

Toelichting:

De in de tabel opgegeven cijfers worden hieronder toegelicht. Van de totale ombuigingstaakstelling van € 34 miljoen (structureel vanaf 2010) wordt meer dan € 14 miljoen gerealiseerd. Dat wil zeggen dat deze bedragen zijn verwerkt in de meerjarenraming en dat de realisatie ervan reëel is. Van het restant circa € 20 miljoen is naar onze mening bijna € 14 miljoen haalbaar, maar moet nog wel concreet in maatregelen worden vertaald.

In bijlage 2 is wordt een totaaloverzicht gegeven van de nog te realiseren ombuigingen.

Over het restant (een bedrag oplopend van € 3,0 miljoen in 2008 tot maximaal € 7,2 miljoen in 2010) moeten we adviseren de taakstelling in te delen in twee groepen, te weten:

A. Niet te realiseren bezuinigingen

B. Een risicoraming voor eventueel niet te realiseren bezuinigingen

Ad A. Niet te realiseren bezuinigingen

Van de niet te realiseren bezuiniging wordt het grootste deel veroorzaakt door de taakstelling van € 3 miljoen (efficiency centrale huisvesting). Deze bezuiniging zou moeten worden gerealiseerd door een formatiereductie van 50 formatieplaatsen (met een gemiddelde loonsom € 0,06 miljoen). Niet expliciet werd aangegeven waar en voor welke taken de formatiereductie moet plaatsvinden. Deze ombuiging is om een aantal redenen niet te realiseren:

- De € 3 miljoen is niet nader onderbouwd. De in 2006 in het coalitieakkoord er bovenop gelegde formatiereductie wordt gerealiseerd uit dezelfde bron. Door deze formatiereductie komt onze gemeente personele formatie (inclusief verzelfstandigingen) uit op circa 1.000 fte. De formatiereductie, reorganisatie, kostenbeheersing inhuur, vermindering projecten enzovoort beïnvloeden elkaar en vinden vaak bezuinigingen vanuit dezelfde bron.
- De gemiddelde loonsom in Haarlem bedraagt circa € 0,04 miljoen. Dit betekent dat 75 formatieplaatsen zouden moeten worden bezuinigd om de ombuiging te realiseren, hetgeen niet reëel is.

Het verder verlagen van de formatie is daarom alleen mogelijk met een gelijktijdige aanpassing van onze gemeentelijke taken en activiteiten.

De overige kleinere ombuigingen die (gedeeltelijk) niet kunnen worden gerealiseerd zijn:

Boeket aan regelingen voor personeel uitdunnen (€ 20.000)

Bij het afsluiten van het contract voor openbaar vervoer (2005) is niet de relatie gelegd met de taakstelling op de reiskosten woon-werkverkeer. Deze bezuiniging is daardoor niet meer te realiseren.

Overige opbrengst verzelfstandigingen (€ 200.000)

Met de verzelfstandiging van de afdeling Belastingen in de vorm van een gemeenschappelijke regeling met Haarlemmermeer, wordt in 2008 een bezuiniging van ongeveer € 400.000 gerealiseerd.

De totale bezuinigingstaakstelling op verzelfstandigingen bedraagt € 1.000.000 structureel. Het betreft de verzelfstandigingen van Stadsbibliotheek, Frans Halsmuseum, Onderwijs Servicekantoor, Sportaccommodatiebeheer en Servicebedrijf Haarlem. Wij verwachten dat in ieder geval een vijfde deel van de taakstelling (€ 200.000 structureel) niet wordt gerealiseerd. Het exacte te realiseren bedrag is vooral afhankelijk van het moment waarop de verzelfstandiging in gaat en de mate waarin kan worden bespaard op de achterblijvende kosten bij de gemeente (zoals overhead).

Verkleining politieke organen (€ 327.000)

De gerealiseerde vermindering met 2 wethouders en 3 bestuursassistenten bedraagt structureel € 273.000, terwijl € 600.000 was geraamd.

Bestuurlijke vernieuwing: effectiever vergaderen (€ 15.000)

Voor de verandering in het vergaderstelsel van het bestuur konden commissievergaderingen door één bode worden ondersteund. Door de concentratie van deze vergaderingen is een bezetting van 2 bodes nodig. Daardoor wordt de beoogde bezuiniging niet gerealiseerd.

Efficiëntere ondersteuning bij vergaderingen (€ 15.000)

De "automatisering" van het bedienen van het geluid bij raadsvergaderingen heeft een neerwaarts effect gehad op de ureninzet (inschatting ca. 1 uur per week). De beperking van het rijden van raadsronden heeft eveneens geleid tot urenreductie (inschatting ca. 3 uur per week). Samen betekent dit een urenreductie van gemiddeld 1 dagdeel (4 uur) per week. Dit heeft niet zozeer effect op de dagelijkse bezetting, maar wel op een iets (verder) terugdringen van het aantal overuren van de bodedienst. Omdat deze niet worden gebudgetteerd wordt, op begrotingsbasis geen bezuiniging gerealiseerd.

Taakstelling personeel enkele afdelingen van de concernstaf (€ 113.000)

De hogere salariskosten als gevolg van de herwaardering van functies van de (toenmalige) leiding van de Concernstaf zijn in 2003 als stelpost in de begroting verwerkt. Deze kosten hadden ten laste van de algemene middelen moeten worden gebracht, of er had extra formatie van de Concernstaf moeten worden geschapt.

Vrijval IZA niet actieven (€ 39.000)

In de begroting 2007 is abusievelijk deze stelpost opgenomen. Deze wordt in de begroting 2008 gecorrigeerd.

Later realiseren efficiency huisvesting gemeente

Overeenkomstig de nota Stads Kantoor Haarlem locatieonderzoek (FD 2006/181) wordt deze bezuiniging later gerealiseerd dan in de begroting 2007 is verwerkt. Het gaat om de volgende verschillen:

-2008	€ 500.000
-2009 en 2010	€ 1.000.000
-2011	€ 500.000

Doorontwikkeling organisatie Publieksdienst(€ 70.000)

Bij de besluitvorming over de hoofdstructuur van de Publieksdienst was een bezuiniging in twee tranches begroot: € 100.000 vanaf 2006 en nog eens € 70.000 vanaf 2007. De eerste tranche is gerealiseerd. Door de gemeentebrede reorganisatie wordt de verdere ontwikkeling van de hoofdstructuur van de Publieksdienst niet doorgezet, waardoor de tweede tranche van de bezuiniging niet wordt gerealiseerd.

Samenvoegen beleidsfunctie Maatschappelijke Dienstverlening sectoren Maatschappelijke Ontwikkeling en Publieksdienst (€ 50.000)

Deze bezuiniging is deels gerealiseerd. Er resteert een niet te realiseren taakstelling voor de sector Publieksdienst van € 50.000.

Beëindigen inhaalslag bestemmingsplannen (€ 75.000)

Bij de bezuinigingen uit de taken- en doelmatigheidsdiscussie is een dubbeltelling ontstaan op het gebied van bestemmingsplannen. In de bezuiniging van in totaal 2,5 fte en € 125.000 (kadernota 2004, blz. 48) is reeds begrepen de eveneens te realiseren 1,5 fte en € 75.000.

Bezuinigingen sector Brandweer en Ambulance (€ 454.000)

De besparing door een intensivering van de samenwerking met de regio wordt later gerealiseerd. Hierdoor ontstaat in 2008 een nadeel van € 200.000 aflopend tot een nadeel van € 50.000 in 2010. Vanaf 2011 wordt de volledige besparing van € 400.000 gerealiseerd.

De formatiereductie uit het coalitieakkoord wordt niet gerealiseerd.

Ad B. Risicoraming voor eventueel niet te realiseren bezuinigingen

In de afgelopen periode is eveneens een inschatting gemaakt van de hardheid van de ombuigingstaakstellingen. Op grond van deze analyse is een risicoraming gemaakt van bezuinigingen die mogelijk niet kunnen worden gerealiseerd. Onze inzet blijft dat deze bezuinigingen moeten worden doorgezet. Mocht dat ondanks onze inspanningen niet lukken, dan hebben met deze risicoraming een financiële dekking achter de hand. Het opnemen van een dergelijke raming past in de verantwoordelijkheid van de gemeente om te ramen met inachtneming van het voorzichtigheids- en realisatiebeginsel.

Als blijkt dat de bezuinigingen waarvan wij op dit moment inschatten dat die mogelijk niet kunnen worden gerealiseerd toch wél worden gerealiseerd, is er sprake van een structureel financieel voordeel.

De risicoraming heeft betrekking op de volgende ombuigingstaakstellingen:

- Verzelfstandigingen (€ 0,2 miljoen);
- Centralisatie administratie (€ 0,05 miljoen) en formatiereductie Servicedienst (€ 0,3 miljoen);
- Centrale inkoop (€ 0,5 miljoen);
- Taakreductie Onderwijs Servicekantoor (€ 0,25 miljoen);
- Restant formatiereductie sectoren Stedelijke Ontwikkeling, Stadsbeheer en Publieksdienst (€ 0,5 miljoen);
- Besparingen op inhuur (p.m. / is een positief risico).

Vanaf 2010 belooft het risico met betrekking tot deze in de meerjarenbegroting opgenomen taakstellingen in totaal € 1,8 miljoen.

Voortgang formatiereductie

De formatiereductie taakvermindering en strategisch personeelsbeleid is als volgt vastgesteld:

- in het kader van taken- en doelmatigheidsdiscussie 100 fte (het jaar 2003);
- in het kader van het coalitieakkoord Sociaal en Solide 154 fte (het jaar 2006).

Formatiereductie in het kader van taken en doelmatigheidsdiscussie c.a

Er resteert nog een relatief klein aantal bezuinigingen uit de taken en doelmatigheidsdiscussie (uit 2003) waarbij formatie wordt gereduceerd (in totaal 28,59 fte). Daarnaast is de stelpost van 3 miljoen gebaseerd op een reductie van 50 fte (uitgaande van een gemiddelde loonsom van € 60.000).). Bij de berekening van de taakstelling verzelfstandigingen is rekening gehouden met 20 fte (uitgaande van een

loonsom van € 50.000) van € 1 miljoen. Ter gedeeltelijke dekking van de investeringen in het Stads kantoor worden 20 fte (facilitaire functies) gereduceerd. Uit de monitor bezuinigingen (zie hierboven) is gebleken dat een aantal bezuinigingen niet wordt gerealiseerd. De uitkomst van deze monitor heeft niet alleen financiële gevolgen, maar ook gevolgen voor de formatiereductie. Zoals hiervoor werd toegelicht is de formatiereductie in het kader van verzelfstandigingen en het Stads kantoor niet te realiseren is. Bij de verzelfstandiging is de formatiereductie niet te realiseren omdat het hier ging om een grondslag voor de berekening. Daarnaast zijn de reducties bij de onderwerpen effectief vergaderen en efficiënte ondersteuning bij vergaderingen (0,50 fte), doorontwikkeling PD (1,50 fte), samenvoegen beleidsfuncties PD en MO dienstverlening (1,50 fte) en bestemmingsplannen (1,50 fte) niet te realiseren.

Formatiereductie in het kader van het coalitieakkoord

Voorafgaand aan de begroting 2007 (november 2006) waren door de sectoren reeds ombuigingsvoorstellen gedaan waarmee 137 van de vastgestelde 154 fte konden worden ingevuld. Ook voor de invulling van de resterende 17 fte zijn inmiddels voorstellen gedaan. Uitgaande van deze voorstellen kan de totale formatiereductie in 2010 met ruim 155 formatieplaatsen zijn teruggebracht. Ten opzichte van de in het coalitieakkoord opgenomen aantallen fte's heeft een verschuiving tussen sectoren plaatsgevonden. Bij de sectoren Stadsbeheer en Stedelijke Ontwikkeling wordt meer formatie gereduceerd (respectievelijk -8,37 en -4,18 fte). Bij de sectoren Concernstaf en Publieksdienst enkele fte's minder (minder respectievelijk +1,61 en +0,5 fte). De sector Brandweer en Ambulance heeft geen voorstellen gedaan, zodat de in het coalitieakkoord opgenomen reductie van -9,03 fte niet door de sector zelf wordt gerealiseerd.

De ingevulde formatiereductie betekent overigens niet dat de daaraan verbonden financiële ombuigingstaakstelling wordt gerealiseerd. Dit komt doordat de rekeneenheid per formatieplaats door een aantal factoren (aanzienlijk) lager ligt dan de in het coalitieakkoord begrote € 50.000 per formatieplaats per jaar. Hier is in de stelpost eventueel niet realiseren bezuinigingen een bedrag van € 500.000 opgenomen. Bovendien wordt de financiële target van de sector Brandweer en Ambulance als niet te realiseren aangemerkt.

In onderstaande tabel is de totale verwachte formatiereductie van de gemeente Haarlem gedurende de jaren 2007-2011 weergegeven.

Formatie reductie	raming cumulatief				
	2007	2008	2009	2010	2011
Taken- en doelmatigheidsdiscussie (2003)	-8,09	-20,59	-43,09	-43,59	-43,59
Coalitieakkoord 2006	-31,50	-80,73	-125,34	-154,14	-155,34
Verselfstandigingen / regionalisering	-26,00	-443,00	-443,00	-443,00	-443,00
Totaal	-65,59	-544,32	-611,43	-640,73	-641,93

Bij de verzelfstandigingen is rekening gehouden met:

SBA	170 fte
OSK	29 fte
Frans Halsmuseum	31 fte
Stadsbibliotheek Haarlem	67 fte
Sport	40 fte
belastingen	26 fte
SBH	80 fte *
Totaal	443 fte

De ontwikkeling van de formatie in 2010 geeft het volgende beeld.

Begroting 2007	1.686,30
Af: Taken- en doelmatigheidsdiscussie (2003)	-35,50
Af : Coalitieakkoord (exclusief jaarschijf 2007)	-123,84
Af: Verzelfstandigingen / regionalisering	-443,00
Nieuwe formatie	1.083,00

Beslispunt

Het college stelt de raad voor om akkoord te gaan met:

- de financiële gevolgen van de ombuigingen die niet kunnen worden gerealiseerd;
 - het instellen van een stelpost voor eventueel niet te realiseren bezuinigingen,
- en deze te verwerken in de begroting 2008-2012

4.5 Het investeringsplan 2007-2012

Het Investeringsplan (IP) bevat alle investeringen die de gemeente in de periode 2007-2012 voornemens van plan is uit te voeren. De gemeenteraad stelt met dit IP de planning voor de periode 2007-2012 vast en de hoogte van de bedragen.

De daadwerkelijke kredietverlening voor de investeringen verleent de raad telkens door middel van het vaststellen van de jaarbegroting (routine-investeringen, conform bijlage E van de begroting) danwel bij afzonderlijk besluit.

In onderstaande tabel wordt het verschil zichtbaar gemaakt tussen de budgettaire lasten uit het huidige IP 2006-2011 en het nieuwe concept IP 2007-2012.

	Omschrijving	Budgettaire effect (bedragen x € 1.000; v (-) is voordelig; n is nadelig)				
		2008	2009	2010	2011	2012
1	IP 2006-2011					
	1a Kapitaallasten basisplan	3306 n	6.945 n	7.876 n	8.694 n	9.512 n
	2b Correctie op kapitaallasten n kadernota				-1.258 n	-2.076 n
	Per saldo geraamd voor IP 2006-2011	3.306 n	6.945 n	7.876 n	7.436 n	7.436 n
2	Kapitaallasten IP 2007-2012 (inclusief vrijval kapitaalsten)	2.722 n	6.473 n	7.883 n	7.718 n	7.750 n
3	Budgettaire mutaties t.g.v. nieuwe IP 2007-2012 (1-2) (ZIE REGEL E BLZ 17 IP)	-584 v	-472 v	7 n	282 n	314 n
4	Overige mutaties					
	4a Huisvesting onderwijs					
	4b Omzetten budget achterstallig onderhoud sport in kapitaallasten (rds.besl. 224/2006)	-244 v	-244 v	-244 v	-244 v	-244 v
	Totaal overige mutaties	-244 v	-244 v	-244 v	-244 v	-244 v
5	Per saldo budgettaire mutaties t.g.v. IP 2007-2012	-828 v	-716 v	-237 v	38 n	70 n

Overeenkomstig het coalitieakkoord moet op het Investeringsplan een ombuiging plaatsvinden van in totaliteit € 1 miljoen. Door het opnieuw prioriteren, uitstellen, verlagen en zoeken naar alternatieve dekkingsmiddelen is die taakstelling, zonder dat dit ten koste gaat van de coalitieambities, in voorliggend investeringsplan gerealiseerd. Op onderdelen overlappen investeringen met normbudgetten voor onderhoud. Voor zover mogelijk zijn deze op elkaar afgestemd. Doordat in de kadernota 2006 de budgettaire groei van het investeringsplan is gebudgetteerd tot 2011 is het effect op het meerjarenbeeld vanaf dat jaar nihil.

Het Investeringsplan 2007-2012 met toelichting is in een afzonderlijk boekwerk opgenomen. Voor een verdere toelichting verwijzen wij u hier kortheidshalve naar.

Beslispunt

Het college stelt de raad voor om akkoord te gaan met het Investeringsplan 2007-2012 en de financiële gevolgen die daaruit voortvloeien en te verwerken in de begroting 2008-2012

4.6 Nieuw beleid 2008-2012

In het coalitieakkoord is voor 2007-2010 is een jaarlijks cumulerend bedrag van € 0,5 miljoen uitgetrokken voor nieuw beleid (2007: € 0,5 miljoen, 2008: € 1,0 miljoen, 2009: € 1,5 miljoen en 2010 en verder: € 2,0 miljoen). Bij de invulling van dit bedrag is afgesproken dat het college en de raad gezamenlijk optrekken bij de invulling van de post nieuw beleid (2 x € 250.000).

Voor 2007 is het totale bedrag van € 500.000 besteed aan de versterkte wijkaanpak. Er is voor gekozen om de middelen als volgt in te zetten (motie 81): € 250.000 voor wijkgerichtwerken, € 80.000 beleid ter bestrijding van herrieschoppers, € 10.000 voor SAMS, € 30.000 aan “jongeren tellen mee”, € 50.000 aan drugsbeleid en € 80.000 aan opruimen troep.

Omdat ook voor de verdere jaren structurele bedragen zijn voorzien kan in 2008 opnieuw € 500.000 worden ingezet. In de programmabegroting 2007-2011 is afgesproken deze € 500.000 in te zetten op het speerpunt economie, promotie, toerisme en cultuur.

Voor 2009 en 2010 is opnieuw € 500.000 voorzien waarvan wij voorstellen deze in te zetten volgens dezelfde methodiek en bij de kadernota 2008 respectievelijk 2009 te besluiten over de aanwending binnen de speerpunten van het coalitieakkoord.

Omschrijving	Budgettaire effect (bedragen x € 1.000; v (-) is voordelig; n is nadelig)					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Raming beschikbaar voor nieuw beleid	-500 v	-1.000 v	-1.500 v	-2.000 v	-2.000 v	-2.000 v
Voorstellen tot invulling van deze budgettaire ruimte:						
1. Wijkgericht werken	500 n	500 n	500 n	500 n	500 n	500 n
2. Evenementen en cultuur		500 n	500 n	500 n	500 n	500 n
3. Beschikbaar voor nieuw beleid (tranche 2009)			500 n	500 n	500 n	500 n
4. Beschikbaar voor nieuw beleid (tranche 2010)				500 n	500 n	500 n
Restant raming nieuw beleid	0 v	0 v	0 v	0 v	0 v	0 v

Om een compleet overzicht te kunnen geven is bij wijze van uitzondering 2007 ook opgenomen in bovenstaande tabel.

Evenementen en cultuur

Voorgesteld wordt om het in 2008 beschikbare bedrag van € 500.000 voor nieuw beleid 2008 in te zetten voor het evenementen beleid. Met dit bedrag kunnen gesubsidieerde evenementen structureel aan Haarlem gebonden worden en kan een vernieuwing van het evenementen aanbod gefaciliteerd worden. Het college vindt het belangrijk het Haarlemse evenementenbeleid te consolideren en beter te laten

functioneren door het beleidsmatig verankeren van het (reeds bestaande) Haarlemse evenementen-profiel (cultuurhistorie, sport en bloemen), verbeterd beheer van gemoeide subsidiestromen en het uit OPH middelen aanstellen van een evenementenmanager als aanspreekpunt voor organisatoren (voor 3 jaar). Indien u instemt met deze aanwending zal u binnenkort een voorstel worden gedaan met een uiteenzetting van het profiel voor evenementen 2008-2011. Hierin zal het beleid nader worden toegelicht.

Beslispunt

Het college vraagt de raad om gezamenlijk (2 x € 250.000) invulling te geven aan de post voor nieuw beleid 2008 binnen het speerpunt economie, promotie, toerisme en cultuur.

4.7 Overige financiële ontwikkelingen vanaf 2008

In onderstaande tabel worden de overige financiële ontwikkelingen genoemd die van belang zijn voor de begroting 2008-2012. Deze niet zijn opgenomen in de eerste bestuursrapportage 2007, omdat de financiële effecten optreden vanaf 2008 of later (en dus nog niet in 2007).

Omschrijving	Budgettair effect (bedragen x € 1.000; v (-) is voordelig; n is nadelig)				
	2008	2009	2010	2011	2012
A. Overige mutaties					
Aanvullende piketdiensten brandweer	50 n	50 n	50 n	50 n	50 n
Wettelijk verplichte aanvulling planvorming	200 n				
Aanpassing brandweerkazerne Zijlweg		75 n	73 n	70 n	69 n
Huurcontract Schouwburg			400 n	400 n	400 n
Aanpassingen structurele component onderhoud	p.m.	p.m.	p.m.	-700 v	-1.400 v
Afbouw budget Stedelijke Vernieuwing in Algemene Uitkering			250 n	500 n	750 n
Gevolgen regeerakkoord voor Algemene uitkering	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Optimalisering Spoorzone en overige projecten				500 n	500 n
Optimaliseren projecten				1.000 n	1.000 n
Aanpassing financiering onderwijshuisvesting	-1.000 v	-1.000 v	-1.000 v	-1.000 v	-1.000 v
Opbrengsten precario rechten kabels	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Verkopen Nuon aandelen, staken toevoeging Algemene Reserve				-1.250 v	-1.250 v
Treasury (verschil markrente en omslagrente)	-3.300 v	-3.600 v	-3.650 v	-3.700 v	-3.700 v
Extra dividend BNG	0	-1.050 v			
Dotatie Algemene Reserve (extra dividend) BNG		1.050 n			
Incidentele bijdrage Projectenfonds (2010 -2011)			-909 v	-909 v	
Vacatureruimte in 2008	-1.500 v				
Voorziening voor frictiekosten reorganisatie in de periode 2008-2010	1.500 n	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Hogere erfpachtopbrengsten	-200 v	-250 v	-300 v	-350 v	-400 v
Groenvoorziening in Schalkwijk	100 n	100 n	100 n		
Aanpak sampling	0 v	0 v	0 v	0 v	0 v
Derving parkeeropbrengsten Gedempte Oude Gracht				p.m.	p.m.
Kosten WMO	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Onvoorzien realistisch ramen		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
B. Loon- en prijsontwikkelingen					
Raming voor salarissen en sociale lasten 2008	500 n	500 n	500 n	500 n	500 n
Niet toepassen compensatie materiele budgetten	-400 v	-400 v	-400 v	-400 v	-400 v
Verhoging raming voor prijsontwikkeling van 1 naar 1,5%		300 n	600 n	900 n	1.200 n
Aanpassing opleidingsbudget van 1% naar 1,5 % van de loonsom	500 n	500 n	500 n	500 n	500 n
C. Areaalontwikkelingen					
Dynamische afsluiting Ripperdatterrein	6 n	6 n	6 n	6 n	6 n
Areaaluitbreiding verkeerslichten Waarderpolder	64 n	64 n	64 n	64 n	64 n
Areaaluitbr verharding en verlichting Ripperdatterrein	66 n	66 n	66 n	66 n	66 n
Areaaluitbr kunstwerken Ripperdatterrein	87 n	87 n	87 n	87 n	87 n
Areaaluitbr Ripperdatterrein	1 n	1 n	1 n	1 n	1 n
Areaaluitbr groen en straatmeubilair Ripperdatterrein	23 n	23 n	23 n	23 n	23 n
Areaaluitbr speeltoestellen Ripperdatterrein	5 n	5 n	5 n	5 n	5 n
Totaal	-3.298 v	-3.473 v	-3.534 v	-3.637 v	-2.929 v

De in de tabel opgenomen financiële ontwikkelingen worden hieronder toegelicht.

A. Overige mutaties

Aanvullende piketdiensten brandweer

Er dienen extra kosten te worden gemaakt voor een verbetering van de vervangingsregeling en andere opzet van de piketdiensten. De structurele kosten hiervan worden geraamd op € 50.000.

Wettelijk verplichte aanvulling planvorming

Het planvormingniveau binnen Brandweer Haarlem voldoet niet aan de landelijke normering. Het is echter een essentiële schakel in de veiligheidsketen. Door middel van heldere procedures, betrouwbare bereikbaarheidskaarten en actuele aanvalsplannen probeert de brandweer zich steeds zo goed mogelijk voor te bereiden op eventuele calamiteiten. Om aan de wettelijke voorschriften te gaan voldoen wordt voorsnag eenmalig een bedrag van € 200.000 beschikbaar gesteld.

Aanpassing brandweerkazerne Zijlweg

Er zou sprake zijn van achterstallig onderhoud aan het gebouw van de Haarlemse brandweer en ambulancedienst aan de Zijlweg. Het gaat daarbij met name om aanpassing van de verwarming, koeling en luchtventilatie hetgeen naar verwachting tussen de € 450.000 en € 550.000 gaat kosten. De geraamde kapitaallasten hiervan bedragen € 75.000.

Huurcontract Schouwburg

In 2008 wordt de verbouwing van de Stadsschouwburg afgerond. Net als bij de andere cultuurpodia wordt een huurovereenkomst afgesloten. Het betreft gebouwgebonden kosten, onder andere onderhoud-, beheer- en servicekosten.

Aanpassingen structurele component onderhoud

Overeenkomstig het coalitieakkoord wordt in de jaren 2007 tot en met 2010 jaarlijks en cumulatief een bedrag van € 0,7 miljoen beschikbaar gesteld voor achterstallig onderhoud.

Afbouw budget Stedelijke Vernieuwing Algemene Uitkering

De afbouw van het budget stedelijke vernieuwing binnen de Algemene Uitkering (AU) kan niet worden gecompenseerd binnen het beleidsveld stedelijke vernieuwing. Er bestaat geen één op één relatie tussen de geldstroom AU en uitgaven binnen het beleidsveld.

Extra optimalisering Spoorzone en overige projecten

Overeenkomstig het coalitieakkoord wordt vanwege het temporiseren en een andere werkwijze met de Spoorzone (en eventuele andere projecten) tot en met 2010 € 0,5 miljoen vrijgemaakt t.g.v. de gemeentebegroting.

Optimaliseren projecten

Het voordeel uit optimalisering van projecten is bij kadernota 2005 structureel verwerkt in plaats van tot 2010. Zowel dit als het voorgaande punt hebben een nauwe relatie met de grondexploitaties (GreX). De GreX is naar zijn aard nimmer een structurele bezuinigingspost.

Aanpassing financiering onderwijshuisvesting

De rentevergoeding van 7 procent jaarlijks, die de gemeente doteert aan deze reserves wordt m.i.v. van 2008 niet meer gecontinueerd. Dit levert € 1 miljoen structureel op.

Opbrengsten precariorechten ondergrondse infrastructuur

De opbrengst van de precariorechten op ondergrondse infrastructuur is nu geraamd op € 3,5 miljoen. Op basis van het aantal meter lijkt een opbrengst € 5 miljoen realistisch. Voorzichtigheidshalve worden lopende bezwaar- en beroepsprocedures afgewacht. De juridische procedure inzake de precario is inmiddels in de beroepsfase. De juristen van Continuon en PWN hebben beide hun verweerschrift bij de rechtbank ingeleverd; ook de reactie van Haarlem is bij de rechtbank ingeleverd.

Daarnaast wordt verwacht dat de heffing de precario rechten van ondergrondse infrastructuur per 1 januari 2008 van rechtswege ophoudt te bestaan. De regering is namelijk voornemens deze regeling te beëindigen en gemeenten die reeds in 2005 de ondergrondse infrastructuur in de precarioheffing hebben betrokken, in de financiële afbouw daarvan tijdelijk te compenseren. Haarlem is dan een gemeente die voor compensatie in aanmerking komt. Deze mogelijkheid is nog niet ingeboekt.

Verkopen Nuon aandelen en stoppen met jaarlijkse toevoeging aan algemene reserve

Onze Nuon-aandelen zullen bij verkoop tussen de € 8 en € 10 miljoen opbrengen. De provincie is geïnteresseerd in Haarlemse aandelen. De eventuele opbrengst uit verkoop van deze Nuon aandelen kan dan aan de algemene reserve worden toegevoegd. Hiermee zijn de voornemens uit het coalitieakkoord tijdens de coalitieperiode ten aanzien van de aanwas algemene reserve uitgevoerd en kan de jaarlijkse dotatie aan de algemene reserve t.l.v. de exploitatie worden beëindigd.

Treasury (verschil markttrente en omslagrente)

In de begroting 2007-2011 een structureel voordeel gemeld van € 3 miljoen. Dat voordeel is mede het gevolg van het feit dat Haarlem een omslagrente hanteert (5%), die hoger is dan de geldende markttarieven. Uitgaande van een rente op de kapitaalmarkt van 4% en op de geldmarkt van 3% is voor 2007 een resultaat berekend dat ten opzichte van het al verwerkte structurele voordeel nog een extra voordeel laat zien van ruim € 3 miljoen. Dit voordeel wordt op basis van de huidige inzichten in 2011 geraamd op € 3,7 miljoen.

Het zal duidelijk zijn dat het berekende voordeel lager uitvalt als de rentetarieven in 2007 aantrekken. Daar zijn op dit moment evenwel geen aanwijzingen voor.

Extra dividend BNG

Voor 2009 wordt rekening gehouden een bedrag van € 1.050.000 extra dividend.

Dotatie Algemene Reserve (extra dividend BNG)

Het extra dividend in 2009 wordt gedoteerd aan de algemene reserve. Dit is gelijk aan de werkwijze in 2006.

Incidentele bijdrage Projectenfonds

In 2010 en 2011 kan de storting aan het projectenfonds achterwege blijven.

Vacatureruimte in 2008 / voorziening voor frictiekosten reorganisatie

We verwachten dat in 2008 de vacaturestop nog (gedeeltelijk) moet worden gehandhaafd. Ook zullen de vrijgegeven vacatures niet direct per 1-1-2008 zijn ingevuld. De besparing op de loonkosten ramen wij op € 1,5 miljoen. Deze wordt ingezet voor het treffen van een voorziening voor de frictiekosten die voorvloeien uit de reorganisatie.

Hogere erfpachtopbrengsten

Deze opbrengsten worden gegenereerd bij de verlenging van de erfpachtovereenkomsten, door verhoging van de jaarlijkse canon. De uiteindelijke meeropbrengst is € 1,5 miljoen op jaarbasis. We verwachten dat de opbrengst jaarlijks met circa € 50.000 toeneemt door het oversluiten van overeenkomsten. Overigens is het college nog in discussie met de raad/commissie over de wijzigingen in het systeem voor het berekenen van de erfpachtcanons. Daarom is nog de feitelijke methodiek nog niet voorgelegd aan de raad.

Groenvoorziening in Schalkwijk

Tijdens de raadsbehandeling van de begroting 2007 is besloten dat de uit de bestemmingsreserve omslagfonds groenvoorzieningen Schalkwijk vrijgevallen € 300.000 zou worden bestemd voor groenvoorzieningen in Schalkwijk. Aan de commissie beheer is op 8 maart 2007 gemeld dat € 100.000 bestemd wordt voor asfaltpaden Heempark en € 200.000 voor de uitvoering van het landschapsbeheerplan. Omdat de bestemmingsreserve bij de 3e bestuursrapportage 2006 is vrijgevallen ten gunste van de algemene middelen dient dit bedrag weer beschikbaar te worden gesteld.

Aanpak sampling

Voor de aanpak van is ten behoeve van uitbreiding van de handhaving m.i.v. 2008 0,2 fte benodigd. Deze kosten worden gefinancierd uit de leges op het in behandeling nemen van een aanvraag om handelsreclame te mogen uitdelen. Per saldo zijn er dus geen budgettaire gevolgen aan deze formatie uitbreiding. Bij de uitwerking van de nieuwe organisatie zal vastgesteld worden aan welke afdelingen de formatie wordt toegerekend.

Derving parkeeropbrengsten Gedempte Oude Gracht

Het aantal plekken voor straatparkeren wordt als gevolg van de herindeling van de Gedempte Oude Gracht verminderd. De maximale derving van parkeeropbrengsten is € 500.000. Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat de gederfde inkomsten worden gecompenseerd door de intensivering van het straatparkeren in de omgeving.

Kosten Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)

Het is nog onzeker of de rijksvergoeding voor invoering, uitvoering en dienstverlening van de WMO toereikend is om de werkelijke kosten te dekken. In de bestuursrapportages wordt u hierover verder geïnformeerd.

Onvoorzien realistischer ramen

In de begroting van de gemeente Haarlem worden rentekosten en baten structureel voorzichtig geraamd. Daartegenover staat een zeer lage post onvoorzien (jaarlijks wordt daarvoor € 162.000 begroot). Het voorstel is het treasuryresultaat naar een haalbaar niveau te aan te passen met een positief budgettair effect van € 3,3 miljoen (zie hierboven). en de post onvoorzien daarmee te verhogen. Gelet op de begrotingsuitkomst wordt vooralsnog een p.m. raming voor opgenomen.

B. Loon- en prijsontwikkelingen

Raming voor salarissen en sociale lasten 2008

In de begroting 2007-2011 is rekening gehouden met een jaarlijkse stijging van de salarissen en sociale lasten van 2%. Op grond van de huidige ontwikkelingen wordt een stijgingspercentage van 3% verwacht. De per saldo structureel hogere salarislasten worden geraamd op € 500.000

Niet toepassen compensatie materiële budgetten 2007

In het kader van de reorganisatie wordt aan de kwartiermakers van de hoofdafdelingen opdracht gegeven een realistische begroting op te stellen. Uitsluitend als op basis van rekeningresultaten en huidige inzichten de noodzaak daarvan kan worden aangetoond, kan een compensatie voor de materiële budgetten worden verleend tot maximaal 2%. Mede als gevolg van de formatiereductie zou de druk op materiële budgetten moeten afnemen. Ook uit rekeningscijfers blijkt vaak een onderuitputting van materiële budgetten.

In het jaarlijkse bedrag van € 400.000 is rekening gehouden met de inkooptaakstelling, waarbij voor een gedeelte was uitgegaan van een realisatie door het inzetten van de compensatie op materiële budgetten.

Verhoging raming prijsontwikkelingen van 1% naar 1,5%

In de huidige meerjarenraming is rekening gehouden met een compensatie van 1%. Een trendmatige verhoging van 1,5% lijkt realistischer. Overigens is dit een budgettaire inschatting en wordt in 2009, net als in 2008, uitsluitend gecompenseerd als de noodzaak daartoe wordt aangetoond.

Aanpassing opleidingsbudget van 1% naar 1,5% van de loonsom

Het opleidingsbudget bedraagt op dit moment 1% van de loonsom. Voorgesteld wordt om dit te verhogen naar 1,5% van de loonsom

C. Areaalontwikkelingen

Dynamische afsluiting Ripperdaterrein

In 2007 wordt het Ripperdaterrein door een dynamische afsluiting autoluw gemaakt. De investering is in het programma Ripperda opgenomen. Hier is sprake van areaaluitbreiding. De daarmee samenhangende stijging van de onderhoudskosten worden geraamd op € 6.000.

Verkeerslichten Waarderpolder

In het kader van de bereikbaarheid Waarderpolder zal voor de Schoterbrug en de Oostweg sprake zijn van onder meer een areaaluitbreiding van verkeerslichten van 6 verkeersregelininstallaties. Per verkeersregelininstallatie moet rekening worden gehouden met een (norm)bedrag voor exploitatiekosten van € 10.600.

Ripperda-terrein

Dit jaar komt op het Ripperda-terrein extra openbare ruimte beschikbaar. In het beheer en overdrachtsdocument Ripperdakazerne is vastgelegd dat het gaat om de volgende structurele uitbreiding met ingang van 2008;

- Verharding en verlichting: € 66.000
- Kunstwerken € 87.000
- Riolering € 1.000
- Groen en straatmeubilair € 23.000
- Speeltoestellen € 5.000

Beslispunt

Het college stelt de raad voor om akkoord te gaan met de overige ontwikkelingen en deze te verwerken in de begroting 2008-2012

5. TUSSENBALANS OPH (midtermreview)

Grotestedenbeleid

Haarlem is een van de 31 Nederlandse steden die deelneemt aan het Grotestedenbeleid. Dit houdt in dat de stad met het rijk meetbare en niet-vrijblijvende afspraken heeft gemaakt over te realiseren doelen en daarvoor uit te voeren prestaties. Het rijk stelt daarvoor geld beschikbaar. Inmiddels is sprake van de derde periode van het Grotestedenbeleid, vaak aangeduid met GSB-III. Haarlem doet mee vanaf de tweede GSB periode en wij hebben de doelen en prestaties vertaald in het OntwikkelingsProgramma Haarlem, dat integraal onderdeel uitmaakt van de programmabegroting. Daarvan zijn we nu bezig met het uitvoeren van de tweede versie, die we aanduiden met OPH-2. Deze versie beslaat de jaren 2005-2009. In de kadernota 2006 is in hoofdstuk 3 *Uitvoeringsprogramma OPH 2005-2009* uitvoerig ingegaan op de prestatie-afspraken en de geldstromen.

Midtermreview

Het rijk heeft met de steden afgesproken om halverwege de periode in 2007 een tussenstand op te maken van de voortgang van de uitvoering van de prestaties. De tussenstand heeft van het rijk de naam midtermreview (MTR) gekregen. De steden rapporteren volgens een voorgeschreven model over de uitvoering, waarbij het alleen om de aantallen prestaties gaat en niet om de besteding van het beschikbaar gestelde budget. Dit overzicht hebben alle steden vóór 30 april 2007 moeten inleveren bij het rijk. De midtermreview is nadrukkelijk geen verantwoording en er zijn voor de steden nu geen gevolgen aan verbonden. Wel geeft de midtermreview het rijk én de steden inzicht in de voortgang van de uitvoering, zowel per stad als in totaliteit. Bovendien bestaat de mogelijkheid om een of meer afspraken met het rijk te veranderen op grond van de uitkomst van de midtermreview. Het rijk ziet dit echter als uiterste middel en zoekt liever met een stad naar mogelijkheden om de prestaties toch te realiseren. In mei vindt daarover ambtelijk overleg plaats, zonodig gevolgd door een bestuurlijk overleg. Onze inzet daarbij is om enkele afspraken aan te passen, tenzij het rijk aangeeft dat het eventueel niet (tijdig) halen ervan aan het einde van de periode niet leidt tot terugbetaling. De uitkomsten daarvan zullen de raad zo mogelijk voor of tijdens de behandeling van de kadernota worden meegedeeld.

De minister voor Wonen, Wijken en Integratie, verantwoordelijk voor het Grotestedenbeleid, zal aan de hand van de midtermreview de Tweede Kamer inlichten over de voortgang van de uitvoering.

Afspraken in Haarlem

Haarlem heeft in het Ontwikkelingsprogramma met het rijk afspraken gemaakt over 55 (sub)onderwerpen, verdeeld over drie pijlers: fysiek, economie en sociaal. Daarvoor is een budget beschikbaar van het rijk van € 70 miljoen voor de totale periode 2005-2009, inclusief de doorgeschoven middelen van de pijler fysiek uit de vorige periode. Na afloop van de periode maakt het rijk per stad de balans op en bepaalt het rijk of de stad zijn prestaties heeft gehaald. Indien dit niet het geval is, bekijkt het rijk of de stad voldoende heeft gedaan om de prestaties te realiseren en er niet met de pet naar heeft gegooid. Vindt het rijk dat een prestatie niet is gehaald omdat een stad onvoldoende zijn best heeft gedaan, dan kan het rijk geld terugvorderen van de stad. Er moet dan dus sprake zijn van verwijtbaar onvoldoende presteren. Indien een stad geen schuld heeft aan het niet halen van een afspraak, dan zal het rijk geen geld terugvorderen.

In de kadernota 2006 is per begrotingsprogramma de planning van de prestaties en de bijbehorende budgetten opgenomen, verdeeld over de jaren 2006-2009; korthedshalve verwijzen we daarnaar. In de begroting 2007 is op pagina 169 en 170 in één overzicht aangegeven hoeveel er naar verwachting in 2007 wordt uitgegeven ten laste van de rijksbijdragen aan de verschillende onderwerpen van het Ontwikkelingsprogramma Haarlem. Daarbij merken we op dat er voor veel onderwerpen ook andere budgetten worden gebruikt om de uitgaven te betalen. Verder zijn de rijksbijdragen voor de pijler sociaal vaak 1 op 1 gekoppeld aan een prestatie. Zo krijgt de gemeente bijvoorbeeld een bedrag per feitelijke inburgeraar en niet een totaal bedrag voor inburgering met een vrije besteding. Bij de pijler economie daarentegen krijgt de gemeente geld waarvan de besteding redelijk vrij is, mits het aantoonbaar gebruikt wordt om de afgesproken prestatie te realiseren. In de begroting 2008 nemen wij een overzicht met bedragen per onderwerp op met daarbij tevens aangegeven de mate van vrijheid voor de besteding ervan.

In deze midtermreview hebben we (conform afspraak) tevens enkele afspraken voorzien van concrete aantallen of percentages, omdat dit in het in 2006 met het rijk getekende convenant nog niet was gebeurd.

Totaalbeeld van de voortgang

Het beeld over alle afspraken in totaliteit vinden wij positief; slechts een beperkt aantal afspraken is niet haalbaar of vergt extra inzet. De extra inzet of een langere realisatietermijn is met name nodig voor een aantal afspraken binnen de pijler fysiek.

Helaas zijn bij het opstellen van de midtermreview niet voor alle afspraken gegevens beschikbaar over de voortgang. Dit is deels het gevolg van het niet tijdig beschikbaar kunnen stellen van landelijk verzamelde gegevens door het rijk. Dit is een probleem voor alle deelnemende steden. Voor sommige afspraken hebben wij zelf (nog) niet een tussenstand kunnen opmaken. In een bijlage hebben wij de voortgang van alle afspraken in beeld gebracht, met daarbij tevens een oordeel over de haalbaarheid van elke afspraak.

Beeld van de voortgang per pijler

In deze paragraaf noemen we per pijler de afspraken die nu van concrete aantallen of percentages zijn voorzien. Verder noemen we de afspraken die niet haalbaar zijn of extra aandacht en inzet vergen, met de reden daarvan. Een compleet overzicht is als bijlage in deze kadernota opgenomen.

Pijler Sociaal, Integratie en Veiligheid

Binnen deze pijler moeten nog twee afspraken van een doelstelling worden voorzien. Wij stellen de volgende invulling voor:

Invulling openstaande doelstellingen	Voorstel Stedelijk resultaat 31 december 2009
19. Het percentage overlastgegenden dat in maatschappelijke opvang (24 uur per dag beschikbaar in crisissituaties) kan worden geplaatst ten opzichte van het totale aantal geregistreerde overlastgegenden. (OPH nr 17)	Het percentage blijft gelijk aan de nulmeting: Op basis van het bestaande aanbod in Haarlem (± 90 plaatsen incl dag/nachtopvang en pensions) wordt het percentage geschat op 80%.
24h. Nadere uitwerking van het thema "overlast" (OPH nr 19) (Zie bijlage voor uitsplitsing)	Afname overlast met 10% ten opzichte van nulmeting

De onderstaande drie prestaties zijn niet haalbaar of de haalbaarheid is onzeker.

Doelstelling	Stedelijke nulsituatie	Stand MTR	Stedelijk resultaat 31 december 2009	Eindstand haalbaar?
10. Gemiddelde verblijfsduur in de maatschappelijke opvang (OPH nr 20)	Dagopvang: 892 dagen; nachtopvang: 308 dagen; sociaal pension: 491 dagen Jaartal van nulmeting: 2004.	Dagopvang: 1207 nachtopvang: 415 sociaal pension: 560	De gemiddelde verblijfsduur in de opvang is eind 2009 met 20% teruggebracht.	Haalbaarheid onzeker Toename in plaats van geplande afname door slechte doorstroom en toeloop cliënte uit omringende gemeenten. In 1 ^e kwartaal 2007 wel al een daling ten opzichte van 2006 te zien. (Dag= 1181, nacht= 299 en pension= 555) Acties: - Extra opvang De Herberg (zie nota Stedelijk Kompas). - Cijfers bijhouden over doorstroom en over aantallen cliënten van buiten Haarlem. - Nagaan of afspraken gelden voor alle cliënten of alleen Haarlemmers.

Doelstelling	Stedelijke nulsituatie	Stand MTR	Stedelijk resultaat 31 december 2009	Eindstand haalbaar?
23a. Het aantal minderjarige Haarlems verdachten van 12 t/m 17 jaar per 1000 inwoners uit deze leeftijdsgroep daalt met 10% (OPH nr 8)	27 per 1000 12 t/m 17-jarigen minderjarige Haarlemse verdachten. Jaar van nulmeting: 2002	2005 = 39 2006 = 41	24 per 1000 12 t/m 17-jarigen minderjarige Haarlemse verdachten.	Ambitie vermoedelijk niet haalbaar , vanwege strijdigheid doelstelling om overlast te verminderen. Des te meer (politie) inzet er wordt gepleegd, hoe meer verdachten er zullen zijn.
24c. Woningen certificeren volgens Keurmerk Veilig Wonen (OPH nr 12)	4.200 woningen hebben certificaat Peildatum: 1 juni 2003	in 2005 = 301 woningen gecertificeerd	12.144 woningen hebben certificaat	Niet haalbaar De nieuwbouwambitie tot en met 2009 volgens GSBIII is 5.000 woningen. Dat is in de praktijk ook het plafond voor de toename van het aantal woningen met een certificaat. Niet alle opgeleverde bouwprojecten voldoen aan alle basiseisen van het keurmerk. Bij enkele opgeleverde projecten zal de coulanceregeling moeten worden toegepast omdat de woningen wel aan de eisen van het keurmerk voldoen, maar de woonomgeving niet.

Pijler Fysiek

Binnen de pijler fysiek is vooral de realisatie van de doelstellingen voor woningbouw lastig, met name omdat de productie in bestaand stedelijk gebied moet gebeuren én omdat Haarlem de woningen niet zelf bouwt, maar afhankelijk is van corporaties en ontwikkelaars. Dit is een landelijk beeld.

Doelstelling	Stand MTR	Stedelijk resultaat 31 december 2009	Planning	Eindstand haalbaar?
26. Mutaties in de woningvoorraad, uitgesplitst naar aantallen nieuwbouw als op locaties binnen bestaand bebouwd gebied van 2000 i.v.m. de uitbreidingsbehoefte; (OPH nr 31)	2005/ 2006 = 245	Totaal: 4.100	Plannen beschikbaar: 2005/ 2006 = 543 2007 = 928 2008 = 1.024 2009 = 1.618	Haalbaar met verlenging periode Er is een raming van de <i>mogelijke</i> woningbouw gemaakt. Realisatie moet in Haarlem volledig in bestaand gebied gebeuren. Wel zorgt de complexiteit van binnenstedelijk bouwen in de praktijk voor vele vertragende factoren. Daarom is het niet mogelijk om de woningbouw productie te verdrievoudigen. De ambitie is waarschijnlijk wel haalbaar als er sprake is van een uitlooptermijn van tenminste 2 jaar.
27. Mutaties in de woningvoorraad, uitgesplitst naar aantallen nieuwbouw op locaties binnen bestaand bebouwd gebied van 2000 i.v.m. vervangingsbehoefte; (OPH nr 32)	2006 = 95	900 (uitsplitsing is indicatie afgeleid van de raamovereenkomst herstructurering voor de totale herstructureringsopgave voor Haarlem)	Plannen beschikbaar: 2005/ 2006 = 469 2007 = 104 2008 = 201 2009 = 669	Haalbaar met verlenging periode Er is een raming van de <i>mogelijke</i> woningbouw gemaakt. Realisatie moet in Haarlem volledig in bestaand gebied gebeuren. Wel zorgt de complexiteit van binnenstedelijk bouwen in de praktijk voor vele vertragende factoren. Daarom is het niet mogelijk om de woningbouw productie te verdrievoudigen. De ambitie is waarschijnlijk wel haalbaar als er sprake is van een uitlooptermijn van tenminste 2 jaar.

Doelstelling	Stand MTR	Stedelijk resultaat 31 december 2009	Planning	Eindstand haalbaar?
28. Aantallen omzettingen huurwoningen in koopwoningen (OPH nr 34)	2005 = 219 2006 = 165	2.850 woningen		Niet haalbaar Voor het huidige college heeft de omzetting een minder hoge prioriteit, met name vanwege de samenstelling van de woningvoorraad enerzijds en de woning behoefte anderzijds. Als de omzetting in dit tempo (ca. 192 per jaar) doorgaat, is een ambitie van 960 realistischer en meer in lijn met de ambitie in vergelijkbare steden op basis van de landelijke cijfers.
31. Toename aantal volledig toegankelijke woningen. (OPH nr 36)	2006 = 245	2.571 woningen		Haalbaar met verlenging periode Het aantal van 2.571 is gebaseerd op de aanname dat van de nieuw te bouwen woningen een percentage volledig toegankelijk zal zijn. Omdat voor het aantal nieuwbouwwoningen van 5.000 een langere periode nodig is, geldt dit ook voor het aantal volledig toegankelijk te maken woningen.

Pijler Economie

Binnen de pijler economie is de afspraak om kleinschalige bedrijfshuisvesting te realiseren tot nu toe moeilijk te realiseren gebleken. Met extra inspanningen en marktinitiatieven is dit wellicht toch voor elkaar te krijgen.

Doelstelling	Stedelijke nulsituatie 2004	Stand MTR	Stedelijk resultaat 31 december 2009	Eindstand haalbaar?
52b. Toename kleinschalige bedrijfshuisvesting (OPH nr 44)	0 bedrijfsverzamelgebouwen, 0 m2	2006 = 250 m2	3 bedrijfsverzamelgebouwen in woonwijken (in totaal 2.500 m2 bvo)	Haalbaar met extra inspanning Resultaat 2006 is gerealiseerd in de Voorhelmschool. Het is zeer moeilijk om ruimte te realiseren in het centrum. Marktinitiatieven lopen goed.

Budget voor Grotestedenbeleid

Voor de uitvoering van de afspraken heeft het rijk in principe en in totaliteit € 70 miljoen beschikbaar gesteld voor Haarlem voor de jaren 2005-2009. Voor sommige afspraken (met name in de pijler sociaal) geldt dat er wordt afgerekend op basis van het werkelijk aantal gerealiseerde prestaties. Voor de meeste afspraken geldt echter geen een op een relatie met de prestaties. Het niet halen van een prestatie hoeft dan niet tot terugbetaling te leiden, mits we als stad wel ons uiterste best hebben gedaan de prestatie te halen.

In de kadernota 2006 is in hoofdstuk 3 een overzicht opgenomen van de budgetten per pijler en per afspraak. Op basis van de jaarrekening 2006, de bestedingsvoorstellen 2007 en deze midtermreview zullen we in de programmabegroting 2008 een geactualiseerd meerjarenbeeld opnemen. Tot nu toe is er geen sprake van te weinig geld om de afspraken te kunnen realiseren.

Beslispunt

Het college stelt de raad voor om de openstaande prestatie-afspraken van het Grotestedenbeleid vast te stellen. Verder stelt het college voor om kennis te nemen van de voortgang van de uitvoering van het Grotestedenbeleid en het college te mandateren voor het zonodig aanpassen van afspraken met het rijk.

6. FINANCIËLE BELEIDSRUIMTE EN BEINVLOEDINGS-MOGELIJKHEDEN

Het is voor uw gemeenteraad belangrijk te weten in welke mate de gemeentelijke inkomsten en uitgaven beïnvloedbaar (d.w.z. budgetflexibiliteit) zijn. In deze paragraaf zal dat beeld op hoofdlijnen worden geschetst.

Voor zover bekend wordt de budgetflexibiliteit in gemeentelijke programmabegroting (nog) niet of nauwelijks toegepast. Ook op de website van de VNG is er geen informatie over te vinden. In verschillende gemeentelijke rekenkameronderzoeken die aan programmabegrotingen gewijd zijn, wordt de meerjarige budgetflexibiliteit per programma of activiteit wel benoemd als een middel om de raad meer inzicht te verschaffen in hoeverreerschikking van middelen mogelijk is.

Budgetflexibiliteit in de Haarlemse begroting.

Voor de beïnvloedbaarheid van de gemeentelijke *inkomsten* wordt verwezen naar de paragraaf in de begroting over het weerstandsvermogen.

Voor wat betreft de beïnvloedbaarheid van de *uitgaven* kan allereerst een onderscheid worden gemaakt tussen apparaatskosten en programmakosten. Dit onderscheid kan op het totaal van de gemeentelijke begroting worden gegeven en ook per programma.

Binnen de *programmakosten* zijn de volgende categorieën in principe niet door de raad te beïnvloeden:

1. Geormerkte uitkeringen en subsidies die Haarlem van derden heeft ontvangen. Meestal zal het daarbij gaan om gelden van hogere overheden;
2. Uitgaven waartoe de gemeente Haarlem zich juridisch heeft verplicht, bijvoorbeeld omdat er sprake is van contractuele verplichtingen.
3. Kapitaallasten; afschrijvingen en rentekosten van investeringen die in het verleden zijn gepleegd;

De overige programmakosten zijn wel (in zekere mate!) door de raad te beïnvloeden, zij het dat daarin het onderscheid te maken valt tussen:

4. Gemeentelijke middelen die volgens eerdere besluitvorming door de raad zijn toegewezen aan bestaande begrotingsposten;
5. Beleidsmatig gereserveerde uitgaven die nog niet specifiek zijn bestemd. Te denken valt hier aan GSB-gelden waaraan nog geen specifieke bestemming is gegeven. Ook middelen die gemeente beschikbaar heeft voor subsidie maar waar nog geen ontvanger voor is aangewezen, kunnen hiertoe worden gerekend;
6. Middelen die beschikbaar zijn voor nieuw beleid.

Bij categorie 4 moet worden aangetekend dat deze budgetten slechts binnen bepaalde marges beïnvloedbaar zijn. Het gaat immers in veel gevallen om wettelijke taken van de gemeente. Hooguit kunnen daaruit middelen worden vrijgespeeld door deze taken soberder of efficiënter uit te voeren als dat al mogelijk is. In het kader van de begroting kan dat inzicht niet worden geboden. Het zou namelijk een diepgaand onderzoek vergen om de mate van beïnvloedbaarheid hier nader vast te stellen. In het kader van de begrotingsscan die in met BZK zal worden uitgevoerd verwachten wij hierin meer inzicht te krijgen (zie hoofdstuk 12 van deze kadernota).

Ook de middelen in categorie 5 zijn meestal beperkt beïnvloedbaar. De besteding van GSB-gelden kan bijvoorbeeld wel door de gemeente worden bepaald maar binnen de voorwaarden die het Rijk aan de besteding stelt.

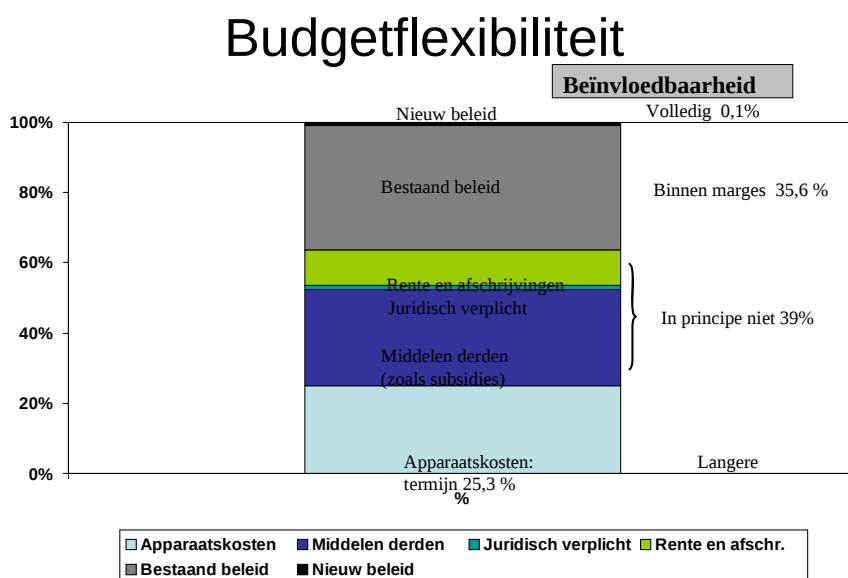
De middelen voor nieuw beleid in categorie 6 zijn uiteraard volledig door de raad te beïnvloeden.

De *apparaatskosten* zijn op langere termijn te beïnvloeden zowel naar omvang als naar de wijze waarop ze worden gealloceerd (= toegedeeld aan de programma's). Daarbij past dezelfde kanttekening als bij categorie 4 is gemaakt. Voor Haarlem dient daarbij wel te worden bedacht dat door de formatiereductie en verzelfstandigingen de personele formatie wordt verminderd tot circa 1000 fte en dat het 'vet' dat er op dit punt in de begroting heeft gezeten wel af is. Verdere reductie lijkt dan ook niet mogelijk zonder het verminderen of schrappen van taken.

Bovenstaande indeling is voor de begroting 2007 in onderstaande tabel verwerkt.

Bedragen x € 1.000	2007	%
Totaal lasten begroot	457,0	100,0%
Waarvan apparaatskosten	116,0	25,4%
Resteert programmakosten	341,0	74,6%
Uitsplitsing programmakosten		
1. Geormerkte middelen van derden	126,0	27,6%
2. Juridisch verplichte uitgaven	5,0	1,1%
3. Rente en afschrijving (kapitaallasten)	47,0	10,3%
4. Gemeentelijke middelen bestaand beleid	162,5	35,6%
5. Beleidsmatig gereserveerd nog niet bestemd	-	-
6. Gemeentelijke middelen nieuw beleid	0,5	0,1%

De bovenstaande cijferopstelling kan als volgt grafisch worden weergegeven:

Voorstel voor uitwerking in de programmabegroting 2009

Gelet op de verbeteringen die nu al in gang zijn gezet en de prioriteitstelling die daarin nodig is, stellen wij voor om in de begroting 2009 (dus niet de eerstvolgende begroting) per programma een grafiek op te nemen die een procentueel inzicht geeft in de mate waarin budgetten in het programma beïnvloedbaar zijn (zie boven).

Daarbij moet nadrukkelijk worden vermeld dat deze grafiek naar zijn aard een *globaal* inzicht biedt in de mate van budgetflexibiliteit. De categorieën 1 tot en met 3 zijn niet beïnvloedbaar voor het gemeentebestuur in de zin dat daaraan een andere bestemming kan worden gegeven. Voor categorie 4 en 5 geldt dat slechts in beperkte mate. In het kader van de opstelling van de programmabegroting kan dat inzicht echter niet worden verfijnd.

7. GRONDBELEID

Grondbeleid is onlosmakelijk verbonden met ruimtelijke ontwikkeling. Belangrijke keuzen buiten het grondbeleid bepalen de haalbaarheid en resultaten van ontwikkelingen en de inzet van instrumenten. Ruimtelijke ontwikkelingen worden vooral gestuurd door ambities, financiën, locatie, omstandigheden (initiatiefrijke partners, conjunctuur), afspraken, beschikbare capaciteit, kennis en kunde van zowel de gemeente als haar partners. In mei 2006 is een nieuwe Nota grondbeleid vastgesteld. In deze nota wordt het grondbeleid gezien tegen de achtergrond van de visie en ambitie van Haarlem en de wijze waarop de gemeente haar regiefunctie in de stedelijke ontwikkeling vormgeeft. De nota is aanzienlijk aangescherpt ten opzichte van de voorgaande versie uit 1998, welke nog uitging van een initiërend en actief gemeentelijk grondbeleid. Met name het in mei 2006 vastgestelde grondbeleid heeft geleid tot een aanzienlijke aanscherping van de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van zowel de organisatie als het bestuur, dit mede naar aanleiding van de raadsenquête Vastgoed. Voor een samenvatting van deze nota verwijzen wij naar het (bij de jaarrekening 2006 gevoegde) Meerjarenperspectief Grondexploitaties (MPG) 2006.

Grondbeleid is één van de middelen om stedelijke ontwikkelingen mogelijk te maken. De keuze voor een *ondersteunend en stimulerend grondbeleid met een laag risicoprofiel* heeft de huidige financiële situatie van de gemeente deels als uitgangspunt, maar past ook in het huidige tijdsgewricht, waarin de rol en regiefunctie van de overheid opnieuw wordt gedefinieerd.

Haarlem heeft een duidelijke visie op de ontwikkeling van de stad, maar kiest voor een terughoudend (risicomijdend) grondbeleid met een laag risicoprofiel. Grondbeleid is geen einddoel, maar voorwaarde en middel en geeft aan welke instrumenten worden ingezet om andere beleidsdoelen te realiseren. Haarlem wil binnen haar financiële mogelijkheden, met een ondersteunend en stimulerend grondbeleid, samen met haar partners werken aan de realisering van de gestelde doelen (een leefbare stad met meer woningen en een sterke economische positie). Programma's en projecten kenmerken zich door interactie; door coalities met partners en marktpartijen om samen de gestelde doelen te bereiken.

Financiële situatie

Haarlem heeft ondanks de optimalisering van exploitaties en projecten nog geen stijgende lijn in de reserve grondexploitaties bereikt en haalt pas op langere termijn de in de kadernota 2006 geformuleerde doelstellingen. Eens per twee jaar worden alle onderhanden exploitaties grondig gezien op mogelijkheden tot financiële en kwalitatieve optimalisering. Doel van de optimalisering van exploitaties en projecten is de verbetering van de algemene reservepositie van de gemeente (door verbetering van de reserve grondexploitaties en beperking van investeringen in het Investeringsplan). De maatregelen voor opbrengstoptimalisering en kostenreductie zijn er op gericht om binnen afzienbare tijd te komen tot de thans geraamde noodzakelijke reserve grondexploitaties van minimaal € 3 miljoen en een jaarlijkse afdracht aan de algemene middelen volgens kadernota en coalitieakkoord.

Het is bij het huidige beeld (zie jaarrekening 2006) noodzakelijk om maatregelen te treffen die leiden tot een positieve ontwikkeling van de reserve grondexploitatie. Voor het zomerreces willen wij een hernieuwde Nota Optimalisatie voorleggen aan de raad, waarin op basis van de huidige inzichten, maatregelen worden voorgesteld ter reductie van kosten en/of maximalisering van opbrengsten uit hoofde van de lopende grondexploitaties.

Zolang de aanwezige weerstandscapaciteit ("wat we hebben"), groter is of gelijk aan de vereiste weerstandsvermogen ("wat we nodig hebben") zijn de financiële risico's voldoende afgedekt. De vereiste weerstandscapaciteit is direct afhankelijk van alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en voor zover die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie. Het weerstandsvermogen is de mate waarin de gemeente mogelijkheden heeft om zelf financiële risico's op te vangen. De relatie tussen het totaal aan financiële risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit bepaalt het

weerstandsvermogen. Momenteel wordt nog gewerkt aan een heldere en inzichtelijke methode ter onderbouwing van de minimale benodigde reserve(s) en een periodieke actualisering. Wij willen voor het zomerreces een voorstel aan de raad voorleggen.

Prognose reserves

a. Reserve grondexploitatie

De waardering van de grondexploitaties en reservevorming is vastgelegd in de beheerverordening Grond- en gebouwenexploitatie. Ook het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) stelt eisen aan de wijze van verantwoorden. Een belangrijke bepaling is dat verliezen direct moeten worden genomen (in de vorm van een voorziening) en de winstneming pas bij het afsluiten (liquidatie) van de grondexploitatie. Over de jaarlijkse mutaties in de boekwaarden/reserve en de herziene resultaatbepaling wordt verantwoording afgelegd in het Meerjarenperspectief Grondexploitaties (MPG).

Startpunt voor de meerjarenprognose van de reserve grondexploitatie (reserve Grex) is de negatieve (!) reserve van - € 351.000 ultimo 2006/begin 2007.

Omschrijving mutatie	2007	2008	2009	2010	2011
Saldo eind 2006/begin 2007	- 351				
Motie 63/Amerikaweg ¹⁾		- p.m.	- p.m.		
Winstneming o.g.v. verkoop Doctershof/Schalkwijk ²⁾	540				
Optimalisatie Spoorzone ³⁾	- 500	- 500	- 500	- 500	
Saldo eind 2007/begin 2008	- 311	- 311			
Optimalisering projecten ⁴⁾		- 500	- 1.000	-1.000	
Saldo eind 2008/begin 2009		- 1.311	- 1.311		
Liquidatie Grex Ripperdatterrein			6.582		
Saldo eind 2009 e.v.			3.771	2.286	2.286
Schalkwijk 2000+ / Spoorzone ⁵⁾					p.m

- 1) uitgestelde onttrekkingen 2006/7 van € 0,7 miljoen zijn vooralsnog niet opgevoerd als verplichting
- 2) alleen indien tussentijdse winstname (binnen totaal Schalkwijk) is toegestaan
- 3) conform coalitieakkoord 2006-2010
- 4) conform kadernota 2005
- 5) alleen indien tussentijdse winstname (binnen totaal Spoorzone) is toegestaan

Wij concluderen dat de gewenste minimale omvang van de reserve grondexploitatie van € 3,0 miljoen met ingang van 2006 is niet haalbaar is gebleken. Zoals hierboven gemeld zal de omvang van de gewenste weerstandscapaciteit nog nader wordt onderzocht. Daarnaast is van belang dat de feitelijke ontwikkeling van de omvang van deze reserve van veel factoren afhankelijk is. Terughoudendheid is geboden bij de aanwending van deze reserve.

b. Reserve vastgoed (opbrengsten boven boekwaarde)

Per einde 2006 (zie jaarrekening) bedraagt de omvang van deze reserve € 1.097.000. In 2007 wordt onderzocht of er een reserve kan worden opgebouwd waarmee ook het structurele onderhoud kan worden gefinancierd.

c. Reserve Erfpachtgronden:

Deze reserve bedraagt per eind 2006 € 236.000 (zijnde 10% van de boekwaarde van de in erfpacht uitgegeven gronden). Overeenkomstig de beheersverordening worden meeropbrengsten uit exploitatie of verkoop van deze gronden toegevoegd aan de reserve grondexploitatie (sub a).

8. RESERVES EN VOORZIENINGEN

In het verbeterplan dat deel uitmaakt van de Haarlemse Visie op planning en control is onder andere de actualisatie van de Nota reserves en voorzieningen opgenomen. De oude nota uit 2003 zal in 2008 worden geactualiseerd. De Nota reserves en voorzieningen zal behalve op het beleid van de gemeente Haarlem ten aanzien van reserves en voorzieningen, ook ingaan op de gewenste omvang van de reserves en voorzieningen. Waar mogelijk zullen reserves en voorzieningen worden afgeroomd of opgeheven (en eventueel worden ingesteld of opgehoogd).

Van twee belangrijke reserves zijn wij van mening dat de opheffing ervan niet hoeft te wachten op de Nota reserves en voorzieningen. Dat zijn het Parkeerfonds en de bestemmingsreserve Wet Werk en Bijstand (WWB).

Parkeerfonds

Vorig jaar hebben wij in het coalitieakkoord opgenomen dat het Parkeerfonds moet worden opgeheven, en dat het batig saldo wordt toegevoegd aan de algemene reserve. Over de praktische uitwerking van dit besluit ontvangt u een separate nota (reg.nr. SB/VV 2007/560).

Bestemmingsreserve Wet Werk en Bijstand (WWB)

De bestemmingsreserve WWB is ingesteld om risico's op het *inkomensdeel* van de Wet Werk en Bijstand op te kunnen vangen. (N.B.: deze reserve staat los van de voorziening voor het werkdeel van de WWB, waaraan geoormerkte rijksbijdragen worden toegevoegd en onttrokken).

Jaarlijks ontvangen gemeenten een budget van het rijk om uitkeringen te kunnen verstrekken aan onder andere bijstandsccliënten. Als het bedrag dat een gemeente uitgeeft aan uitkeringen lager is dan het rijksbudget, kan de gemeente het batig saldo inzetten voor andere bestemmingen. Omgekeerd, als de gemeente meer uitgeeft aan uitkeringen dan het WWB-budget van het rijk toelaat, is het risico voor de gemeente. De laatste jaren zijn de voor- en nadelige verschillen toegevoegd respectievelijk onttrokken aan de bestemmingsreserve WWB. De hoogte van de reserve is begrensd tot circa 10% van de te betalen uitkeringen, oftewel € 4,5 miljoen.

Meevallers op het inkomensdeel van de WWB kunnen worden ingezet om de beleidsdoelstellingen van het programma Werk en inkomen te bereiken. Binnen de regelgeving van het rijk is de gemeente echter ook vrij om het op andere wijze aan te wenden. Omgekeerd, nadelen moet de gemeente zelf opvangen. Kan dat niet binnen de bestemmingsreserve WWB, dan moet dat uit de algemene middelen (lees: de algemene reserve) gebeuren. Om deze reden, en rekening houdend met de wens van de raad om onverwachte mee- en tegenvallers integraal te kunnen afwegen tegen andere financiële ontwikkelingen, stellen wij voor om ook de bestemmingsreserve WWB op te heffen. Het batig saldo bedroeg op 31 december 2006 € 4,5 miljoen (stand jaarrekening 2006 € 5,9 miljoen, exclusief bestemmingsreserve WVG € 1,0 miljoen en bestemmingsreserve bijzondere bijstand € 0,4 miljoen).

Deze toevoeging vindt u terug in de ontwikkeling van de algemene reserve voor de komende jaren.

Vermogenspositie te verzelfstandigen onderdelen

In hoofdstuk 10 informeren wij u onder andere over de voortgang van de te verzelfstandigen gemeentelijke organisatieonderdelen. Bij een aantal daarvan speelt dat hun vermogenspositie te zwak is om ze zelfstandig op de markt te laten functioneren. Dit speelt ook bij een enkele op te heffen Gemeenschappelijke Regeling. Naar onze mening moeten deze organisatieonderdelen een voldoende eigen vermogen kunnen beschikken opgebouwd om bestaansrecht te hebben. Wij denken daarbij aan:

- Stadsbibliotheek Haarlem;
- Sport & Recreatie/Accommodaties;
- Onderwijs Servicekantoor Kennemerland;
- Frans Hals Museum;
- Servicebedrijf Haarlem;
- Muziekcentrum Zuid-Kennemerland.

Onder nader te bepalen voorwaarden wil de gemeente bijdragen aan het opbouwen van een voldoende eigen vermogen van deze organisatieonderdelen. Met dit doel voegen wij eenmalig € 2,5 miljoen toe aan de bestemmingsreserve verzelfstandigingen.

Verloop algemene reserve vanaf 2007

Onderstaande tabel laat de opbouw en ontwikkeling zien van de algemene reserve voor de komende jaren.

Omschrijving	Budgettair effect (bedragen x € 1.000; v (-) is voordelig; n is nadelig)						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Stand algemene reserve per 1-1	-6.718 v	-15.389 v	-19.206 v	-21.390 v	-22.525 v	-22.523 v	
- Rekeningresultaat 2006	-672 v						
- Mutaties n.a.v. deze kadernota en bestuursrapportage 2007-1	-2.649 v	-2.867 v	-134 v	-35 v	-48 v	-58 v	
- Toevoeging incidenteel dividend BNG	-2.100 v		-1.050 v				
- Toevoeging geraamd in coalitieakkoord	-1.250 v	-1.250 v	-1.250 v	-1.250 v			
- Ontrekking voor WVG (zie programma 4)	0 v	300 n	250 n	150 n	50 n	50 n	
- Bestemmingsreserve verzelfstandigingen	2.500 n						
- Opheffen bestemmingsreserve WWB	-4.500 v						
Stand algemene reserve per 31-12	-15.389 v	-19.206 v	-21.390 v	-22.525 v	-22.523 v	-22.531 v	
Geraamd in coalitieakkoord	-4.121 v	-5.785 v	-6.149 v	-8.413 v	-11.097 v		

Uit de tabel blijkt dat de reservepositie van Haarlem de komende jaren gestaag toe neemt. Daarbij is er vanuit gegaan dat de ook de jaren 2010 e.v. een sluitende begroting zal worden gerealiseerd.

In het coalitieakkoord werd uitgegaan van een toename tot ruim € 8,4 miljoen in 2010. Op basis van bovenstaande prognose trekken wij de conclusie dat de prioriteit uit het coalitieakkoord om een robuustere reservepositie te realiseren ruimschoots wordt gehaald.

Beslispunt

Het college stelt de raad voor om de bestemmingsreserve Wet Werk en Bijstand op te heffen en het batige saldo toe te voegen aan de Algemene Reserve.

Daarnaast stelt het college voor om eenmalig € 2,5 miljoen toe te voegen aan de bestemmingsreserve verzelfstandigingen, met als doel een aantal te verzelfstandigen organisatieonderdelen respectievelijk op te heffen gemeenteschappelijke regelingen van een voldoende eigen vermogen te voorzien om zelfstandig te kunnen functioneren.

9. RISICO'S

In de lopende begroting 2007 en de jaarrekening 2006 is een minder omvangrijk risico-overzicht opgenomen dan in voorgaande planning- en controldocumenten. Alleen de risico's die binnen de definitie van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) vallen zijn vermeld. Risico's waarvoor een financiële voorziening is getroffen of die niet materieel van omvang zijn horen daar niet in thuis. Ook de reguliere bedrijfsvoeringsrisico's zijn niet meer opgenomen in de risicoparaagraaf.

In de nota Inhoud paragraaf weerstandsvermogen (risicoparaagraaf) (reg.nr. CS/CF 2006/46) wordt de volgende procedure voorgesteld:

- in de begroting en het jaarverslag worden in de paragraaf weerstandsvermogen alleen de relevante risico's opgenomen;
- zowel bij de begroting als bij het jaarverslag wordt een volledig risico-overzicht opgesteld. Dit overzicht wordt door het college ter inzage gelegd voor de raad;
- in de kadernota en bestuursrapportages worden alleen die risico's opgenomen die nieuw zijn ten opzichte van de laatst vastgestelde paragraaf weerstandsvermogen.

Voor deze kadernota betekent dit dat we op deze plaats alleen die risico's opnemen die nieuw zijn ten opzichte van de paragraaf weerstandsvermogen uit het jaarverslag 2006. Het betreft de volgende meldingen:

Risico (inclusief toelichting)
Bouw Stadsschouwburg Als gevolg van tegenvallers tijdens het bouwproces heeft de aannemer een claim voor bouwtijdverlenging ingediend ter hoogte van ongeveer € 500.000. De gemeente heeft de claim afgewezen. De zaak ligt nu bij de advocaten van beide partijen.
Opheffen gemeenschappelijke regeling Muziekcentrum Zuid-Kennemerland (MZK) In 2006 is het principebesluit genomen de gemeenschappelijke regeling MZK op te heffen. Hiervoor is het aanzuiveren van het negatief eigen vermogen van het MZK noodzakelijk (sanering). Hiertoe heeft de gemeenteraad besloten bij de kadernota 2006 en de bestuursrapportage 2006-3. De overige (frictie-)kosten als gevolg van het opheffen van de gemeenschappelijke regeling worden in de eerste helft van 2007 inzichtelijk gemaakt.
Patronaat Bij de jaarrekening 2006 is melding gemaakt van het risico t.a.v. de exploitatie van Stichting Patronaat. In december 2006 heeft de gemeenteraad besloten Stichting Patronaat eenmalig een extra bijdrage van € 150.000 te verstrekken, evenals een lening van € 150.000 (Raadsstuk 232/2006). In het Raadsstuk wordt gemeld dat het risico bestaat dat het Patronaat voor de noodzakelijke ombuigingen (bijv. investeringen ter verbetering in de bedrijfsvoering en/of frictiekosten als gevolg van de noodzakelijke reorganisatie) opnieuw een beroep op de gemeente zal doen. De definitieve jaarcijfers 2006 zijn nog niet bekend, maar waarschijnlijk is het exploitatietekort over 2006 hoger dan de raming van Ernst & Young. De gemeenteraad ontvangt op korte termijn een voorstel over de toekomst van het Patronaat op basis van de jaarcijfers 2006 en begroting 2007 e.v.
Stedelijk Gymnasium Bij het beschikbaar stellen van het krediet voor de uitbreiding / renovatie zijn de grondkosten aan het schoolbestuur doorberekend. Op grond van de onderwijswetgeving komen de grondkosten voor rekening van de gemeente. Het benodigde aanvullende krediet wordt geraamd op € 630.000 en de jaarlijkse lasten op € 31.500. Daarnaast is tijdens de uitvoering van de renovatiewerkzaamheden gebleken dat het gebouw is aangetast door zwamvorming, waardoor vervanging van houtwerk noodzakelijk is. De extra kosten worden geraamd op ruim € 1,3 miljoen. Met het bestuur van het Stedelijk Gymnasium wordt overlegd over een gemeentelijke bijdrage in deze kosten en is aan het bestuur schriftelijk een voorstel voorgelegd. Op dit moment wordt een reactie van het bestuur op het gemeentelijk voorstel afgewacht. Onafhankelijk van de uitkomst het overleg kan een deel van de extra kosten mogelijk ten laste van de egalisatievoorziening onderwijshuisvesting worden gebracht.

Risico (inclusief toelichting)
Effecten nieuwe FLO regeling Brandweer De financiële gevolgen voor de gemeente Haarlem van de FLO regeling (Functioneel Leeftijds Ontslag) zijn op dit moment nog onvoldoende bekend. In de komende periode worden de kosten van de FLO doorgerekend. Daarnaast wordt bekeken in hoeverre (een gedeelte van) de kosten binnen de exploitatie van de Brandweer kan worden opgevangen. Naast kostenbeheersing kan worden gedacht aan mobiliteit van personeel. Vooralsnog wordt geen bijstelling voorgesteld.
Bedrijfsvoering De Brandweer werkt aan een veranderingstraject. Dit veranderingstraject is mede het gevolg van de Kloppersingelbrand en de opmaat naar de regionalisering. Ook is de salariering in relatie tot aangrenzende korpsen onderwerp van onderzoek. Bijstelling is niet noodzakelijk. Indien in de loop van 2007 blijkt dat bij dit traject toch sprake is van financiële knelpunten wordt hier in de 2^e bestuursrapportage op terug gekomen,
Algemene uitkering Alleen al vanwege de omvang van de algemene uitkering (ruim € 140 miljoen) is deze post risicovol; immers al bij een kleine procentuele afwijking gaat het om miljoenen euro's. Aan de hand van circulaire (mei en september) en aanvullende info wordt een inschatting gemaakt van de omvang van de algemene uitkering en van de verwachte mutaties van jaar op jaar. Daarbij is met name de jaarlijkse groei (het accres) van belang. Het accres wordt bepaald door de groei van de rijksuitgaven en wordt veelvuldig bijgesteld. Dat kan zowel positief als negatief uitpakken afhankelijk van de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Om de fluctuaties te kunnen opvangen wordt gewerkt met een behoedzaamheidsreserve die op voorhand wordt ingehouden en die wordt gebruikt bij de uiteindelijke verkening. Er zijn op het moment van opstellen van deze kadernota nog veel onzekerheden met betrekking tot het accres voor de komende jaren, doordat het regeerakkoord nog te weinig houvast biedt. Belangrijk daarbij is met name hoe de uiteindelijke uitkomst van enerzijds de rijksbezuinigingen en anderzijds de extra uitgaven zal uitpakken. Het risico bestaat dat het gemeentefonds wel wordt aangeslagen voor de rijksbezuinigingen, maar niet profiteert van de uitgavenintensiveringen (wijkaanpak). Daar staat wel tegenover dat de bedragen uit het regeerakkoord nog verre van definitief zijn en dat een nieuwe doorrekening een beter beeld voor gemeenten oplevert. Wij hopen dat de meicirculaire een tastbaarder beeld oplevert. Sinds het uitkomen van het regeerakkoord spelen nog een paar zaken die van invloed kunnen zijn op het accres. Dat zijn enerzijds de voorgenomen extra bezuinigingen van het rijk (€ 3 miljard) die een drukkend effect hebben op het accres, en anderzijds het onlangs afgesloten CAO akkoord voor rijksambtenaren, waarvan een opwaarts effect uitgaat op het accres. Afgezien van het accres worden mutaties in de algemene uitkering ook bepaald door taakoverdrachten (o.a. WMO) en door wijzigingen in gemeentelijke cijfers die worden gebruikt bij de verdeelmaatstaven. In dat kader is o.a. de ingezette daling van het aantal bijstandsgerechtigden van belang. Zo leidt een daling met 100 mensen tot een lagere inkomst via de algemene uitkering van ca. € 3 ton. Daar kunnen op andere verdeelmaatstaven weer positieve ontwikkelingen tegenover staan. Dat maakt het op voorhand moeilijk om een totale financiële uitkomst te ramen.

Voor geen van de bovenstaande risico's is een financiële voorziening getroffen.

Beslispunt

Het college stelt de raad voor om kennis te nemen van de nieuwe risico's die zijn opgetreden sinds de jaarrekening 2006.

10. VOORTGANG ORGANISATIEVERANDERING: DE ANDERE ORGANISATIE

Organisatieverandering en huisvesting

De voorbereidingen om met de nieuwe hoofdafdelingen van start te kunnen gaan zijn volop gaande. Onder leiding van kwartiermakers wordt voortvarend gewerkt aan de vormgeving en inrichting van de nieuwe hoofdafdelingen. Belangrijk onderdeel van de reorganisatie betreft de plaatsing van alle medewerkers. Uitgangspunt is dat begin 2008 alle medewerkers geplaatst zijn en dat, waar nodig, de verhuizing naar de nieuwe (tijdelijke) werkplek heeft plaatsgevonden. Dat laatste gebeurt aan de hand van een 'vlekkenplan' en in afwachting van de definitieve huisvesting met ingang van 2010.

Essentieel bij de reorganisatie is dat de medewerkers zich de nieuwe manier van werken eigen maken die nodig is om de doelstellingen van de nieuwe organisatie te bereiken. Deze doelstellingen komen kortweg op het volgende neer:

- het verbeteren van de bedrijfsvoering;
- het versterken van de relatie met de buitenwereld;
- het versterken van de integrale werkwijze;
- het dichter bij elkaar brengen van uitvoering en beleid;
- het versterken van de strategische oriëntatie.

Ter ondersteuning van de nieuwe manier van werken, wordt een aantal programmaonderdelen in 2008 voortgezet, zoals het faciliteren van de organisatieverandering (programmamanagement), het versterken van de dienstverlenende, uitvoerende en regisserende rollen van de organisatie in de samenleving (cultuurtraject), de voorbereiding en uitvoering van de interne verhuizingen (inclusief de benodigde faciliteiten) en de uitvoering van een aantal transitieactiviteiten (aanpassen van drukwerk, voorbereiden technische infrastructuur, formaliseren van de nieuwe organisatie, enzovoort).

Daarnaast wordt het proces van organisatieverandering vanaf najaar 2006 gevolgd en geregistreerd door bureau Onderzoek en Statistiek. Ook in 2007 en 2008 zullen medewerkers periodiek worden gepolst over hoe de organisatieverandering wordt ervaren.

De meeste interne verhuizingen zullen eind 2007 en begin 2008 plaatsvinden. Dat gebeurt nog in de huidige gebouwen van de gemeente Haarlem. Het gebouw Zijlpoort en de Raakspoort zullen vanaf 2010 geleidelijk in gebruik worden genomen. De gemeentelijke huisvesting wordt hiermee zodanig gecentraliseerd dat de formatiereductie uit het coalitieakkoord (zie hoofdstuk 5) gerealiseerd kan worden. We verwachten met deze huisvesting een extra impuls te geven aan bovenstaande doelstellingen van het veranderingproces.

Voortgang verbetertraject organisatie Vastgoed

De verbeteringen binnen de afdeling Vastgoed zetten door. Dat geldt zowel voor de bedrijfsvoering als voor cultuuraspecten. De komende jaren zal dit ook zichtbaar worden in een sterkere financiële positie, reserve grondexploitatie en reserve opbrengsten boven boekwaarde.

Op de korte termijn richt de aandacht zich vooral op het continueren van de professionaliseringsslag die eind 2005 is ingezet. Hierbij gaat het vooral om het bestendigen en verankeren van genomen maatregelen, zoals de ontwikkeling van AO's (administratieve organisatie), protocollen en dergelijke, en het wegwerken van administratieve achterstanden. Voor meer informatie over deze en andere maatregelen verwijzen wij u naar de reeds uitgebrachte rapportages over het verbetertraject.

Naast deze maatregelen heeft de afdeling Vastgoed enkele informatiemarkten voor raadsleden georganiseerd. Zowel de maatregelen als de informatieverstrekking geven meer inzicht in vastgoedgerelateerde onderwerpen, zoals de Nota grondbeleid, de Beheerverordening Grond- en Gebouwenexploitatie en het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG).

Vastgoed in de toekomstige organisatie

Het college heeft besloten om de huidige afdeling Vastgoed, met als belangrijkste onderdelen Vastgoedontwikkeling en Vastgoedbeheer, als lijnafdeling binnen de nieuwe hoofdafdeling Stadszaken te positioneren, dicht tegen de beleidsvelden c.q. afdelingen die het vastgoedbezit dient. Dit bevordert de integraliteit en de transparantie ten behoeve van de bestuurlijke besluitvorming en verantwoording, borgt de voortzetting van de professionalisering van de vastgoedorganisatie en zorgt voor regie in de sturing van de vastgoedportefeuille.

Op langere termijn, maar pas nadat een gekwalificeerd beeld (aantallen, exploitatiegegevens, baten/lasten, etc.) is ontstaan van het totale bezit en de strategische waarde die dat bezit vertegenwoordigt voor onze gemeente kan worden overwogen vastgoedprocessen geheel of gedeeltelijk uit te besteden.

Verzelfstandigingen

Een aantal gemeentelijke afdelingen bevindt zich in een verzelfstandigingstraject. Het betreft de onderdelen Stadsbibliotheek Haarlem, Sport & Recreatie/Accommodaties, Onderwijs Servicekantoor Kennemerland en het Frans Hals Museum. Tevens zijn de afdelingen Aannemerij, Parkeergarages en Servicebedrijf Haarlem gebundeld tot één onderhoudsafdeling en onderzoeken we de mogelijkheid om met delen van Paswerk en Spaarnelanden een nieuw bedrijf te vormen. Het is de bedoeling dat deze verzelfstandigingen in 2008 definitief gerealiseerd zullen zijn.

Regionalisering brandweerkorpsen

Naast bovenstaande verzelfstandigingen speelt de regionalisering van de Brandweer. In het kader van de verdere regionalisering van de gemeentelijke brandweerkorpsen van de deelnemende gemeenten, wordt op bestuurlijk niveau voortgang gemaakt. De intentie is uitgesproken dat (uiterlijk) per 1 januari 2008 de lokale brandweezorg op regionaal niveau en in regionaal verband is geregeld, inclusief de personele organisatie. Specifiek voor Haarlem geldt dat ook het onderdeel Ambulance Hulpverlening wordt geregionaliseerd.

11. VISIE OP PLANNING EN CONTROL EN DE TOTSTANDKOMING VAN DE PROGRAMMABEGROTING 2008

De Haarlemse Visie op planning en control

Onlangs (april 2007) is door de raad de Visie op planning en control vastgesteld. Deze visie bevat – zoals de titel ook aangeeft - een heldere visie op planning en control binnen de gemeente Haarlem. Hierdoor wordt een gemeenschappelijk kader verkregen voor bestuur, management en andere medewerkers. Tevens worden de benodigde maatregelen weergegeven die er toe leiden dat we binnen een periode van 3 jaar daadwerkelijk op output en prestaties gaan sturen. Wij verwachten dat de resultaten van de verbetermaatregelen vanaf 2008 zichtbaar worden voor organisatie en bestuur.

In bijlage 4 van de Visie is een planning opgenomen met verbetermaatregelen voor de jaren 2007 – 2009. Onderstaande tabel geeft de stand van zaken aan van de maatregelen die voor 2007 zijn gepland.

Stand van zaken verbetermaatregelen planning en control 2007

Element van planning en control:	Verbetermaatregelen:	Stand van zaken
Organisatie	a. Verder definiëren van de planning- en controlfuncties binnen de organisatie, inclusief de plaats van deze functies in de organisatie en de rollen, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van deze functionarissen; b. Planning- en controlfuncties kwantitatief en kwalitatief op orde brengen en houden (zie ook 2008 en 2009); c. Verhogen prestaties van planning en control en financiële administratie (2007 in teken van benoemen prestatie-indicatoren en ervaring opdoen met werken met prestatie-indicatoren); d. Actualiseren Verordeningen art. 212 en 213; e. Actualiseren van de organisatiestatuu; f. Actualiseren van de delegatie- en mandaatverordening; g. Actualiseren van budgethoudersregeling.	<i>vergevorderd</i> <i>doorlopend</i> <i>in voorbereiding</i> <i>gereed</i> <i>vergevorderd</i> <i>vergevorderd</i> <i>gereed</i>
Processen	a. Opzetten en toegankelijk maken (digitaal) van een Handboek planning en control. Handboek wordt komende 2 jaren gevuld; b. Vaststellen procedure en criteria voor inhuur van derden; c. Uitwerken van een toetsingskader in het kader van de rechtmatigheidscontrole; d. Begrotingswijzigingen direct bij raadsvoorstel; e. Begrotingsraming opstellen m.b.v. financiële systeem; f. Opstellen rekeningschema (onderdeel begroting 2008) g. Vereenvoudiging kostentoerekening h. Herinrichten van het begrotingsproces i. Interne toetsing op het aanbestedingsbeleid; j. Toezicht op het naleven van subsidievoorwaarden; k. Afstemming onderlinge vorderingen en schulden; l. IC verplichtingenadministratie; m. Analyse van budgetten en kredieten; n. Inventarisatie van gemeentelijke eigendommen; o. Contractenregistratie;	<i>in voorbereiding</i> <i>gereed</i> <i>loopt</i> <i>loopt</i> <i>vergevorderd</i> <i>loopt</i> <i>gereed</i> <i>vergevorderd</i> <i>in voorbereiding</i> <i>in voorbereiding</i> <i>loopt</i> <i>in voorbereiding</i> <i>in voorbereiding</i> <i>loopt</i> <i>in voorbereiding</i>

Element van planning en control:	Verbetermaatregelen:	Stand van zaken
	p. In kader van organisatieverandering op hoofdlijnen beschrijven van de processen; q. Start invoeren projectenadministratie.	<i>in voorbereiding</i> <i>in voorbereiding</i>
Instrumenten	a. Uniformeren administratie; b. Start verbeteren informatiewaarde begroting; c. Vastleggen autorisaties binnen financiële administratie; d. Periodieke overzichten (financieel en niet-financieel) voor budgethouders.	<i>loopt</i> doorlopend doorlopend gereed
Rollen en gedrag	a. Start implementatie Visie op planning en control; b. Opleiding geven aan medewerkers Servicedienst en Concernstaf en integrale managers gericht op planning en control; c. Verder verhogen kennis en vaardigheden planning en control d. Cultuur, attitude en gedrag ombuigen in gewenste richting (afpraak = afspraak, afspraken nakomen, voorbeeldfunctie etc.); e. Vullen van informatiesystemen (waaronder verplichtingenadministratie).	doorlopend <i>in voorbereiding</i> <i>in voorbereiding</i> doorlopend doorlopend

Totstandkoming programmabegroting 2008

In het laatste kwartaal van 2006 zijn de voorbereidingen gestart om zowel het proces als de inhoud (de informatiewaarde) van de programmabegroting 2008 te verbeteren. Beide onderdelen worden hieronder toegelicht.

Proces programmabegroting 2008

Met de herinrichting van het proces van de begroting 2008 wordt ingespeeld op de vorming van de nieuwe organisatie per 1 januari 2008. Ook wordt voortgeborduurd op de uniformering van het financieel systeem, zoals die recent is ingezet.

Het proces van het opstellen van de begroting 2008 heeft een bijzonder karakter, omdat de begroting voor de ‘nieuwe’ organisatie gemaakt wordt ten tijde van de ‘oude’ organisatie. De begroting 2008 zal volgens de organisatorische principes van het “Masterplan De andere organisatie” worden gemaakt. De leidinggevendenden van de nieuwe organisatie worden zoveel mogelijk bij het opstellen van de begroting betrokken, zodat het ook ‘hun’ begroting wordt. Resultaat van het begrotingstraject 2008 is een programmabegroting en een productenraming (en eventuele gedetailleerdere werkbegrotingen). Daarnaast zal een Draaiboek Begroting worden opgesteld, zijnde een handboek waarin is beschreven op welke wijze de begroting in de komende jaren zal worden opgesteld (wie doet wat wanneer en waar?).

Als onderdeel van de herinrichting van het begrotingsproces zal ook een uniforme en vereenvoudigde (en daarmee transparantere) manier van kostentoerekening worden geïntroduceerd. Dit heeft financiële consequenties voor de saldi van lasten en baten van de producten in de begroting, in het bijzonder voor die producten waarin tarieven zijn gekoppeld. De consequenties van de nieuwe manier van kostentoerekening worden op dit moment in kaart gebracht.

Informatiewaarde van de programmabegroting 2008

In november 2006 hebben de raad en het college gezamenlijk de opdracht gegeven aan de concerncontroller om de informatiewaarde van de programmabegroting te verbeteren. Hiertoe is een project gestart dat wordt uitgevoerd door een projectgroep, bestaande uit raadsleden en ambtenaren (zie de desbetreffende projectopdracht CS/CF 2006/138).

Doel van het project is om de programmabegroting zodanig in te richten, dat de raad zijn kaderstellende en controlerende taken beter kan uitvoeren.

Wij verwachten dat in de begroting 2008 een aantal verbeteringen duidelijk zichtbaar zal zijn. Zo zullen de hoofdlijnen van het beleid meer inzichtelijk zijn, wordt de samenhang tussen maatschappelijke effecten, beleidsdoelen en daartoe te leveren prestaties beter aangegeven, worden doelen en effecten meetbaar gemaakt en wordt de toegankelijkheid en leesbaarheid van de begroting vergroot.

Ook de planning- en controldocumenten die na de begroting verschijnen (kadernota, bestuursrapportages en jaarverslag) zullen volgens deze opzet worden gestructureerd. Een aantal verbeterpunten is reeds in deze kadernota meegenomen.

Wij gaan er niet van uit dat de programmabegroting 2008 al volledig zal voldoen aan alle wensen van de raad en aan de ambities van het college. Daarom zullen wij ook volgend jaar – samen met de vertegenwoordiging vanuit de raad – verder werken aan de verbetering van de informatiewaarde van de programmabegroting.

12. DE BEGROTING, LOKALE LASTENDRUK EN EXTERNE INHUUR VAN HAARLEM VERGELEKEN MET ANDERE GEMEENTEN

Begrotingsanalyse ministerie van BZK

Sinds 1999 biedt de Inspectie Financiën Lokale en provinciale Overheden (IFLO) van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) samen met de provincies gemeenten de mogelijkheid een zogenoemde “begrotingsscan” te laten verrichten. Er zijn twee mogelijkheden: een quick scan of een uitgebreid onderzoek

Beide begrotingsonderzoeken geven een gemeente de gelegenheid haar financiële positie te laten toetsen, waarbij de IFLO-inspecteur en de provinciale toezichthouder optreden als deskundigen. Gezamenlijk brengen zij hun ervaring en kennis in op het gebied van de beoordeling van de financiële positie van gemeenten. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de gegevens die ten grondslag liggen aan de Kengetallenbrochure en de Begrotingsanalyse van het ministerie (zie ook www.minbzk.nl).

In het algemeen geldt dat, hoewel gemeentebesturen wel inzicht hebben in hun financiële positie, het nuttig is om ook een relatieve buitenstaander haar zienswijze daarover te laten geven. Dat geldt ook voor de gemeente Haarlem. Om die reden hebben wij aan het ministerie van BZK gevraagd om voor onze gemeente een quick scan uit te voeren. Aan dit onderzoek zijn geen kosten verbonden en de kwaliteit van dergelijke onderzoeken worden breed onderschreven.

In het onderzoek worden zowel het uitgavenpatroon als de inkomsten van de gemeente geanalyseerd en vergeleken met de ‘kostengeoriënteerde vergoeding uit gemeentefonds’ en met de inkomsten van andere vergelijkbare gemeenten als Haarlem. Aandachtspunten bij het onderzoek zijn kostenopbouw, belastingniveau en voorzieningenniveau en het causale verband hiertussen.

In deze kadernota willen wij echter niet vooruit lopen op de mogelijke resultaten van het onderzoek.

Het onderzoek zal nog voor de zomervakantie worden uitgevoerd. Over de uitkomsten zullen wij u bij de begroting 2008-2012 informeren.

Benchmark belastingen

Jaarlijks verricht het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) onderzoek naar de belastingen van de 37 grootste gemeenten in Nederland. In dit Belastingoverzicht Grote Gemeenten komen zowel de absolute hoogte van de gemeentelijke belastingen als de mutaties ten opzichte van het voorgaande jaar aan de orde. Centraal daarbij staat de ontwikkeling van de gemeentelijke woonlasten (ozb, rioolrecht en reinigingsheffing). Bij het opstellen van de vergelijking tussen de gemeenten wordt uitgegaan van een meerpersoonshuishouden, wonend in een eigen huis met een voor iedere gemeente bepaalde gemiddelde waarde. Voor Haarlem komt deze gemiddelde waarde uit op € 217.000.

Het Belastingoverzicht Grote Gemeenten 2007 is op 29 januari jl. uitgebracht (zie ook www.COELO.nl). De belangrijkste algemene conclusie luidt dat de grote gemeenten in 2007 hun woonlasten verhogen met gemiddeld 5,6%. Vooral de riolering en de reiniging worden duurder. Het ozb-tarief voor woningen ligt in 2007 gemiddeld 5,8% lager dan vorig jaar. Dat heeft te maken met de nieuwe taxatie van de woningen die gemiddeld 6,4% meer waard zijn geworden. Immers omdat de WOZ-waarde van de woningen stijgt zou bij het niet verlagen van de tarieven ook de OZB-opbrengst stijgen.

Gecorrigeerd voor de waardeontwikkeling stijgen de gemiddelde ozb-tarieven voor woningen met 0,5% en voor niet woningen met 0,8%.

De gemeentelijke woonlasten voor een meerpersoonshuishouden komen gemiddeld uit op € 590. De woonlasten zijn het laagst in Tilburg (€ 483) en het hoogst in Heerlen (€ 709).

Van de bijkomende woonlasten (dus naast huur of financiering eigen woning) nemen de gemeentelijke lasten 19% voor hun rekening, iets meer dan het eigen woningforfait (16%). Energie en water is met 57% veruit de grootste post.

De positie van Haarlem ten opzichte van de 36 andere grote gemeenten is als volgt.

De woonlasten in Haarlem komen uit € 568. Daarmee zit Haarlem niet alleen onder het gemiddelde van de grote gemeenten (€ 590), maar neemt het ook een zeer bescheiden plaats in op de ranglijst. De burgers in 9 grote gemeenten zijn goedkoper uit dan de Haarlemse inwoners, terwijl men in 27 gemeenten duurder uit is.

De stijging van de woonlasten 2006-2007 bedraagt in Haarlem 3,5%, vergeleken met een gemiddelde stijging voor de grote gemeenten van 5,6%. Op de ranglijst van grote gemeenten komt Haarlem daarmee op een 19de plaats. Dat wil zeggen dat de stijgingen in 18 grote gemeenten hoger uitkomen dan in Haarlem

Wij concluderen dat Haarlem een bescheiden plaats inneemt onder de grote gemeenten voor wat betreft de woonlasten. Bovendien is de stijging van de woonlasten in Haarlem in 2007 zodanig dat deze bescheiden positie wordt gecontinueerd.

Het college is van mening dat bij het vaststellen van de hoogte van de gemeentelijke tarieven terughoudendheid betracht moet worden.

Inhuur

In april van dit jaar heeft de gemeente Zaanstad een benchmark gedaan naar de inhuur van onderstaande 100.000 + gemeenten. Onderstaande tabel laat de uitkomst daarvan zien. De gegevens hebben betrekking op 2006.

Uitkomst benchmark inhuur externen (d.d. 26 april 2007):

	<u>inhuur in € mln</u>	<u>inwoneraantal</u>
Haarlem	12,9	147.000
Leiden	13,2	117.000
Den Bosch	13,6	134.000
Dordrecht	14,0	118.000
Zaanstad	19,1	141.000
Amersfoort	19,9	137.000
Tilburg	20,6	201.000

Beslispunt Het college stelt de raad voor om kennis te nemen van het voorgenomen onderzoek van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties naar de begroting van de gemeente Haarlem.

13. RAADSVOORSTEL

Deze kadernota laat zien dat waakzaamheid blijft geboden, maar dat we gestaag op weg zijn om een aantal belangrijke doelstellingen uit het Coalitieakkoord te realiseren. Voor de komende jaren hebben we een meerjarenbegroting waarvan wij kunnen zeggen dat die een reëel beeld geeft van de inkomsten en uitgaven van onze gemeente. De begroting wordt degelijker en meer solide gemaakt door onder andere de afspraak om op termijn de afschrijving van personeelslasten op investeringsprojecten te beëindigen en door reserves als het Parkeerfonds (zie separate nota) en de bestemmingsreserve Wet Werk en Bijstand op te heffen en de vrijkomende saldi toe te voegen aan de Algemene Reserve. Wat deze Algemene Reserve betreft: deze zal de komende jaren toenemen, meer nog dan wij vorig jaar met elkaar hebben afgesproken bij het opstellen van het coalitieakkoord. In relatie tot de risico's waarmee Haarlem wordt geconfronteerd (het meest recente risico-overzicht is opgenomen in het jaarverslag 2006, in deze kadernota staan enkele aanvullende onderwerpen) is deze reservepositie zeker noodzakelijk.

In onze begroting zit een substantieel bedrag aan bezuinigingen verwerkt. Vanaf 2010 structureel ruim € 34 miljoen. Het overgrote deel van deze bezuinigingen wordt gerealiseerd. Voor een kleiner deel moeten wij er goed op toezien, en soms ook nog concrete maatregelen nemen, dat ze gerealiseerd gaan worden. Voor dat deel van de bezuinigingen waarvan wij denken dat het realiseren ervan mogelijk problemen kan opleveren, stellen wij u voor om een risicopost in te stellen. Sturen en vooruitzien, dat is ons motto bij dit onderwerp.

Daar waar de komende jaren nog extra moet worden bezuinigd is het uitgangspunt dat ombuigingsvoorstellen moeten zijn gebaseerd op het aanpassen (dat wil zeggen schrappen of verminderen van intensiteit) van de gemeentelijke taken en dat de eventueel aan die taken verbonden personele formatie evenredig wordt teruggebracht. Met andere woorden: eerst besluitvorming over de gemeentelijke taken en activiteiten en pas daarna over aan de taken gekoppelde budgetten en/of personele formatie. Bij de uitwerking van de bezuinigingsvoorstellen gebruiken wij de resultaten van het binnenkort door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties uit te voeren begrotingsonderzoek.

Het spreekt voor zich dat een sluitende meerjarenbegroting, een substantiële algemene reserve en een overzienbaar aantal risico's de gemeente in rustiger vaarwater brengt. Slechts in deze omstandigheden kan de raad afgewogen de beleidskaders bepalen en daar waar nodig en gewenst, gelet op ontwikkelingen in de samenleving en schommelingen in de economie en de rijksuitkering, het beleid bijsturen en aanpassen.

Het college en de raad kunnen deze doelstelling niet alleen realiseren. Ook de ambtelijke organisatie moet hier een bijdrage aan leveren. Dat kan door, van hoog tot laag, te werken vanuit een integrale kostenbeheersing en beleidsrealisatie in plaats van uit de eigen (sectorale) positie.

Wij blijven de komende periode verder werken aan het op orde brengen en houden van de financiële positie van Haarlem. We liggen aardig op koers, maar daar moeten we ook op zien te blijven. Dat hebben we voor een groot deel zelf in de hand. Maar op belangrijke onderwerpen ook niet. Zo hebben we nog geen antwoord op vragen als hoe het de komende jaren verder gaat met de algemene uitkering en wat de rechter besluit over de heffing van precariobelasting. De uitkomsten daarvan kunnen grote financiële gevolgen hebben. In nadelige zin, maar ook voordelig.

Wij stellen de raad voor:

1. De kadernota 2007 vast te stellen, met inbegrip van de financiële meerjarenraming 2008 – 2012, bestaande uit:
 - de financiële gevolgen van de raadsbesluiten die zijn genomen na het opstellen van de begroting 2007;
 - de structurele financiële doorwerking van de bestuursrapportage 2007-1;
 - de financiële gevolgen van het niet kunnen realiseren van een aantal

	bezuinigingen en het instellen van een stelpost voor eventueel niet te realiseren bezuinigingen; - de financiële gevolgen van het Investeringsplan 2007 – 2012 - de voorgestelde posten voor nieuw beleid; - de overige financiële ontwikkelingen vanaf 2008.
2.	De financiële gevolgen die voortvloeien uit besluitpunt 1 financieel-technisch te verwerken in de meerjarenbegroting 2008 – 2012.
3.	De openstaande prestatie-afspraken van het Grotestedenbeleid vast te stellen.
4.	Kennis te nemen van de voortgang van de uitvoering van het Grotestedenbeleid en het college te mandateren voor het zonodig aanpassen van afspraken met het rijk.
5.	De bestemmingsreserve Wet Werk en Bijstand op te heffen en het batige saldo toe te voegen aan de Algemene Reserve.
6.	Eenmalig € 2,5 miljoen toevoegen aan de bestemmingsreserve verzelfstandigingen, met als doel een aantal te verzelfstandigen organisatieonderdelen respectievelijk op te heffen gemeenteschappelijke regelingen van een voldoende eigen vermogen te voorzien om zelfstandig te kunnen functioneren.
7.	Kennis te nemen van de nieuwe risico's die zijn opgetreden sinds de jaarrekening 2006.
8.	Kennis te nemen van het voorgenomen onderzoek door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties naar de begroting van de gemeente Haarlem.

De secretaris

De burgemeester

14. RAADSBSLUIT

De raad der gemeente Haarlem,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders

Besluit:

1. De raad stelt de kadernota 2007 vast, met inbegrip van de financiële meerjarenraming 2008 – 2012, bestaande uit:
 - de financiële gevolgen van de raadsbesluiten die zijn genomen na het opstellen van de begroting 2007;
 - de structurele financiële doorwerking van de bestuursrapportage 2007-1;
 - de financiële gevolgen van het niet kunnen realiseren van een aantal bezuinigingen en het instellen van een stelpost voor eventueel niet te realiseren bezuinigingen;
 - de financiële gevolgen van het Investeringsplan 2007 – 2012
 - de voorgestelde posten voor nieuw beleid;
 - de overige financiële ontwikkelingen vanaf 2008.
2. De financiële gevolgen die voortvloeien uit besluitpunt 1 worden financieel-technisch verwerkt in de meerjarenbegroting 2008 – 2012.
3. De raad stelt de openstaande prestatie-afspraken van het Grotestedenbeleid vast.
4. De raad neemt kennis van de voortgang van de uitvoering van het Grotestedenbeleid en mandateert het college voor het zonodig aanpassen van afspraken met het rijk.
5. De raad besluit de bestemmingsreserve Wet Werk en Bijstand op te heffen en het batige saldo toe te voegen aan de Algemene Reserve.
6. De raad besluit om eenmalig € 2,5 miljoen toe te voegen aan de bestemmingsreserve verzelfstandigingen, met als doel een aantal te verzelfstandigen organisatieonderdelen respectievelijk op te heffen gemeenteschappelijke regelingen van een voldoende eigen vermogen te voorzien om zelfstandig te kunnen functioneren.
7. De raad neemt kennis van de nieuwe risico's die zijn opgetreden sinds de jaarrekening 2006.
8. De raad neemt kennis van het voorgenomen onderzoek door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties naar de begroting van de gemeente Haarlem.

Gedaan in de vergadering van 21 juni 2007.

De griffier

De voorzitter

Bijlage 1: MIDTERMREVIEW

BDU SOCIAAL, INTEGRATIE EN VEILIGHEID					Deze 3 kolommen zijn NIET naar het rijk gestuurd.		
Doelstelling en Indicator	Stedelijke nulsituatie 2004	Werkelijke stand MTR	Stedelijk resultaat 31 december 2009	Bron Rijk / gemeente	Sector	Planning Haarlem	Eindstand haalbaar? + Opmerkingen
Gedeeld burgerschap							
1. Gegevens nieuwkomers volgens jaarlijkse monitoring inburgering. (OPH nr 29)	Aantal in te burgeren nieuwkomers 2005: 184 Aantal in te burgeren nieuwkomers 2006: 193	n.v.t. (2008)	Wettelijke verplichting om alle nieuwkomers een traject aan te bieden. Aantallen zijn nog niet vastgesteld.	Gemeente: Jaarlijkse monitor Inburgering. De gemeente monitort volgens een format van het Rijk	MO	n.v.t. (2008)	Over deze afspraak hoeft pas in 2008 gerapporteerd te worden.
2. Gegevens oudkomers volgens jaarlijkse monitor inburgering. (OPH nr 30)	Aantal in te burgeren oudkomers 2005: 158 Aantal in te burgeren oudkomers 2006: 77 In 2006 voert de gemeente 154 inburgeringsprogramma's voor oudkomers uit	n.v.t. (2008)	Aantallen zijn nog niet vastgesteld.	Gemeente: Jaarlijkse monitor Inburgering. De gemeente monitort volgens een format van het Rijk	MO	n.v.t. (2008)	Over deze afspraak hoeft pas in 2008 gerapporteerd te worden.
2.a. Inburgering allochtone vrouwen (OPH nr 30)	In 2006 worden 6 inburgeringsvoorzieningen aan uitkeringsgerechtigde allochtone vrouwen toegekend. In 2006 worden 44 inburgeringsvoorzieningen aan niet werkende en niet-uitkeringsgerechtigde allochtone vrouwen toegekend.	n.v.t. (2008)	Aantallen zijn nog niet vastgesteld.	Gemeente	MO	n.v.t. (2008)	Over deze afspraak hoeft pas in 2008 gerapporteerd te worden.
Geen leerling zonder diploma van school							
3. Aantal (t.o.v. de doelgroep achterstandsl leerlingen) allochtone en autochtone peuters en kleuters dat deelneemt aan voor- en vroegschoolse programma's. (OPH nr 25)	502 deelnemers voor- en vroegschoolse opvang waarvan 80% allochtoon en 20% autochtoon.	575	753 deelnemers aan voor- en vroegschoolse opvang waarvan 80% allochtoon en 20% autochtoon	Gemeente: vast te stellen a.d.h.v. verslaglegging uitvoerende instellingen	MO	575	Haalbaar Binnenkort wordt B&W nota behandeld met voorstellen om deze afspraak te realiseren.
4. Aantal in te richten schakelklassen (OPH nr 26)	2 schakelklassen Jaartal van nulmeting: 2004	2	4 schakelklassen	Gemeente: vast te stellen a.d.h.v. verslaglegging schoolbesturen	MO	2	Haalbaar Binnenkort wordt B&W nota behandeld met voorstellen om deze afspraak te realiseren..

BDU SOCIAAL, INTEGRATIE EN VEILIGHEID					Deze 3 kolommen zijn NIET naar het rijk gestuurd.		
Doelstelling en Indicator	Stedelijke nulsituatie 2004	Werkelijke stand MTR	Stedelijk resultaat 31 december 2009	Bron Rijk / gemeente	Sector	Planning Haarlem	Eindstand haalbaar? + Opmerkingen
5. Aantal (t.o.v. de doelgroep voortijdig schoolverlaters) allochtone en autochtone scholieren dat herplaatst is en alsnog een startkwalificatie behaalt. (OPH nr 27) Het rijk heeft de afrekenbaarheid van de splitsing in allochtonen en autochtone leerlingen laten vervallen.	92 herplaatste schoolverlaters allochtoon 21 (23%) autochtoon. 71 (77%) Jaartal van nulmeting: schooljaar 2002/2003	103	227 herplaatste schoolverlaters met naar verwachting ongeveer 52 allochtonen (23%) en 175 autochtonen (77%) Betreft schooljaar 2008/2009	Gemeente: RMC-effectrapportage van het Regionaal Bureau Onderwijs	MO	146	Vooralsnog haalbaar Er is onderzoek naar de oorzaken van het achterblijven van resultaten waarna eventuele verbeteracties zullen volgen.
6. Aantallen deelnemers aan trajecten: Voortgezet Algemeen Volwassenenonderwijs (VAVO) of (OPH nr 28)	Hierover worden op dit moment geen afspraken gemaakt.		Geen afspraak over gemaakt.				
7. Aantallen deelnemers aan trajecten: Breed Maatschappelijk Functioneren/ Toeleiding vervolgonderwijs, of (OPH nr 28)	Hierover worden op dit moment geen afspraken gemaakt.		Geen afspraak over gemaakt.				
8. Aantallen deelnemers aan trajecten: Sociale Redzaamheid (met onderscheid tussen NT2-onderwijs en Alfabetisering van autochtone Nederlanders) of (OPH nr 28)	Hierover worden op dit moment geen afspraken gemaakt.		Geen afspraak over gemaakt.				
9. Aantallen deelnemers aan trajecten: Staatsexamen NT2-opleidingen. (OPH nr 28)	Hierover worden op dit moment geen afspraken gemaakt.		Geen afspraak over gemaakt.				

BDU SOCIAAL, INTEGRATIE EN VEILIGHEID					Deze 3 kolommen zijn NIET naar het rijk gestuurd.		
Doelstelling en Indicator	Stedelijke nulsituatie 2004	Werkelijke stand MTR	Stedelijk resultaat 31 december 2009	Bron Rijk / gemeente	Sector	Planning Haarlem	Eindstand haalbaar? + Opmerkingen
Van de straat en veilig							
10. Gemiddelde verblijfsduur in de maatschappelijke opvang (OPH nr 20)	Dagopvang: 892 dagen; nachtopvang: 308 dagen; sociaal pension: 491 dagen Jaartal van nulmeting: 2004.	Dagopvang: 1207 nachtopvang: 415 sociaal pension: 560	De gemiddelde verblijfsduur in de opvang is eind 2009 met 20% teruggebracht.	Gemeente: Klever-registratiesysteem Leger des Heils	MO	Dagopvang: 803 nachtopvang: 277 sociaal pension: 442	Haalbaarheid onzeker Toename in plaats van geplande afname door slechte doorstroom en toeloop cliënte uit omringende gemeenten. In 1 ^e kwartaal 2007 wel al een daling ten opzichte van 2006 te zien. (Dag= 1181, nacht= 299 en pension= 555) Acties: - Extra opvang De Herberg (zie nota Stedelijk Kompas). - Cijfers bijhouden over doorstroom en over aantallen cliënten van buiten Haarlem. - Nagaan of afspraken gelden voor alle cliënten of alleen Haarlemmers.
11. Het aantal plaatsen in de vrouwenopvang (OPH nr 21)	22 plaatsen in de vrouwenopvang. Jaartal van nulmeting: 2004	22	25 plaatsen in de vrouwenopvang.	Gemeente: Vast te stellen adhv verslaglegging Blijfhuizen	MO	22	Haalbaar als 3 plaatsen worden opgenomen in afspraken met instelling (te betalen uit overschot 2006)
12. Ambulante verslavingszorg: Aantal cliënten dat per jaar feitelijk wordt behandeld (OPH nr 22)	1774 cliënten (regio Midden- en Zuid-Kennemerland / cijfers 2003) Jaartal van nulmeting: 2003	Volgens LADIS: 2004 = 651 2005 = 957 (alléén Haarlemmers !)	1774 cliënten (regio Midden- en Zuid-Kennemerland)	Rijk: LADIS	MO	1774	Haalbaar Eigen gegevens HDK: 2006 = 2.210 , waarvan 1.055 Haarlemmers
13. Ambulante verslavingszorg: Aantal behandelingen dat per jaar regulier wordt afgesloten (OPH nr 23)	577 cliënten (regio Midden- en Zuid-Kennemerland /Jaartal van nulmeting 2003	Volgens LADIS: 2004 = 214 2005 = 475 (alléén Haarlemmers!)	577 cliënten (regio Midden- en Zuid-Kennemerland)	Rijk: LADIS	MO	577	Haalbaar Eigen gegevens HDK: 2006 = 735
14. Open doelstelling	Geen GSB-ambitie						
Gezond en wel in de stad							

BDU SOCIAAL, INTEGRATIE EN VEILIGHEID					Deze 3 kolommen zijn NIET naar het rijk gestuurd.		
Doelstelling en Indicator	Stedelijke nulsituatie 2004	Werkelijke stand MTR	Stedelijk resultaat 31 december 2009	Bron Rijk / gemeente	Sector	Planning Haarlem	Eindstand haalbaar? + Opmerkingen
15. Het aantal of % 0-19-jarigen met overgewicht dat (1) via de JGZ wordt opgespoord en (2) voor wie gezondheidsinterventies worden ingezet (OPH nr 24)	Overgewicht 10,7% Obesitas 2.9% Van alle kinderen in de JGZ-registratie (31-12-2004) Procesafspraken: De stad levert bij het Rijk uiterlijk bij de midterm 2007 de ontbrekende nulmeting aan ten behoeve van de resultaatsafspraken in het MOP.		1- Signalering en registratie van overgewicht vinden plaats bij alle kinderen (100%) die gebruik maken van de JGZ via de reguliere JGZ contactmomenten. Het bereik van de JGZ via de screening en onderzoeken is 85%. 2- Voor de realisatie van een doorlopende zorglijn 0-4 en 4-19 jarigen werken alle JGZ-medewerkers medio 2006 volgens vastgestelde protocollering voor signalering en verwijzing 3- Medio 2005 is een plan van aanpak gereed waarin op integrale wijze de preventie van overgewicht wordt beschreven en deels in concrete interventies aangegeven. Beschikbare lokale cijfers (januari 2005) over overgewicht bij jeugdigen dienen als nulmeting. Procesafspraken: De stad levert bij het Rijk uiterlijk bij de midterm 2007 de gegevens over de uit te voeren projecten onder ambitie 3 voor de jaren 2008 en 2009.	Gemeente: JGZ-registraties Hulpverleningsdienst Kennemerland	MO		Prestatie 2009 moet nog worden vastgesteld. Met de MTR is de laatste kans hierover een afspraak te maken.
16. Open doelstelling	Geen GSB-ambitie						

BDU SOCIAAL, INTEGRATIE EN VEILIGHEID				Deze 3 kolommen zijn NIET naar het rijk gestuurd.			
Doelstelling en Indicator	Stedelijke nulsituatie 2004	Werkelijke stand MTR	Stedelijk resultaat 31 december 2009	Bron Rijk / gemeente	Sector	Planning Haarlem	Eindstand haalbaar? + Opmerkingen
Naar een veiliger Samenleving							
17. Het percentage jeugdige en volwassen allochtone en autochtone veelplegers waarvoor door een stad nazorg- en/of resocialisatietrajecten worden aangeboden ten opzichte van het totale aantal geregistreerde jeugdige en volwassen veelplegers. (OPH nr 1) Het rijk heeft de verplichting tot uitsplitsing in allochtoon / autochtoon laten vervallen.	1. Totaal aantal geregistreerde zeer actieve (volwassen) veelplegers: 83. Hiervan krijgen 20 personen een traject aangeboden (= 24 %). Naar schatting is 20% allochtoon en 80% autochtoon. 2. Van de 17 jeugdige veelplegers krijgt niemand een traject aangeboden. Jaartal van nulmeting: 2004	99 geregistreerde zeer actieve volwassen veelplegers per maart 2007. (15 ZAV ers inmiddels van lijst afgevoerd)	1. Jaarlijks krijgt 24 % van de geregistreerde zeer actieve veelplegers een aanbod. Naar schatting is 20% allochtoon en 80% autochtoon. 2. 17 van de 17 jeugdige veelplegers krijgt aanbod.	Gemeente: Module Integrale Bevraging (politie) (= schakeling van diverse justitiële bestanden en mogelijke toekomstige gemeentelijke bestanden.)	PD	Jaarlijks 20 op traject	Haalbaar
18. Het percentage jeugdige en volwassen allochtone en autochtone veelplegers waarvoor door een stad nazorg- en/of resocialisatietrajecten wordt afgerond ten opzichte van het totale aantal geregistreerde jeugdige en volwassen veelplegers. (OPH nr 2 en 3)	1. Afgeronde trajecten volwassen veelplegers: 0 2. Afgeronde trajecten jeugdige veelplegers: 0 Jaartal van nulmeting: 2004 Afgeronde trajecten conform rijksdefinitie.	23 in traject (18 in ISD, 3 in afrondingsfase 5 aangemeld bij schakel station met zorgmentor) 5 jongeren in traject	1. Volwassen veelplegers: 20 afgeronde trajecten 2. Jeugdige veelplegers: 15 afgeronde trajecten (= ± 80%)	Gemeente: Module Integrale Bevraging	PD	Volwassenen per jaar 4 afronden	1. Doelstelling volwassenen is haalbaar in absolute aantallen. (Percentage metingen is discutabel vanwege jaarlijkse herdefiniëring veelpleger en zeer actieve veelplegers.) 2. Doelstelling jeugdigen is waarschijnlijk haalbaar. Afspraken met OM, RvdK en politie zijn pas begin 2007 gemaakt.
19. Het percentage overlastgevendende dat in maatschappelijke opvang (24 uur per dag beschikbaar in crisissituaties) kan worden geplaatst ten opzichte van het totale aantal geregistreerde overlastgevendende. (OPH nr 17)	Op basis van het bestaande aanbod in Haarlem (± 90 plaatsen incl dag/nachtopvang en pensions) wordt het percentage geschat op 80%. Jaartal van nulmeting: 2004 Procesafspraken: De nulmeting is een schatting. De stad kan voor deze nulmeting uiterlijk bij de midterm review een nieuw voorstel doen.		Het percentage in 2009 zal gelijk blijven aan dat van 2004. Procesafspraken: Deze ambitie is indicatief. De stad kan voor deze ambitie uiterlijk bij midterm review een nieuw voorstel doen. In geval dit niet gebeurd is deze ambitie de resultaatafspraken.	Gemeente: cliëntvolgsysteem Hulpverleningsdienst Kennemerland	PD		Effect van De Herberg

BDU SOCIAAL, INTEGRATIE EN VEILIGHEID					Deze 3 kolommen zijn NIET naar het rijk gestuurd.		
Doelstelling en Indicator	Stedelijke nulsituatie 2004	Werkelijke stand MTR	Stedelijk resultaat 31 december 2009	Bron Rijk / gemeente	Sector	Planning Haarlem	Eindstand haalbaar? + Opmerkingen
20. Aanwezigheid van een convenant/ arrangement tussen alle lokale partijen betrokken bij de aanpak van huiselijk geweld (OPH nr 4)	Convenant is aanwezig. Jaartal van nulmeting: 2004	Convenant is aanwezig.	Convenant is aanwezig.	Gemeente	MO	gereed	Gehaald. Convenant is aanwezig en ondertekend
21 De aanwezigheid van een advies- en meldpunt huiselijk geweld. (OPH nr 5)	Advies en meldpunt is aanwezig. Jaartal van nulmeting: 2004	Advies en meldpunt is aanwezig.	Advies en meldpunt is aanwezig.	Gemeente	MO	gereed	Gehaald. Meldpunt is aanwezig
22. Het aantal (eerste) meldingen van huiselijk geweld en van herhaling van huiselijk geweld (OPH nr 6) Het rijk heeft de afrekenbaarheid van de afspraak laten vervallen.	AMHG: 200 (= totaal van eerste en herhaalde metingen) Politie (meldingen en aangiften): 771 540 eerste meldingen 230 herhaalde meldingen Jaartal van nulmeting: 2004	ASHG: 238 Meldingen politie 1518: eerste meldingen 1170 en herhaalde meldingen 348	AMHG: 200 Politie (meldingen en aangiften): 771, waarvan eerste meldingen 540 herhaalde meldingen 230	Gemeente: Politie CIP-registratiecijfers	MO	771 meldingen politie, 540 eerste, 230 herhaalde meldingen	Haalbaar Prestatie meer dan afgesproken; toename aantal meldingen. ASHG: 238 waarvan 50 ouderen.
23. Het verminderen van criminaliteit in risicogebieden en in de woonomgeving mede door een gebiedsgerichte aanpak.	Geen GSB-ambitie						
23a. Het aantal minderjarige Haarlems verdachten van 12 t/m 17 jaar per 1000 inwoners uit deze leeftijdsgroep daalt met 10% (OPH nr 8)	27 per 1000 12 t/m 17-jarigen minderjarige Haarlemse verdachten. Jaar van nulmeting: 2002	2005 = 39 2006 = 41	24 per 1000 12 t/m 17-jarigen minderjarige Haarlemse verdachten.	Openbaar Ministerie	PD		Ambitie vermoedelijk niet haalbaar , vanwege strijdigheid doelstelling om overlast te verminderen. Des te meer (politie) inzet er wordt gepleegd, hoe meer verdachten er zullen zijn.
24. Open doelstellingen Het percentage inwoners dat aangeeft dat aandacht besteedt moet worden aan overlast door jongeren op straat (OPH nr 9)	18,3 % geeft aan dat er aandacht moet worden besteed aan overlast door jongeren. Jaartal van nulmeting: 2004	2005 = 21,8% 2006 = 17,6%	18,3 % geeft aan dat er aandacht moet worden besteed aan overlast door jongeren.	Gemeente: Omnibusonderzoek	PD ism O&S		Haalbaar
24a. Het percentage Haarlemmers dat 's avonds thuis blijft omdat men zich onveilig voelt (OPH nr 10)	Onveilig voelende Haarlemmers: 22,2 % Jaartal van nulmeting: 2003	2006 = 16 %	Onveilig voelende Haarlemmers: 22,2 % of lager	Gemeente: Omnibusonderzoek	PD ism O&S		Haalbaar

BDU SOCIAAL, INTEGRATIE EN VEILIGHEID					Deze 3 kolommen zijn NIET naar het rijk gestuurd.		
Doelstelling en Indicator	Stedelijke nulsituatie 2004	Werkelijke stand MTR	Stedelijk resultaat 31 december 2009	Bron Rijk / gemeente	Sector	Planning Haarlem	Eindstand haalbaar? + Opmerkingen
24b. Aanpak onveilige plekken (OPH nr 11)	0 Peildatum: 1 juni 2003	2005 = 14 2006 = 17	Aangepakte onveilige plekken: 15 per jaar; totaal: 75	Gemeente: rapportage afdeling Veiligheid	PD		Haalbaar
24c. Woningen certificeren volgens Keurmerk Veilig Wonen (OPH nr 12)	4.200 woningen hebben certificaat Peildatum: 1 juni 2003	in 2005 = 301 woningen gecertificeerd	12.144 woningen hebben certificaat	Certificeringsinstituut KVV	PD		Niet haalbaar. De nieuwbouwambitie tot en met 2009 volgens GSBIII is 5.000 woningen. Dat is in de praktijk ook het plafond voor de toename van het aantal woningen met een certificaat. Niet alle opgeleverde bouwprojecten voldoen aan alle basiseisen van het keurmerk. Bij enkele opgeleverde projecten zal de coulanceregeling moeten worden toegepast omdat de woningen wel aan de eisen van het keurmerk voldoen, maar de woonomgeving niet.
24d. Winkelcentrum certificeren volgens Keurmerk Veilig Wonen (OPH nr 13)	0 Peildatum: 1 juni 2003	2005 = 1 2006 = 1	tenminste 1 winkelcentrum heeft keurmerk Veilig Wonen	Certificeringsinstituut KVV	PD		Gehaald.
24e. Aanpak achterpaden van 400 woningen (OPH nr 14)	6.155 woningen zijn aangepakt Peildatum: 1 juni 2003	2005 = 178 2006 = 12	6.555 woningen zijn aangepakt	Aanvraag- en beschikkingenregister sector SO	PD		Haalbaar. In 2006 zijn wel aanvragen in behandeling genomen, maar nog niet vastgesteld.
24f. Het percentage incidenten op scholen van het voortgezet onderwijs (OPH nr 15)	Leerlingen - vandalisme: 19% slachtoffer - pesten: 22% slachtoffer - agressie en geweld: 28% slachtoffer. - vermogensdelicten: 14% slachtoffer Personeel - vandalisme: 15% slachtoffer - agressie en geweld: 37% slachtoffer - vermogensdelicten: 20% slachtoffer Jaartal van nulmeting: 2001	Er heeft nog geen tussenevaluatie plaatsgevonden	Afname met 10% van alle hiernaast weergegeven percentages van incidenten op scholen bij leerlingen en personeel.	Gemeente: herhaling van onderzoek naar schoolveiligheid als uitgevoerd in 2001	PD		Haalbaarheid onbekend Er heeft nog geen tussenevaluatie plaatsgevonden

BDU SOCIAAL, INTEGRATIE EN VEILIGHEID					Deze 3 kolommen zijn NIET naar het rijk gestuurd.		
Doelstelling en Indicator	Stedelijke nulsituatie 2004	Werkelijke stand MTR	Stedelijk resultaat 31 december 2009	Bron Rijk / gemeente	Sector	Planning Haarlem	Eindstand haalbaar? + Opmerkingen
24g. Het percentage onveiligheidsgevoelens bij de leerlingen en personeelsleden van het voortgezet onderwijs. (OPH nr 16)	9% van de leerlingen voelt zich niet veilig op school 4% van de personeelsleden voelt zich overdag niet veilig op school Jaartal van nulmeting: 2001	Er heeft nog geen tussenevaluatie plaatsgevonden	Leerlingen: 8% voelt zich onveilig Personeelsleden: 4% voelt zich onveilig	Gemeente: herhaling van onderzoek naar schoolveiligheid als uitgevoerd in 2001	PD		Haalbaarheid onbekend Er heeft nog geen tussenevaluatie plaatsgevonden
24h. Nadere uitwerking van het thema "overlast" (OPH nr 19)	De meest voorkomende vormen van overlast geregistreerd bij de politie betreffen: verdachte situatie (2.377) overlast van/door jeugd (1.349), geluidshinder woonomgeving (966), overige overlast (937) overlast van/door dronkenschap (442), overlast van/door voertuig (369) geluidshinder horeca (304) Jaartal van nulmeting: 2003		Invulling openstaande afspraak: Afname overlast met 10% ten opzichte van nulmeting	veiligheidsrapportage 2004 /GIDS gegevens politie (registraties) Omnibusonderzoek	PD		Haalbaar Binnenkort worden actieplannen vastgesteld.

BDU SOCIAAL, INTEGRATIE EN VEILIGHEID					Deze 3 kolommen zijn NIET naar het rijk gestuurd.		
Doelstelling en Indicator	Stedelijke nulsituatie 2004	Werkelijke stand MTR	Stedelijk resultaat 31 december 2009	Bron Rijk / gemeente	Sector	Planning Haarlem	Eindstand haalbaar? + Opmerkingen
24i. Vermindering van de overlast door verslaafden, daklozen, zwervers op notoire plekken (OPH nr 18)	Op 5 in 2005 aan te wijzen notoire overlastlocaties wordt een 0-meting gedaan. De vijf overlastlocaties (én directe omgeving) zijn: 1- Magdalenaklooster (dagopvang dak- en thuislozen) en omgeving 2- Brijder verslavingszorg (Methadonverstrekking, gebruikruimte en koffieinloop) en omgeving 3- De voor- én achterzijde van het centraal station 4- Het Kenaupark (hangplaats voor verslaafden) en directe omgeving 5- De directe omgeving van het Wokrestaurant aan de Amsterdamse Vaart (bekende drugsverkoop): Nulmeting (meldingen juni 2004 – juni 2005): (1) 37 (2) 65 (3) 79 (4) 35 (5) 14	t.a.v. Magdalenaklooster 37 > 35 (-2) Brijder 65 > 59 (-6) CS 78 > 81 (+3) Kenaupark 35 > 34 (-1) Wok restaurant 14 > 14 (0)	Op vijf overlastlocaties daalt het aantal meldingen van overlast door verslaafden en daklozen met 10%.	Politie	PD	Jaarlijkse afname 2%	Haalbaar , mits extra inspanningen ten aanzien van toezicht en handhaving.

Pijler FYSIEK					Deze 3 kolommen zijn NIET naar het rijk gestuurd.		
Doelstelling en Indicator	Stedelijke nulsituatie 2004	Stedelijk resultaat 31 december 2009	Bron Rijk / gemeente	Stand MTR	Sector	Planning	Eindstand haalbaar? + Opmerkingen
Wonen¹							
25. Mutaties in de woningvoorraad, uitgesplitst naar aantallen nieuwbouw op uitleglocaties	Geen GSB-ambitie						

¹ In de nota Samenwerken aan de Krachtige stad is aangegeven dat de kostengrenzen (tussen goedkope en middeldure) woningen jaarlijks zullen worden geïndexeerd. De wijze van indexeren zal worden geregeld in het aan te passen Besluit verantwoording stedelijke vernieuwing. Daarop vooruitlopend kan het volgende worden gemeld over de actuele grenzen in 2005. Voor koopwoningen ligt de stichtingskostengrens gedurende heel 2005 bij 156.467 euro. Voor huurwoningen ligt de grens tot en met 30 juni 2005 bij een maandhuur van 325,91 euro (zie MG 2004-4 Basishuuroverzichten 1 juli 2004 tot en met 30 juni 2005). De circulaire met de huurgrenzen voor de volgende periode zal voorjaar 2005 worden gepubliceerd.

Pijler FYSIEK					Deze 3 kolommen zijn NIET naar het rijk gestuurd.		
Doelstelling en Indicator	Stedelijke nulsituatie 2004	Stedelijk resultaat 31 december 2009	Bron Rijk / gemeente	Stand MTR	Sector	Planning	Eindstand haalbaar? + Opmerkingen
Wonen ¹							
26. Mutaties in de woningvoorraad, uitgesplitst naar aantallen nieuwbouw als op locaties binnen bestaand bebouwd gebied van 2000 i.v.m. de uitbreidingsbehoefte; (OPH nr 31)	Totaal: 4.100 Grondgebonden Goedkope huur Middeldure huur Dure huur Goedkope koop Middeldure koop Dure koop Appartementen Goedkope huur Middeldure huur Dure huur Goedkope koop Middeldure koop	Percentages aantallen 2,5% 103 0 0 0 0 13,4% 549 9,9% 407 % Stuks 15,9% 651 3,2% 131 1,4% 57 0 0 36,3% 1486	Rijk: CBS MVROM Mutatietape	2005/ 2006 = 245	SO	Plannen beschikbaar: 2005/ 2006 = 543 2007 = 928 2008 = 1.024 2009 = 1.618	Haalbaar met verlenging periode Er is een raming van de <i>mogelijke</i> woningbouw gemaakt . Realisatie moet in Haarlem volledig in bestaand gebied gebeuren. De complexiteit van binnenstedelijk bouwen zorgt in de praktijk voor vele vertragende factoren. Daarom is het niet mogelijk om de woningbouw productie te verdrievoudigen. De ambitie is waarschijnlijk wel haalbaar als er sprake is van een uitlooptermijn van tenminste 2 jaar.

Pijler FYSIEK					Deze 3 kolommen zijn NIET naar het rijk gestuurd.		
Doelstelling en Indicator	Stedelijke nulsituatie 2004	Stedelijk resultaat 31 december 2009	Bron Rijk / gemeente	Stand MTR	Sector	Planning	Eindstand haalbaar? + Opmerkingen
Wonen¹							
27. Mutaties in de woningvoorraad, uitgesplitst naar aantallen nieuwbouw op locaties binnen bestaand bebouwd gebied van 2000 i.v.m. vervangingsbehoefte; (OPH nr 32)	900 (= uitsplitsing is indicatie afgeleid van de raamovereenkomst herstructurering voor de totale herstructureringsopgave voor Haarlem Nieuwbouw Percentages Aantallen Goedkope huur 13,1% 118 Middeldure huur 36% 324 Dure huur 24,7% 222 Goedkope koop 0 0 Middeldure koop 11,7% 105 Dure koop 14,5% 131		Rijk: CBS MVROM-Mutatietape	2006 = 95	SO	Plannen beschikbaar: 2005/ 2006 = 469 2007 = 104 2008 = 201 2009 = 669	Haalbaar met verlenging periode Er is een raming van de <i>mogelijke</i> woningbouw gemaakt. Realisatie moet in Haarlem volledig in bestaand gebied gebeuren. De complexiteit van binnenstedelijk bouwen zorgt in de praktijk voor vele vertragende factoren. Daarom is het niet mogelijk om de woningbouw productie te verdrievoudigen. De ambitie is waarschijnlijk wel haalbaar als er sprake is van een uitlooptermijn van tenminste 2 jaar.
28. Aantallen omzettingen huurwoningen in koopwoningen (OPH nr 34)		2.850 woningen	Rijk: Kadaster	2005 = 219 2006 = 165	SO		Niet haalbaar Voor het huidige college heeft de omzetting een minder hoge prioriteit, met name vanwege de samenstelling van de woningvoorraad enerzijds en de woning behoefte anderzijds. Als de omzetting in dit tempo (ca. 192 per jaar) doorgaat, is een ambitie van 960 realistischer en meer in lijn met de ambitie in vergelijkbare steden op basis van de landelijke cijfers.
29. Aantallen omzettingen woningen (sloop) (OPH nr 33)		1.090 woningen	Rijk: CBS	2005 = 156 2006 = 75	SO		

Pijler FYSIEK					Deze 3 kolommen zijn NIET naar het rijk gestuurd.		
Doelstelling en Indicator	Stedelijke nulsituatie 2004	Stedelijk resultaat 31 december 2009	Bron Rijk / gemeente	Stand MTR	Sector	Planning	Eindstand haalbaar? + Opmerkingen
Wonen¹							
30. Aantallen ingrijpende woningverbeteringen; (OPH nr 35)		815 woningen	Rijk: CBS	Geen CBS gegevens aangeleverd	SO		Waarschijnlijk haalbaar Volgens eigen gegevens van Haarlem zijn er 1.393 woningen verbeterd in 2005/2006 en zullen er tot en met 2009 nog 1.163 worden verbeterd. Onduidelijk is nog of de getelde woningen voldoen aan de definitie van ingrijpende verbetering.
31. Toename aantal volledig toegankelijke woningen. (OPH nr 36)		2.571 woningen	Gemeente: voortgangsrapportage stuurgroep nieuwbouw	Stand 2006 = 245	SO ism O&S		Haalbaar met verlenging periode Het aantal van 2.571 is gebaseerd op de aanname dat van de nieuw te bouwen woningen een percentage volledig toegankelijk zal zijn. Omdat het aantal nieuwbouwwoningen van 5.000 niet haalbaar is in de periode tot en met 2009, is ook het aantal volledig toegankelijke woningen niet haalbaar.
Omgevingskwaliteit							
32. Oppervlak (in m2 of ha) openbare ruimte waarbij sprake is van een kwaliteitsimpuls. (OPH nr 53)		30 ha (incl. herstructureringsgebieden)	Gemeente: het aan het MOP gekoppelde kwaliteitszorgsysteem	2006 = 15 ha	SB/bor		Haalbaar
33. Het aantal grootschalige groenprojecten met bijbehorend oppervlak (ha). (OPH nr 56)		30 ha, gekoppeld aan gebiedsgerichte aanpak	Gemeente: het aan het MOP gekoppelde kwaliteitszorgsysteem		SB/bor		Haalbaar
34. Aantal wijken waar fysieke culturele kwaliteiten aantoonbaar en integraal deel uitmaken van de gebiedsontwikkeling, en de mate waarin deze kwaliteiten zijn geborgd in lokale planfiguren en beleid. (OPH nr 37)		4 wijken	Gemeente: kwaliteitszorgsysteem in combinatie met opdracht voor en verantwoording van de gebiedsgerichte aanpak		SO		Haalbaar

Pijler FYSIEK					Deze 3 kolommen zijn NIET naar het rijk gestuurd.		
Doelstelling en Indicator	Stedelijke nulsituatie 2004	Stedelijk resultaat 31 december 2009	Bron Rijk / gemeente	Stand MTR	Sector	Planning	Eindstand haalbaar? + Opmerkingen
Wonen ¹							
35. Aan te pakken deel van de werkvoorraad gerelateerd aan het landsdekkende beeld bodemsanering in aantallen (sanering en onderzoek), m2 en m3 (oppervlakte en in de bodem aanwezige ernstig verontreinigde grond) en m3 (te saneren verontreinigd) grondwater en bpe's (bodemsaneringsprestatie-eenheden). Vermelden welk deel hiervan door saneringen in eigen beheer tot stand zal komen (zonder overheidsbijdrage in de financiering). (OPH nr 54)	Prestaties Gepland 2005 t/m 2009	Totaal Waarvan SEB	Rijk: GLOBIS	Geen gegevens aangeleverd door het rijk			Haalbaar
	Aantal onderzoeken	17 5					
	Aantal saneringen	32 17					
	Aantal m2 verontreinigde grond	264.360 60.100					
	Aantal m3 verontreinigde grond	286.710 96.600					
	Aantal m3 verontr gr.water	9.115.300 1.403.000					
	B.p.e.	4.770.610 911.100					

Pijler FYSIEK					Deze 3 kolommen zijn NIET naar het rijk gestuurd.		
Doelstelling en Indicator	Stedelijke nulsituatie 2004	Stedelijk resultaat 31 december 2009	Bron Rijk / gemeente	Stand MTR	Sector	Planning	Eindstand haalbaar? + Opmerkingen
Wonen¹							
36. Aantal A- en railwoningen (absoluut en als percentage van het totaal in de gemeente) waar de saneringssituatie aan het eind van het ISV2-tijdvak is opgelost (OPH nr 55)		70 woningen	Rijk: DGM	Geen gegevens aangeleverd door het rijk	SB		Haalbaar
37. Het aantal meters wegvak dat naar redelijke verwachting onder de normen uit het Besluit luchtkwaliteit wordt gebracht.	Geen GSB-ambitie						
38. Saldo toe te voegen woningen in bestaand bebouwd gebied 2000 (OPH nr ??)		3.910 woningen	Rijk: CBS per 1/1/05	Geen gegevens aangeleverd door het rijk	SO		Haalbaar met verlenging periode Zie toelichting bij afspraken 26 en 27.
39. Open doelstelling: Fysieke voorwaarden voor aantrekkelijke sociale en veilige omgeving	Geen GSB-ambitie		Gemeente:				
39a. Het realiseren van een nieuwe ontmoetingsruimte (OPH nr 39)		1 wijk	Gemeente: het aan het MOP gekoppelde kwaliteitszorgsysteem		SO	Gereed	Gehaald
39b. Het versterken van de ontmoetingsfunctie van de openbare ruimte (OPH nr 38)		2 wijken			SO		Haalbaar
39c. Aanstelling sociaal regisseur in pilot project (OPH nr 40)		1 wijk			MO	Gereed	Gehaald Reeds gerealiseerd

Pijler ECONOMIE					Deze 3 kolommen zijn niet naar het rijk gestuurd.		
Doelstelling en Indicator Inzet uit de financiële bijdrage	Stedelijke nulsituatie 2004	Stand MTR	Stedelijk resultaat 31 december 2009	Bron Rijk / gemeente	Sector	Planning	Eindstand haalbaar? + Opmerkingen
Bedrijventerreinen							

Pijler ECONOMIE					Deze 3 kolommen zijn niet naar het rijk gestuurd.		
Doelstelling en Indicator Inzet uit de financiële bijdrage	Stedelijke nulsituatie 2004	Stand MTR	Stedelijk resultaat 31 december 2009	Bron Rijk / gemeente	Sector	Planning	Eindstand haalbaar? + Opmerkingen
40. Aantal hectare geherstructureerde bedrijventerreinen BDU bijdrage: €1.000.000,- (OPH nr 42)	0 ha	Geen gegevens aangeleverd door het rijk	3,5 ha oeververbinding Waarderpolder	Centrale monitor EZ	SO		Haalbaar Te meten over gehele periode
41. Aantal hectare nieuw aangelegde bedrijventerreinen BDU bijdrage: €50.000,- (OPH nr 43)	0 ha	Geen gegevens aangeleverd door het rijk	5 ha in Waarderpolder: Liede /Rutte	Centrale monitor EZ	SO		Haalbaar Te meten over gehele periode
Criminaliteit							
42. Aantal delicten tegen bedrijven en ondernemers BDU bijdrage: €125.000,- (OPH nr 45)	Nulmeting 2004: Centrum = 331 Oude Amsterdamse buurten = 24 Delftwijk = 10 Waarderpolder = 212	Geen gegevens aangeleverd door het rijk Eigen gegevens: Centrum 2005 = 351, 2006 = 270 Oude A'amse brt 2005 = 22, 2006 = 21 Delftwijk 2005 = 4, 2006 = 8 Waarderpolder 2005 = 210, 2006 = 192	Vermindering 5% delicten in wijkwinkelcentra Vermindering 25% aangiftes op één binnenstedelijk bedrijventerrein, te weten Stephensonstraat.	Rijk: Regionale HKS MCB (voorheen MBI, JUS)	SO/PD		Haalbaar Eigen gegevens: Centrum 2005 = 351, 2006 = 270 Oude A'amse brt 2005 = 22, 2006 = 21 Delftwijk 2005 = 4, 2006 = 8 Waarderpolder 2005 = 210, 2006 = 192
43. Onveiligheidsgevoel van het lokale bedrijfsleven	Geen GSB-ambitie						Geen meetgegevens inbreng in MTR
44. Aangiftebereidheid van ondernemers	Geen GSB-ambitie						Geen meetgegevens inbreng in MTR
Breedband							
45. Vraagbundelingstraject, gericht op het aansluiten van (semi-)publieke instellingen op breedband, afgerond met een aanbestedingsronde BDU bijdrage: €50.000,- (OPH nr 47)		Gerealiseerd door deelname aan de digitale marktplaats.	1 Vraagbundelings- traject	Gemeente: afgestemd met EZ en de GSB- gemeenten. Lokaal opname in MOP met daaraan gekoppeld het kwaliteitszor gsysteem (Dialogic Quickscan)	SO		Gehaald Gerealiseerd door deelname aan de digitale marktplaats.

Pijler ECONOMIE					Deze 3 kolommen zijn niet naar het rijk gestuurd.		
Doelstelling en Indicator Inzet uit de financiële bijdrage	Stedelijke nulsituatie 2004	Stand MTR	Stedelijk resultaat 31 december 2009	Bron Rijk / gemeente	Sector	Planning	Eindstand haalbaar? + Opmerkingen
46. Het aantal locaties van (semi-)publieke instellingen in de gemeente dat door middel van een vraagbundelings-initiatief is aangesloten op breedband	Geen GSB-ambitie						
Dienstverlening							
47. Aansluiting bij nationaal elektronisch bedrijvenloket	Geen GSB-ambitie						
48. Tevredenheid ondernemer over de gemeentelijke dienstverlening BDU bijdrage: €269.600,- (OPH nr 48)	6,3 Jaartal van nulmeting: 2004	Het rijk levert de gegevens in september 2007.	6,5	Rijk: EZ BGO	SO	30 sept 07	Haalbaar Tussenrapportage september 2007
Open doelstellingen							
49. Verminderen lokale administratieve lasten	Geen GSB-ambitie						
50. Verbeteren economische bereikbaarheid Vermindering congestie BDU bijdrage: €100.000,- (OPH nr 49)	De gemiddelde reistijd (ochtenspitsperiode) van een vijftal routes naar hartje Waarderpolder bedraagt 9 min. 41 sec. Jaar van nulmeting: 2005	Te meten over gehele periode	De gemiddelde reistijd bedraagt maximaal 8 min. 43 sec. (is 10% reductie t.o.v. nulmeting)	Gemeente: monitoring stedelijke bereikbaarheid met het OVG	SO ism SB		Haalbaar
51. Verminderen mismatch arbeidsmarkt	Geen GSB-ambitie						
52. Verbeteren innovatief vermogen bedrijfsleven	Geen GSB-ambitie						
52a. Toename (door)startende bedrijven BDU bijdrage €650.000,- (OPH nr 50)	0 doorstartende bedrijven	2005 = 748	100 nieuwe (door)starters.	Gemeente: het aan het MOP gekoppelde kwaliteitssorgsysteem	SO		Haalbaar
52b. Toename kleinschalige bedrijfshuisvesting BDU bijdrage €300.000,- (OPH nr 44)	0 bedrijfsverzamelgebouwen, 0 m2	2006 = 250 m2	3 bedrijfsverzamelgebouwen in woonwijken (in totaal 2.500 m2 bvo)		SO		Haalbaar met extra inspanning. Resultaat 2006 is gerealiseerd in de Voorhelmschool. Het is zeer moeilijk om ruimte te realiseren in het centrum. Marktinitiatieven lopen goed.

Pijler ECONOMIE					Deze 3 kolommen zijn niet naar het rijk gestuurd.		
Doelstelling en Indicator Inzet uit de financiële bijdrage	Stedelijke nulsituatie 2004	Stand MTR	Stedelijk resultaat 31 december 2009	Bron Rijk / gemeente	Sector	Planning	Eindstand haalbaar? + Opmerkingen
53. Toerisme: Toename bezoekersaantallen BDU-bijdrage €50.000,- (vergroting hotelcapaciteit) €1.725.000,- (div.inspanningen) (OPH nr 51 en 52)	930.000 bezoekers Jaar van nulmeting: 2004 180.000 overnachtingen Jaar van nulmeting: 2003	Bezoekers 2005 = 1.059.000 2006 = 1.061.000 Overnachtingen 2006 = 246.376	100.000 extra dagbezoeken p.j. (+ 10%) 20.000 extra verblijfstoeristen op jaarbasis (+10%)	Gemeente: CVO Administrati e toeristenbel asting	SO	Gereed	Gehaald (wel er voor zorgen dat aantallen van 2005/6 structureel blijven).

Bijlage 2: NOG TE REALISEREN OMBUIGINGEN

Sector	Ombuigingen	Bedragen x € 1.000				
		2008	2009	2010	2011	2012
	Concernposten en concernstaf					
	Taakstellingen nog te realiseren					
	Concernposten					
Cs	II.13. Een kleinere OR voor een kleinere organisatie	100	100	100	100	100
Cs	overig Opbrengst verzelfstandigingen	200	300	400	400	400
Cs	Versobering IP		173	373	373	373
	totaal	300	573	873	873	873
Cs	Versterken financiële functie	-65	-65	-65	-65	-65
Cs	1. Managementstructuur Concernstaf	35	35	35	35	35
Cs	2. Beleidsontwikkeling POI	15	50	50	50	50
Cs	3. Coördinatie woordvoering college	25	25	25	25	25
Cs	4. Schrappen vacatureruimte	13	5	31	31	31
	totaal	23	50	76	76	76
	totaal concernposten en concernstaf	323	623	949	949	949
	Taakstellingen concernstaf vóór 2006 nog te realiseren					
Cs	Taakstelling inkoop	8	8	8	8	8
Cs	Taakstelling Europese aanbesteding	3	3	3	3	3
Cs	Besparing uitzendkrachten	120	120	120	120	120
	totaal	131	131	131	131	131
	Facilitaire Dienst					
	Taakstellingen nog te realiseren					
FD	II.4. Centraliseren van administraties	100	200	200	200	200
FD	Taakstelling teruglopen dienstverlening AvK	20	20	20	20	20
FD	2. Middellange termijn 2008-2010. Jaarlijkse vermindering van de formatie met 4%.	728	1.048	1.367	1.367	1.367
FD	Centrale inkoop	875	1.375	1.875	1.875	1.875
FD	Efficiency huisvesting gemeente					500
	totaal	1.723	2.643	3.462	3.462	3.962
	Maatschappelijke Ontwikkeling					
	Taakstellingen nog te realiseren					
MO	Bezuinigingen categorie "bezien" VU	100	100	100	100	100
MO	11.1 Heroriëntatie wijkgericht en stedelijk welzijnswerk	200	200	200	200	200
MO	11.18 Samenvoegen beleidsfunctie PD en MO Maatschappelijke Dienstverlening	25	25	25	25	25
MO	3.2. Overeenkomst onderwijshuisvesting aanpassen	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
MO	3.8. Taakreductie en servicevermindering Onderwijs Service Kantoor (OSK)	250	250	250	250	250
MO	4.32. Samenwerking / fusie MZK, Kreator, VUH	142	142	142	142	142
MO	Restant formatiereductie	75	18	6	6	6

Sector	Ombuigingen	Bedragen x € 1.000				
		2008	2009	2010	2011	2012
MO	1.Concentratie beleidsadvisering en uitvoering van beleid (accounts) binnen de sector MO.		50	100	100	100
MO	2.Projetleider sectoroverstijgende zaken	50	50	50	50	50
MO	3.Beleidsadvisering en accountbeheer op terrein van maatschappelijke dienstverlening, vrouwenopvang en huiselijk geweld, lokaal gezondheidsbeleid en beleid multiculturele samenleving/ondersteuning adviesraad SAMS, beëindiging subsidiepijot SDO	12	12	12	12	12
MO	4.Accountbeheer en toezicht bestuurscie's openbaar onderwijs, schoolbegeleiding, secretariaat platform jeugdbeleid, ca.	12	12	12	12	12
MO	5.Beeindigen activiteiten werkzaamheden bedrijfsvoering en stafondersteuning OWG	25	25	25	25	25
MO	7.Administratie en beheer- baliefunctie Egelantier			28	28	28
MO	8.Ontwikkeling (top)sportbeleid	13	25	25	25	25
MO	9.De zorg voor recreatie (Volkstuinen, platform waterrecreatie en Recreatieschap Spaarnwoude) en ambtelijke ondersteuning stedenband Mutare		25	25	25	25
MO	10.Baliemedewerker en medewerker informatiebemiddeling front-Office		25	25	25	25
MO	13.Diverse voorstellen Cultuur		19	19	19	19
MO	14.Diverse voorstellen S&R					
MO	15.Efficiencymaatregelen Stadsbibliotheek		13	63	63	63
MO	16.Efficiencymaatregelen Frans Halsmuseum		29	29	29	29
MO	Huisvesting HDK	150	150	150	150	150
	totaal	2.054	2.170	2.286	2.286	2.286
	Publieksdienst					
	Taakstellingen nog te realiseren					
PD	OZB verhoging 3% per jaar	500	1.000	1.500	1.500	1.500
PD	Verhoging Parkeerbelastingen	50	50	50	50	50
PD	Restant formatiereductie	434	164	174	174	174
PD	1.SoZaWe Werk en Inkomen	188	376	564	564	564
PD	2.SoZaWe Schuldhulpverlening en budgetbeheer		100	100	100	100
PD	3.SoZaWe administratie	40	187	322	322	322
PD	4.SoZaWe debiteurenbeheer	50	130	130	130	130
PD	5.SoZaWe beleid en bedrijfsvoering		50	50	50	50
PD	6.Dienstverlening	90	204	280	280	280
PD	WVG		100	100	100	100
PD	Re-integratie en uitstroom bijstand	1.000	2.000	3.000	3.000	3.000
	totaal	2.352	4.361	6.270	6.270	6.270
	Stadsbeheer					
	Taakstellingen nog te realiseren					
SB	2.18. Centraliseren beheer openbare ruimte	300	300	300	300	300
SB	2.4.3 Stratenmakers	75	75	75	75	75
SB	2.4.7 Uitvoering groen en grijs	125	125	125	125	125
SB	2.4.8 Erf	75	75	75	75	75
SB	Restant formatiereductie *	76	43	142	142	142

Sector	Ombuigingen	Bedragen x € 1.000				
		2008	2009	2010	2011	2012
SB	1.Bureau beleid en verkeeronderzoek			68	68	68
SB	3.Toezichthouder openbare ruimte en juridisch handhaver	56	109	109	109	109
SB	4.Medewerker beheer en beleid	21	42	42	42	42
SB	6.Hoofd technisch beheer	33	33	33	33	33
SB	7.Brugbediening			106	106	106
SB	9.Groen/grijsuitvoering (per saldo)	35	105	147	147	147
SB	13.Bodemtaken Haarlem		163	163	163	163
SB	14.Regulering milieuwetgeving	18	42	42	42	42
SB	15.Bedrijfsmatige ondersteuning primaire processen bij Milieu op: administratieve processen, kennisgevingen, publicaties, termijnbewaking en communicatie, applicatiebeheer grote systemen, standaardisatie documenten, fin. beheer grote projecten.	40	40	40	40	40
SB	16.Vervallen taken bureau leefomgeving	36	54	54	54	54
	totaal	890	1.206	1.521	1.521	1.521
	Brandweer en Ambulance					
	Taakstellingen nog te realiseren					
SBA	1.2. Vermindering omvang ploegen repressieve dienst	100	150	150	150	150
SBA	1.6. Intensivering samenwerking brandweer regio	200	270	350	400	400
	totaal	300	420	500	550	550
	Stedelijke Ontwikkeling					
	Taakstellingen nog te realiseren					
SO	Optimaliseren projecten		500	500		
SO	6.15. Afstoten niet strategisch bezit Stadsvern. (H2 panden): eenmalige voordelen			-250	-250	-250
SO	6.16. Afstoten niet strategisch bezit Stadsvern. (H2 panden)	50	100	100	100	100
SO	6.17. Afstoten verspreid bezit (H3 panden, lijst A) I			-250	-250	-250
SO	6.18. Afstoten verspreid bezit (H3 panden, lijst A) S	50	50	50	50	50
SO	6.19. Afstoten verspreid bezit (H3 panden, lijst D) I			-1.500	-1.500	-1.500
SO	6.20. Afstoten verspreid bezit (H3 panden, lijst D) S	50	50	50	50	50
SO	6.5. Bestemmingsplan: afronding inhaalslag	125	125	125	125	125
SO	Restant formatiereductie	-35	390	365	365	365
SO	1.Afdelingsmanagement en ondersteunende taken	300	300	300	300	300
SO	2.Strategische beleidsvorming	40	40	40	40	40
SO	3.Staf Vastgoed	10	10	10	10	10
SO	4.Beleidsvorming Economie en Toerisme			130	130	130
SO	5.Beleidsvorming Wonen			130	130	130
SO	6.Temporeren bestemmingsplannen (per saldo)	-50				
SO	7.Commissie Welstand en Monumenten -Terugbrengen leden plenaire welstandscommissie -Opheffen gemandateerde commissie -Kostentoedeling planbeoordeling grote projecten Uitbreiding ambtelijk afdoeningmandaat	30	30	30	30	30
SO	8..Stedenbouwkundige adviezen	45	45	45	45	45
SO	13.Vastgoedbeheer		50	50	50	50

Sector	Ombuigingen	Bedragen x € 1.000				
		2008	2009	2010	2011	2012
SO	15.Bouwaanvragen en omgevingsvergunning		25	150	150	150
SO	16.Bouwfysica			30	30	30
SO	17.Vereenvoudiging regelgeving (voorschriften ipv vergunning)	50	50	50	50	50
SO	18.Verminderen toezicht	30	30	30	30	30
SO	19.Efficiency landmeten	25	25	25	25	25
SO	21.Samenvoeging VVV - Hapro		40	40	40	40
SO	22.Aanvullende verlaging wowi/kamerburo	25	25	25	25	25
	23. Opbrengst leges bouwvergunningen (2 jaar)	200				
SO	Verlening subsidies woningbouw Fuca	50	75	75	75	75
	totaal	995	1.960	350	-150	-150
	Totaal generaal vanaf 2006	8.637	13.383	15.338	14.888	15.388
	stelpost	2.027	3.720	1.829	1.829	1.829
		6.610	9.663	13.509	13.059	13.559
	Totaal generaal vóór 2006	131	131	131	131	131
	Totaal	6.741	9.794	13.640	13.190	13.690

* De sector SB heeft voor 306.000 nog geen voorstellen ingediend.

Bijlage 3: BEGRIPPEN EN AFKORTINGEN

Afkortingenoverzicht

AR	Algemene Reserve
AU	Algemene Uitkering
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BDU	Brede Doel Uitkering
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Grex	Grondexploitatie
GSB	Grote Steden Beleid
IP	Investeringsplan
MPG	Meerjaren Perspectief Grondexploitaties
MTR	Mediumtermreview
OPH	OntwikkelingsProgramma Haarlem
SHO	Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WWB	Wet Werk en Bijstand

Begrippenlijst

accres

Jaarlijkse groei van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds, gekoppeld aan de groei van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven. Het accres staat los van de toevoegingen aan het Gemeentefonds uit hoofde van onder meer decentralisatie van rijkstaken.

administratieve organisatie

Geheel van maatregelen, enerzijds gericht op het systematisch verzamelen, vastleggen en verwerken van gegevens, anderzijds op het verstrekken van informatie voor:

- a. de beleidskeuzen, het doen functioneren en beheersen van de gemeente;
- b. de verantwoording die daarover moet worden afgelegd.

algemene uitkering

Uitkering van het rijk die elke gemeente ontvangt uit het Gemeentefonds op basis van objectieve verdeelmaatstaven zoals inwonertal, aantal woonruimten, aantal bijstandsontvangers, lengte van (vaar-) wegen, enz. Het is de belangrijkste gemeentelijke inkomstenbron; de algemene uitkering is een algemeen dekkingsmiddel en kan vrij besteed worden. Zie ook *gemeentefonds*.

begroting

Een begroting geeft aan welke beleidsvoornemens de gemeente heeft, hoeveel middelen daarmee zijn gemoeid en uit welke bronnen die middelen afkomstig zijn.

De begroting wordt door de gemeenteraad vastgesteld en heeft vier functies:

- a. autorisatiefunctie (machtiging aan burgemeester en wethouders om uitgaven te doen en inkomsten te realiseren);
- b. keuze- of afwegingsfunctie;
- c. beheersfunctie;
- d. controlefunctie.

beleidsbegroting

Met ingang van de begroting 2004 geldt dat ingevolge het Besluit Begroting en Verantwoording (17 januari 2003) een andere vormgeving aan de gemeente begroting moet worden gegeven. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in een beleidsbegroting en de productraming. De beleidsbegroting gaat met name in op de (doelstellingen van de) programma's en via de zogenoemde paragrafen op de belangrijkste

onderdelen van het beheer. In de productraming zijn alle producten ondergebracht met waar mogelijk per product een nadere toelichting.

begrotingswijziging

Een aanpassing van de begroting tijdens het begrotingsjaar. Alleen de gemeenteraad kan de begroting volgens de het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wijzigen (zie ook *budgetrecht* en *suppletoire begroting*).

behoedzaamheidsreserve (BRES)

Reserve van het rijk die dient om de gevolgen van sterke fluctuaties in de algemene uitkering op te vangen. Daartoe zet het rijk op voorhand een bedrag van € 208,7 miljoen van de algemene uitkering landelijk 'apart'. Aan het eind van ieder jaar wordt de rekening opgemaakt en bezien of er nog wat over is van de reserve. Dat resulteert in een nabetaling aan gemeenten of een bijstorting door de gemeenten.

besluit begroting en verantwoording gemeenten en provincies (BBV)

Met ingang van 17 januari 2003 is het BBV in werking getreden. Het besluit bevat voorschriften voor de begrotings- en verantwoordingsdocumenten, uitvoeringsinformatie en informatie voor derden. Het besluit treedt in de plaats van het besluit comptabiliteitsvoorschriften 1995.

gemeentefonds

Fonds van het rijk waarin een deel van de opbrengst van de rijksbelastingen wordt gestort. Hieruit worden jaarlijks (algemene) uitkeringen gedaan aan de gemeenten ter dekking van een deel van hun uitgaven. Deze gelden zijn vrij besteedbaar. Zie ook *algemene uitkering*.

incidenteel

Eenmalige, niet jaarlijks terugkerende uitgave of inkomst.

meicirculaire

Jaarlijkse circulaire van het ministerie Binnenlandse Zaken over de omvang van het Gemeentefonds en de wijze van verdeling van deze middelen over de gemeenten. Naast de meicirculaire is er ook de septembercirculaire. Zie ook *algemene uitkering*, *gemeentefonds*.

omslagrente

Binnen de gemeente gebruikte rekenrente. Deze wordt bepaald aan de hand van te betalen rente van alle in het Financieringsfonds ondergebrachte leningen. Deze wordt gebruikt bij het ter beschikking stellen van gelden uit het financieringsfonds aan de sectoren en de berekening van de rentelasten van investeringen.

programmabegroting

Een begroting waarin de gemeentelijke activiteiten zijn geordend naar programma's. Met ingang van de begroting 2004 is deze indeling ingevolge het BBV leidend voor de gemeentebegroting. Het staat gemeenten vrij om zelf de indeling naar programma's en het aantal er van vast te stellen. In Haarlem worden 11 programma's gehanteerd. Deze zijn nader onderverdeeld in domeinen/beleidsvelden.

structureel

Jaarlijks terugkerend, in tegenstelling tot incidenteel. Zie ook: *incidenteel*.

suppletoire begroting

Begrotingswijziging in de loop van het jaar. De gemeenteraad stelt de wijziging vast, waarmee deze onderdeel van de begroting wordt. Zie *budgetrecht*.

uitgangspuntenbrief

Brief van Burgemeester en Wethouders aan de sectoren en gesubsidieerde instellingen met richtlijnen voor het opstellen van de volgende begroting. De brief komt jaarlijks in januari uit en bevat o.a. percentages voor loon- en prijsstijgingen, materiële lasten, energieverbruik, enz.